

Grammatica

Castroane

4 me
1425

Petrus Rhombus artium baccalarius Valentino Ferdinandi summo ingenio: summaque elegantia viro et in hoc genere impressionis florido. Salutem.

Artem nostri compendij mere latinitatis matureque doctrinae magistrā omnibus quae fuerunt (et si dicendum est) futuris praestantiorē hāc cū cognouisse: faciendā tuā plurimū facere Valentino doctissime desiderio tuo libeter indulgēs: quātū mediocri admodū ingenij mei cōlitas capere patiebatur: hoc laboris onus extempore aggredi conatus sum. Si enim tempus daretur agēdis aliq̄d (nisi fallor) ad inuenire posset mea barbaries quod tibi ipi homini praestantissimo et de me bene merito aliq̄d spei mei. afferret. Rhodopeus enim vates qui scientia et suauitate catus mortales omnes dicitur superasse (cuius citare modulatione non homines solū: sed etiam feras atque saxa mota fuisse ferunt) uxorem cū cōditiōe acceptā et ad inferos illico retraciā ut redderēt: non potuit superare manes. eique in maximis cruciatibus relicto. septē diebus sine munere cereris cura dolorque animi lachryme alimenta fuere. Tu enim potuisti ut ego hominū docēdi ludo propositus quae erudiēdis discipulis praecipere tantae cure. quo minus quicquid satis comode facere possim ut insufficientiā meā omnibus monstrare. Illi sunt ergo introductionū eloquia quae in singulis capitulis tua efflagitatione compulsus edidi: in quibus non meā tantū sed maiorū praedecessorū patrū explicauī doctrinā. et in eis cōtinuationes et diuisiones et capitulorū in genere sententiae cū littere declaratione cōtinētur quibus ad huius artis difficultatē aditus facile parari potest. et cū magnos studiosis fructus afferat scia diuidēdi. Spero profecto hoc parū operis praesertim iuuenibus hāc artē legentibus magno usui fore: Ferunt etiā Ali. palanta sustinere celum capite. eique fesso sub onere alcide praestare vicē mihi unde huic prouinciae auxiliū peterē circumspecti occurrunt mordaces quorū incudi hoc opus deuoueo. Et tu qui illud festinatione nimia et sine studio ut omnibus palā est me edere imprudētius hortatus es: forte malleabis cum illis. Vale.

**Incipit compendium breue & vtile: siue tractatus
intitulatus: Thesaurus pauperum siue speculum pue-
rorum editum a magistro Jobane de pastrana.**

Artes orationis quot sunt? **Q**ua-
tuor. **Q**ue sunt? **L**it. **r**ra. **s**yllaba
dictio. & **c**onstruio. **Q**uot sunt di-
ctōes? **S**es. **Q**ue? **N**omē. verbū
aduerbiū. **Q**uid est nomē? **Q**uod
declinat p casus. **V**erbū? **Q**uod
declinat sine casibus. **A**duerbiū?
Quod nō declinat. **Q**uot sunt ca-
sus? **S**es. **Q**ui? **N**ominatiu⁹. **g**e-
nitiuus. **d**atiuus. **a**ccusatiuus. **v**ocatiuus. **a**blatiuus.

Dic regulam casuum.

Quem de ou quem faz nominatiuo. **A**uia acousa he ge-
nitiuo. **A**quem veē dāno ou proueyto datiuo. **Q**ue
fazemos ou amamos acusatiuo. **P**er vocatio chama-
mos. **D**e quē. por quē. cō quem. sem quem. em quem ablatiuo.

Quot sunt numeri? **D**uo? **Q**ui? **S**ingularis & pluralis
Quare dicitur singularis? **Q**uia significat vnum. **E**t
pluralis? **Q**uia significat multa. **Q**uot sunt declina-
tiones? **Q**uinqz. **Q**ue? **P**rima. **S**ecūda. **T**ertia. **Q**uarta. **Q**ui-
ta. **U**bi cognoscitur declinatio? **I**n genitiuo singulari.

Que est? **P**rima? **S**ecunda? **T**ertia? **Q**uarta? **Q**uinta?

q̄ facit ḡtiuz suū singularē in **e**
i
is
us
ei

Artes ora-
tiōis quot sunt & c.
Artis grāmati-
ce autores exordiū
scribēdi varium di-
uersumqz sūperūt
q̄daz enī ab ipa ar-
te: alij ab elemen-
tis vel litteris: non
nulli a voce: pauci
a nominū declina-
tiōe: multi a casib⁹
pleriqz a partibus
oratiōis ceperūt a
q̄b⁹ etiā autor iste
exordiū sumit i quo
illam eligit partem
grāmatice quā in-
tendit prosequi. scz
ethimologiā & de
inde diasynthasticā
Et q̄z q̄z prime par-
tes grāmatice or-
thographia. s. & p
sodia. scdm ordinē
nature precedant.
Ethimologia tñ &
diasynthastica. pro-
p̄quiores fini grā-
matices ordine do-
ctrine iure p̄ponun-
tur scdm quem illa
pars grāmatice ē
prior q̄ ad se & ad a-
lias faciliore presti-
terit aditū. Et illa ē
posterior q̄ cū difi-

cultate addiscit̄ d̄ q̄b⁹ autor satis distincte tractādo p̄cedit in isto p̄p̄dio. qd̄ diuidit̄ in duas ptes
scz in ethimologiā & diasynthasticā. **S**ecūda ibi. **O**mne nomē tertie personē. **P**rima in duas. in p̄-
ma tractatur de hijs que pertinent ad ethimologiā per interrogationem & regularum responsio-
nem. **I**n secunda de hijs que pertinet ad ethimologiam per interrogationem & definitionum re-
spōsionem. **S**ecunda ibi. **G**rammatica quid est. **P**rima in duas. **I**n prima de nomine: in secunda
de verbo. **S**ecunda ibi. **L**iceo noceo. **P**rima in duas. **I**n prima de nominibus regularibus. in

secunda de irregu-
laribus. Secunda
ibi. Anormalum.
Prima in duas. in
prima de declinati-
onibus. in secunda
de genere. Prima
ibi. Quor sunt ca-
sus. Secunda ibi.
Gen^o nominis etc.
Et in tractado de
etymologia inferit
aliqs regulas dia-
syntastice ratione
facilioris doctrine
sed in principio fa-
cit quoddam pream-
bulum ut eligat illaz
partem quam intendit
prosequi. Et qz se-
cundum Aristotilem
primo posteriorum
Scientia est unius
generis subiecti cu-
ius partes et pro-
prietates considerantur
in ipsa. Et cum
oratio sit subiectus
in grammatica ad
sui perfectam cogni-
tionem. necessa-
ria est precognitio
oim suarum partium.
ideo convenienter in-
cipit. Partes orati-
onis quot sunt etc.
Et cum nullum subie-
ctum excedere debe-
at scientiaz cui⁹ est
subiectum. et grama-
tica habet quatuor partes. ergo ipsius orationis que est subiectum in grammatica. etiam convenienter
autem ponit quatuor partes. scilicet litteram. syllabam. dictionem et constructionem. qz in eas oratio tanquam in
partes propinquas et remotas resolvitur. Et si in istis oratio resolvitur in litteras syllabas dictio-
nes et non in constructiones. ergo constructio non est pars orationis. Ad quod dicendum quod resolutio proprie
numquam fit nisi in partes materiales. et constructio est pars formalis in oratione. quia cum oratio dicat

Dic regulam prime declinationis.

Terminantur in a. am. as. es.

S	Atus	D	Atus	e
	gtus		gtus	arum
	dtus		dtus	
	actus		actus	as
	vctus		vctus	
	ablatius		abltius	is

Omnia nomina neutra non etheroclitata terminantur in ac-
cusativo vocativo singularibus sicut in suo nominati-
vo. Sed in numero accusativo vctio pluralibus in a.

Omnine nomen femininum terminatum in a. descendens
a nomine masculino terminato in us. per solam mutatio-
nem de us in a. sine neutro in his que sunt discreti sexus
cum isto nomine aia formantur dativum et ablativum plurales in abus.

Vocativus et genitivus singulares in nominibus non etheroclitatis for-
mantur a suo nominativo singulari et ceteri casus a ge-
nitivo singulari per mutationem terminationis geniti-
vi in propriam terminationem casus formandi.

Primae declinationis. Atius singularis terminatus in as for-
mat vocativum in a. Atius singularis terminatus in es: for-
mat vocativum in a. es. e. Atus in am. format ablativum in am.

Dic regulam secunde declinationis.

Terminantur in er. ir. ur. um. us.

S	Atus	D	Atus	i
	gntus		gntus	orum
	dtus		dtus	
	actus		actus	os
	vctus		vctus	
	abltus		abltus	is

Secunde declinationis in propriis ius. fit vocativus in i.
Et deus facit deus. Et agnus agne pel agnus. Et me-
us mi. Et filius fili. In ceteris us. fit vocativus in e.

Ceterum nomen non etheroclitatum habet vocativum simile suo numero.

notandum
quod in
grammatica
ad sui perfectam
cognitionem
necessaria est
precognitio
omnium suarum
partium
ideo convenienter
incipit
partes orationis
quot sunt etc.

Dic regulam tertie declinationis.

Terminantur in a. e. o. c. d. l. n. r. s. t. r.

P atūs		P atūs	es
Stūs	is	Stūs	um v'ius
Dtūs	i	Dtūs	
Actūs	em	Actūs	
Uctūs		Uctūs	
Abltūs	e. vel. i	Abltūs	ibus

Ista nomina. s. maguderis peluis sitis vis buris tussis for-
mant accusatiuum singularem in im tantum.

Turris. restis. pupis. securis.

In em
im

- o **B**aufape presepe natale sal far epar jubar nectar aspar boftar.
- o formant ablatiuū singularem in e.
- o **A**diectiuū formans neutrum in e.
- o **E** appellatiuum
- o **Al** neutrū.

- o **I**s sctim z apeltim sile i vocerz significatiōe suo adiectio. **In i.**
- o Formans accusatiuū singularem in im. tantum.

Nomen mensis.

- o **M**ulta etiā pnt facere in e. z in i. sicut ceterū nomē adiectim.
- o **M**is longa gentile.
- o Formans accusatiuum singularem in em. z in im
- o **T**ermiatū i uis. v' in'guis. nō crescēs i g. io singlarī.

Miscis testis vestis pestis in. e.

In e. z in. i.

- o **I**s cui^o vltima syllaba incipit a duab^o cōsonātib^o.
- o **I**mber.

Adiectiuū declinatū in altero genere tantū. vel in duobus tā
tum format ablatiuum sicut in tribus.

CETERA — J. A. E.

Neutrū formans ablatiuū singularem in e. tantum cū his no-
minib^o. s. amplustre ludicre vetus. z neutro cōparatiuo formāt
nominatiuū. accusatiuū. z vocatiuū. plurales in a.

grāmatali vnio appositi cū supposito siue depēdentis cū illo a quo depēdet forma est ipi^o orōis
Et si opponas ampli^o qd iste autor singulariter z defectuose locut^o est in eo qd nō exp'ssit hic oc-
to ptes orōis : vt **D**onatus p'iscianus z alij autores ad hoc dicēduz qd has octo partes orōis
comprehendit sub dictiōe quia cū dictio sit vox litteralis mentis cōceptū significās cōtinet in se
illa. s. nomē. verbū. z aduerbiū: sicut genus suas spēs. nā hec est p'dicatio p se primo modo nomē
est vox litteralis mentis cōceptū significās z nō est predicatio spēi de indiuiduo: ergo generis de
spē. z sic dictū ē d noie. sic dōm ē de rōbo z aduerbio itelligēdū tr qd ad nomē reducā pnomē z

formaliter conun-
ctionem siue aggre-
gationem supposi-
ti z apositi: hoc est
diuersarū partiū vt
pfectus sensus ge-
neret in animo au-
ditoris. Et cōstru-
ctio nihil aliud ē qz
cōstrucibiliū vnio
ex modis significā
di ab intellectu cau-
sata ad exprimēdū
mētis pceptū ppo-
siti adinuēta Seq-
tur qd ipsa cōstru-
cibilia in oratione
se habebunt velut
materia z vnio eoz
sicut forma. z cum
ipsa constructio sit
etiā vnio seqtur qd
se habet ad orōnez
sic forma: orō enīz
integrat ex parti-
b^o q adinuēcē ordi-
nāt z p hoc qd de-
bite ordinatur p in-
tellectum scdm mo-
dos significādi ipa-
rum dictionum vni-
unt: z hec vnio for-
ma est ipsius orōis
ex dictionib^o resul-
tātis siue integrate
Unde sicut in ppo-
sitiōe logicali ppo-
sitiō p'dicari cū sub-
iecto ē forma ppo-
sitiōis. sic in orōne

pticipiū. ad aduerbiū at̄ reducū p̄po-
sicio cōiunctio ⁊ iter-
iectio Et similiter ē
notandū qđ dicitio
nō diuidit p̄ma sui
diuisione in nom̄ ē ver-
bū ⁊ aduerbiū. sed
diuidit ī dicitōez de
clinabilē ⁊ idclina-
bilē. ⁊ dicitō declina-
bil' vlteri⁹ subdiui-
dit sic etiā in dclina-
bilitā qz sine cogni-
tōe vocabulorū dia-

syntastica hēri nō
pōt ⁊ de vocabulū
large sūptū p̄dictō
ne aut ē nomē: aut
vbū aut aduerbiū
iō ab ethimologia
sic positie icipit. q̄ ē
ars cognoscēdi di-
ctiōez ⁊ c. Et d̄ ab
ethimō qđ est ve-
rum ⁊ logos sermo
.i. tractatus de veri-
tate oīum prius orō-
nis absolute sub q̄
comprehenduntur
octo ptes orōnis ⁊
eaz accidētia secū-
dum Januensem.

Quot sūt per-
sone. ⁊ c.
Postq̄z de gene-
ralibus ⁊ regulari-
b⁹ declinatiōib⁹ no-
minū dicitū ē. It̄c
de specialibus ⁊ ir-
regularibus decli-
natiōib⁹ tā p̄noīuz
q̄z nomīū dicēdum
erit. sed videt̄ mal⁹
ordo. qz pronomen
significat substātiā indeterminatā ⁊ cōfusam. ⁊ nomē significat substātiā determiatā: ⁊ oē cōfu-
sum p̄cedit determiatū. It̄c in sc̄ba arte ⁊ in t̄. tia ⁊ in cōpēdio salamatino pri⁹ tractauit de ego ⁊
tu ⁊ irregularib⁹ declinatiōib⁹ q̄z de regularib⁹. Ad qđ dicendū qđ duplex est ordo. s. ordo p̄fe-
ctiōis ⁊ ordo p̄parationis. hic autor ⁊ in cōpēdio regeō cōsiderauit ordinē p̄fectiōis. sed in sc̄ba ⁊

Ceterum neutrum in ia.

Caro vēter vter cor os mix nox suppeller calx falx lanx falāx
fauz arx formant genitiuum pluralem in ium.

Co

Cil

Cul

Con

Cer solum

Cir

Cor

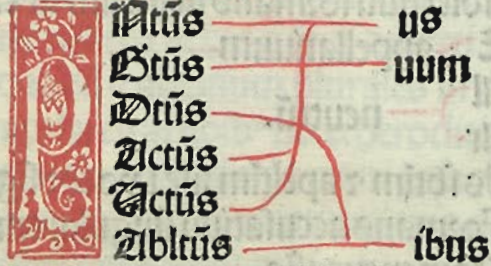
Cour

Co

Ceterum non sincopatum in ium

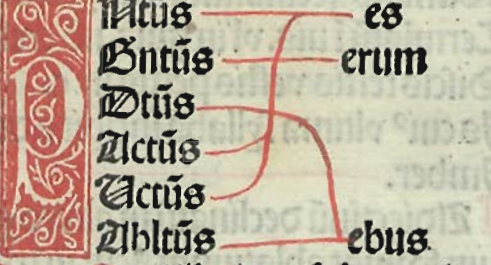
Ceterum non sincopatum in ium

Dic regulam quarte declinationis.

Esta noia q̄ hic ponunt formāt dtūz ⁊ abltūz plales ī ub⁹. s. ficus trib⁹ artus arcus ac⁹ veru port us partus lac⁹ spec⁹ q̄rc⁹.

Dic regulam quinte declinationis.

Quot sūt p̄sone? Ores. Que? P̄rin. a. sc̄ba. tertia.
Quod est nomē p̄me p̄sone? It̄c ego. gntō mei
vl' mis. dtō michi. actō me. abltō me. Et plurali-
t̄ It̄c nos. gntō n̄z vl' n̄ri. dtō nobis. actō nos abla-
tiuo nobis. ⁊ nō plus. **C** Quod est nomē secūde
p̄sone? It̄c tu. gntō tui vl' tis. dtō tibi. actō te. vctō tu. ablatiō te.
Et pluraliter. It̄c vos. gntō vestrū vl' vestri. datiuo vobis. actō
vos. vctō vos. abltō vobis cū oībus vocatiuis ⁊ non plus.

Marginal note in red ink:
In multis vocibus
declinationis
debet declinatio
et hoc ad istas
nominales
declinationes

Sepe modo

greco ꝛc.

C Habito de declinationibus tā regularib⁹ q̄z irregularib⁹ latinis dicendum ē de grecis. ꝛ cū greci sint fōtes ꝛ nos sumus riuuli p̄i⁹ ergo de grecis tractare debuisset: qđ verū est ordine originis. de ordine tñ cognitionis iste autor ꝛ cū sit latin⁹ p̄ p̄us cōsiderauit dclinatōes latinas Et diuidit hoc capitulū in duas ptes scz in prohemii ꝛ i tractatū. Scda ibi quō ꝛc. Tractat⁹ diuidit in duas ptes in p̄ma tractat de declinatiōib⁹ in scda d̄ gñe. secūda ibi gñs terminatōꝝ ꝛc. p̄ma diuidit in tres ptes scōz tres dclinatōes In p̄hemio facit tria. p̄mo dicit sepe mltanoia declinat̄ mō greco scdo docz dclinare hoc nomē ihesus. tertio ponit quādā regulā gñalē. s. ois vocatiuus ꝛc. hoc nomē ihesus habz tres inflexiones. s. ihesus ihū ihesum p̄ma finitur in s. scda in u. tertia in m.

iunge mō simul litteras has ꝛ sonat sum. Je. sū. i. ego sū ds. Je. n. apđ hebreos idē sonat qđ ds Je igitur sū. i. ego sum ds. nulla enī res dicere pōt sum in veritate propria nisi sol⁹ ds. hoc nomē Je s⁹ hz qnqz litteras quarū tres sūt vocales ꝛ due cōsonātes. due cōsonātes in vno noie significāt hūanitatē xp̄i in vna p̄sona humanitas enī ex aīa ꝛ corpore ē. ꝛ xp̄s verā habuit hūanitatē ergo verā aīaz ꝛ carnē. tres aut̄ vocales in vno noie significāt tres p̄sonas in vna substātia diuina ꝛ cū hoc sit alteri⁹ speculatiōis. venio ad litterā. Sepe mō ꝛc. Quibusdā sic solet expōi. sic hoc nomē ihesus declinat̄ per suā spālē dclinatōē sic mltā noia laīa ꝛ barbara dclinat̄ mō greco.

Sequitur de nominibus grecis.

Sepe modo greco multa nomina declinant sicut nōtio ihesus. gto dō vto abltō ih. su. a. tō ihesuz

C Omnis vctūs grecus singularis numeri terminat⁹ in s. habens vocalē imediate ante s. proferibilis est modo greco. s. remouendo s. vt priamis.

C Et qñ p̄me dclinatōis ntūs vtūs dtūs ꝛ abltūs singularis terminat̄ in e. gtūs singlaris in es. actūs in em. vel en. In plī p̄ p̄mā dclinatōē ad quā reducīt singlarē. mutādo e. in a. vt penolope. pēthecoste. grāmāticē. **C** Itūs singlaris in a. as. actūs singlaris in am. an. vt vicia. enes. **C** Itūs singlaris terminat⁹ in es. actūs in am. en. abltūs in a. e. vt priamides. **C** Istud

nomē familia format genitiuū singlarē in e. as.

C Ecūde dclinatōis ntūs vtūs singlaris terminat⁹ in os. gtūs os. oy. dtūs ꝛ ablatūs in o. actūs in on. In plī p̄ scdam dclinatōē ad quā reducīt singlarē mutādo os. i us vt delos athanatos agios naros. **C** Itūs singlaris terminat⁹ i eus gtūs singlaris in ei. eos. actūs singlaris i um. a. on. vt pēte us thyde⁹ machabe⁹. **C** Ceterū nomē grecū nō neutrū format actūz singlarē in on. nō pdēs terminatōez latinā. vt scoꝝ pi⁹ ropazi⁹

C Tūs singlaris tertie dclinatōis terminat⁹ in es. nō crescēs in gto singlarī gtūs in is. vt. i. vt vlīres moyses **C** Et terminat⁹ i is. nō crescēs in gto singlarī hñs mutam imediate añ is. formabit gtūm in is. yos. vt sirtis. tectis.

C Alias si terminatur in is nō crescēs in gto singlarī formabit gtūm in is. eos. yos. vt apocalipsis. genesis. **C** Et ntūs singlaris terminat⁹ in is. nō crescēs in gto singlarī. actūs singlaris in im vt basis sirtis. **C** Multa alia mutāt terminatōē latinā gñ in os sicut terminata in as. ꝛ in is. ꝛ in nr. **C** Ceterū nomē grecū non neutrū format actim sin. in em. a. ꝛ actim plāl. i es. as. vt lāpas archas. ether. chrater. dyplois. **C** Et patronimica cuiuscūqz dclinatōis sint modo greco dclinat̄ur. **C** In ceteris casib⁹ greca vt latina dclinat̄ur. **C** Genus terminatōrū in e. p̄me dclinatōis. ꝛ in os scde. ꝛ i is tertie. nō habēdorū p̄ regulas significatiōis est femininū. Et si mutant e. in. a. vel os. in us. genus non mutabitur. vt dypthongus. synodus.

Locoꝝ. barbara vel greca terminata in us. sunt feminina vt parisius. corinthus. simpotus egyptus.

Dicitur puerbiãdi sunt quatuor. Prima est quando venit actus sine explicito agentis et sine explicito patientis. Secunda est quando venit actus cum explicito agentis. et sine explicito patientis. Tertia est quando venit actus cum explicito patientis. et sine explicito agentis. Quarta est

quando venit actus cum explicito agentis et patientis. **Q**uod est nomen aut stat sub habitudine adiectiui. et sic ponitur in eodem casu cum suo substantiuo vel substantiuo. Et hoc multipliciter. quia aut stat sub habitudine essendi vel agendi vel patendi. et sic ponitur in tali casu sicut erigit dicitio per quam est. aut agit aut patitur. vel cuius res est. et sic in genitiuo. vel cui venit damnum vel commodum et sic in dative. vel vocandi. et sic in utroque vel sub cetera habitudine. et sic in ablatiuo.

Quodlibet participium verbi orationis coniunctiuæ est adiectiuabile cum supposito eiusdem verbi secundum erigentiam sue habitudinis. et demendo verbum illius orationis et coniunctionem implicitam vel explicitam. **Q**uotiescunq; ans vel relatiuum potest reddere suppositum alicui verbo. ponendum est ans et participium sui verbi adiectiuatum. cum eo in eodem casu relatiui. vel mutandum est verbum relatiui in suum participium adiectiuatum cum suo antecedente et demendo relatiuum illius antecedentis et coniunctionem implicitam vel explicitam. Tria sunt notanda in participio. scilicet significatio tempus et habitudo

Quicquid iungibile est alicui verbo: iungibile est participio eiusdem. si transitiuæ transitiuæ: si intransitiuæ intransitiuæ.

Diasyntastica est ars qua constructio et dictionum cognoscuntur **S**uppositum est dicitio nominalis de cuius significato affirmatur vel negatur egredi actus verbi. **O**mne nomen veniens sub habitudine vocandi absolute ponitur in vocatiuo et non regitur.

Omne verbum impersonale perfecti modi terminatum in ur. et imperfecti modi cum gerundijs et supinis et participijs est transitiuum sicut verbum a quo descendit. **Q**uod est verbum impersonale terminatum in t. est passiuum transitiuum. vt quo. in persona agentis cum de prepositione vel sine prepositione exceptis quoniam passiuus transitus. vt cuius. scilicet. penitus et det miseret pudet piget. vel constructibile est cum infinitiuo. **O**mne verbum copulatiue tentum intransitiuæ. copulat casus subsequentes sicut prepositio dicitur: significante id quod affirmat vel negat esse idem cum eius supposito.

Notitia pro uerbiandi.

De sunt regule diasyntastice que hic ratione facillioris doctrine et incidentaliter inferuntur vt in principio dictum est. Unde aliquæ harum regularum vt regula copulatiuorum et impersonalium etc. deseruientes dependentie apte post. In libris antiquis infra ramos arboris scilicet poni iueniunt. Et sic continuant ad precipua de cognitione vocabulorum et de declinatione eorum sine quibus diasyntastica haberi non potest supra dictum est. nunc de ipsa diasyntastica ubi est finis grammatice aliquid dicendum erit ad quam etiam iste autor. In principio parauit se in regula qui est vel qui agit ordine doctrine a facillioribus enim incipientibus conuenienti oritur disciplina. Dicit autem diasyntastica a dia quod est de et syntaxis quod est constructio in diasyntastica. id est tractatur de constructione perfecta et est ars qua constructiones dictionum cognoscuntur. hac enim arte instrumentatiue uniones dictionum ab intellectu grammaticali cognoscuntur quia cuiuslibet pars grammatice habeat suum officium et ista hoc tanquam finem aliarum partium exercet docet enim nos qualiter doctores habeant ordinari ad orationem et ponenda penes suos modos significandi proportionando unam dictionem cum altera in conuenientijs requisitis scilicet quibus conuenientias habitudines et dependentias quatuor sunt modi construendi seu ordinandi unam dictionem cuius altera quos omnes videtur hic autor seruatim tangere. In littera prima est inter substantiuum et adiectiuum vt omne nomen aut stat sub habitudine adiecti etc. Secundus inter relatiuum et ans vt quotiescunq;

cta et est ars qua constructiones dictionum cognoscuntur. hac enim arte instrumentatiue uniones dictionum ab intellectu grammaticali cognoscuntur quia cuiuslibet pars grammatice habeat suum officium et ista hoc tanquam finem aliarum partium exercet docet enim nos qualiter doctores habeant ordinari ad orationem et ponenda penes suos modos significandi proportionando unam dictionem cum altera in conuenientijs requisitis scilicet quibus conuenientias habitudines et dependentias quatuor sunt modi construendi seu ordinandi unam dictionem cuius altera quos omnes videtur hic autor seruatim tangere. In littera prima est inter substantiuum et adiectiuum vt omne nomen aut stat sub habitudine adiecti etc. Secundus inter relatiuum et ans vt quotiescunq;

qz añs vñ relatiuū
 Tertio iter suppo-
 sitū r verbū. vt sup-
 positū ē dictio noia-
 lis r verbū impso-
 nale r copulatie tē-
 tū rē. vbi etiā tāgi-
 tur qrt^o mod^o qñ
 vna dco erigit aliā
 post se ad sui deter-
 minationē. Et cum
 hec constructio seu
 ordinatio dictionū
 principaliter fiat p
 verbū ideo a modis
 quib⁹ pōt dari the-
 ma p verbū primo
 incipit. Cū etiā ad
 ipsi⁹ thematis cō-
 positionē. Noticia
 rum regula maxi-
 me nos dirigat.

- C** Omnis casus transitivæ vel intransitivæ ordinatus p virtutem alicuius dictōis ex vi trāsitionis vñ in transitionis regit^r ab eadē.
- C** Suppositū r verbū cōveniūt in duob⁹. s. in nūero r in psona.
- C** Substātiuum r adiectiuuz conueniunt in tribus. s. in casu in genere r in numero.
- C** Relatiuū r añs cōveniūt in trib⁹. s. in gnē in nūero r i psona.
- C** Amo. as. ui. are. andi. ando. andum. tum. tu. ans. turus. Amoz. amaris. amatus. amandus.
- C** Doceo. es. cui. re. endi. endo. endum. ctum. ctu. ens. cturus. Doceoz. eris. ctus. endus
- C** Lego. gis. gi. re. endi. endo. endum. ctum. ctu. ens. cturus. Legoz. geris. ctus. endus.
- C** Ludio. is. iui. ire. iendi. iendo. iendum. itum. itu. iens. iturus. Ludioz. iris. itus. iendus.
- C** Volo. vis. volui. velle. voluisse volēs.
- C** Fero. fers. tuli. ferre. ferendi. ferendo. ferendum. latum. latu. fe-rens laturus. Feroz. ferris. latus. ferendus.
- C** Sū. es. fui. esse. vñ fore. essendi. essendo. essendum ens futur⁹.

Perfecto modo.

Imperfecto modo

	Ego	tu	aliqs	nos	vos	aliqui
pp.	Sum	es	est	sumus	estis	sunt
tpf.	Sim	sis	sit	sum ⁹	sitis	sint
tp.	Essem	esses	esset	essemus	essetis	essent
to.	Erā	eras	erat	eramus	eratis	erāt
pp.	fui	fuisti	fuit	fui ^m	fulistis	fuerūt
tp.	fueri	fueris	fuerit	fuerim ⁹	fueritis	fuerint
tp.	fuisse	fuisse	fuisset	fuissem ⁹	fuissetis	fuisset
tp.	fuerā	fueras	fuerat	fueram ⁹	fueratis	fuerāt
to.	Ero	eris	erit	erimus	eritis	erūt
tp.	Fuero	fueris	fuerit	fuerimus	fueritis	fuerint
tp.	Esse vñ fore	tpe. p ^o		Fuisse	Futuro	caret
		Essendi			ens	
		essendo				
		essendum				
	Gerundia			Participia		futur ⁹

*en forma d'ouit
 ma d'ouit p'ida*

persona
le in nomi
natio.

numeri et persone. Cum quo constructi
Actiuū in psona agenti.
verbum erigit sup
positū.
passiuū in psona paciēti
neutrū psona indifferenti.

perfecti
modi.

Imperfecti
modi.

terminatiū
in r. qdō.
in persona
paciēti.

In gno sic
mea tua sua
nrā vrā hoīs iter
est refert et ē fa
cere bonuz.

Impersonale
i obliquo.

Abi psona
lis cū gerū
dijs et supis
i accusatio

In otio sic hōi
pueit accidit euenit
pigit placet libet lz
vacat expedit liq̄
amare vtutes.

terminatiū
in ur. in otio
vl cū a. vl ab. p̄
positione in
ablatiuo.

In actio sicut
Regē. i. uat decet
blectat op̄s facere in
sticiāvl p̄ctōrē p̄miz
teoz miseret pudz pi
get fecisse malū.

Abi impso
nal in t. i ca
su sic Abuz a
quo d̄scēdit.

Significāre id qd̄ ē suppositū sui Abi: erigit suppositū.

Perfecto modo.

Ego

Tu

Aliquis

cuama p. auformando	s	ris vel re	at ur
o: ^{p. auformando}	s	ris vel re	etur
eo: ^{p. auformando}	s	ris vel re	itur
o: ^{p. auformando}	s	ris vel re	itur
a: euame	s	ris vel re	atur
m: auformando	s	ris vel re	atur
e: r	s	ris vel re	atur
ea: r	s	ris vel re	atur
a: r	s	ris vel re	atur
m	s	ris vel re	atur
re: r	s	ris vel re	atur
m	s	ris vel re	atur
ba: r	s	ris vel re	atur
i: r	s	ris vel re	atur
ru: m	s	ris vel re	atur
ne: m	s	ris vel re	atur
ra: m	s	ris vel re	atur
a: m	s	ris vel re	atur
bo: r	s	ris vel re	atur
m	s	ris vel re	atur
a: r	s	ris vel re	atur
ro: r	s	ris vel re	atur
re: r	s	ris vel re	atur
ri: m	s	ris vel re	atur
Berundia	ol	oo	dum

Imperfecto modo.

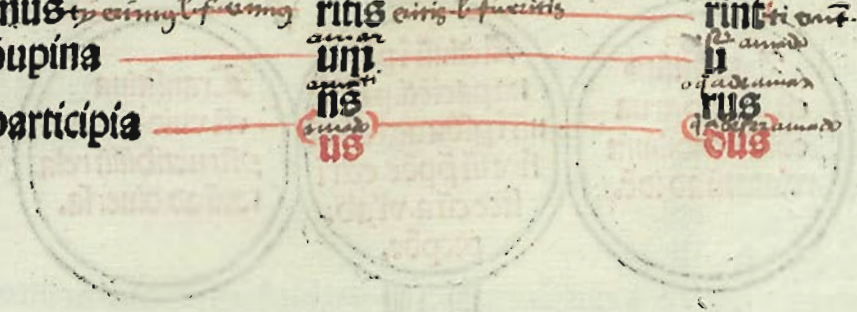

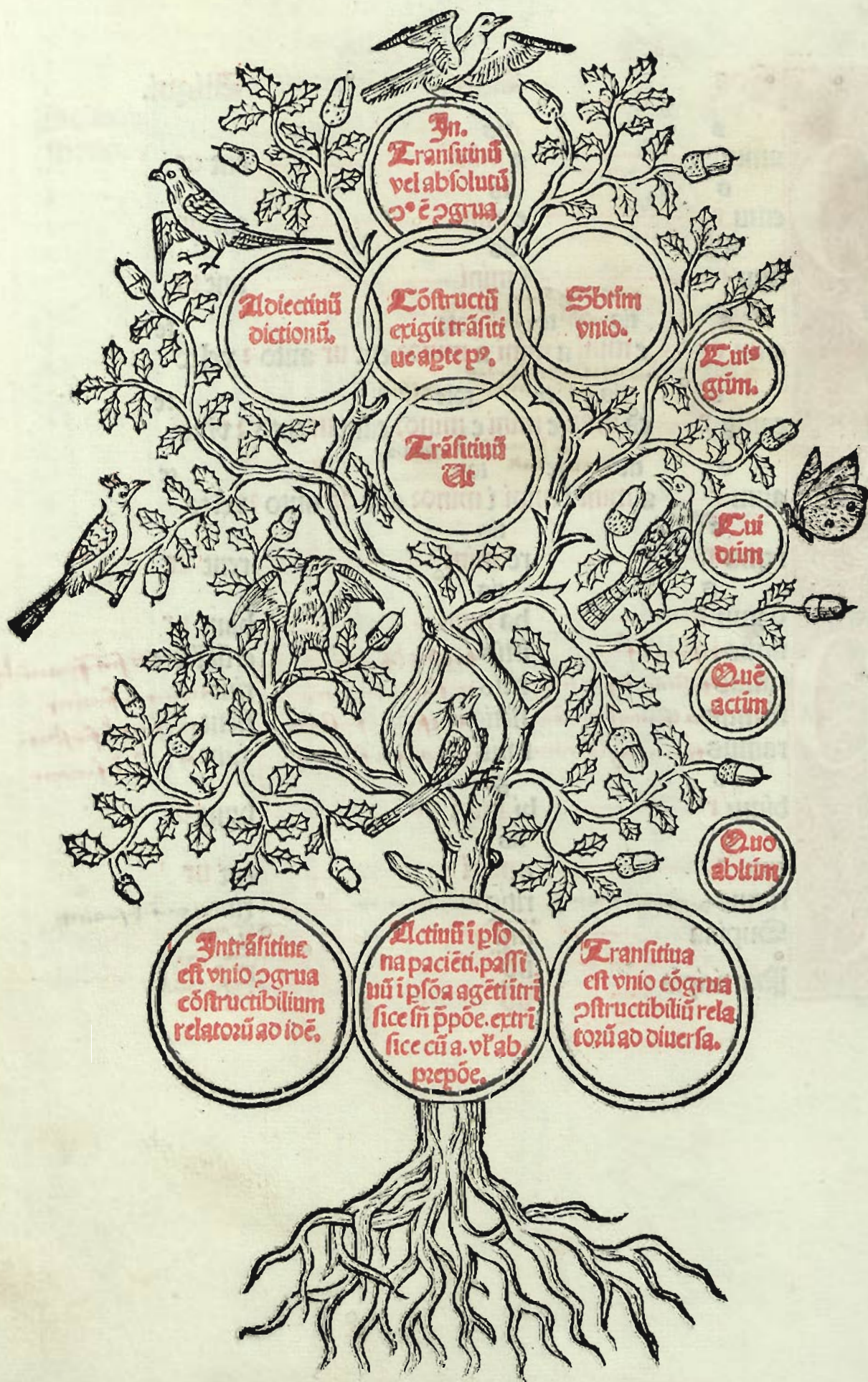
Nos

Vos

Aliquis.

amu ^s r	amur	amini	antur
emu ^s r	emur	emini	entur
imu ^s r	imur	imini	untur
emu ^s r	emur	emini a mini a minor	entur anto : vel to
eamu ^s r	eamur	eamini emini e minor	eantur ento : v' to
amu ^s r	amur	amini i mini i minor	antur unto : vel to
remu ^s r	remur	remini	rentur
bamu ^s r	bamur	ba mini	bantur
imus ^s r	imus	istis	erunt ere
rimus ^s r	rimur	ritis	runt
stemus ^s r	stemur	stetis	stent
ramus ^s r	ramur	ratis	rant
bimu ^s r	bimur	bi mini	buntur
emu ^s r	emur	e mini	entur
rimus ^s r	rimur	ritis	runt
Supina	um	us	us
Participia	us	us	us

val me fupio pedia - yto

Ir. pir	IA
Ir	AD
Equor. adoz marmor. cor	IA
Arbor	F
Or	AD
Furfur. murmur	AD IA
Turtur	AD F
Tultur	AD
Ar	IA

S. dupliciter scz. s. habens consonantem immediate ante s. et s. habens vocalem immediate ante s. in quo fiunt quinque terminationes scz. as. es. is. os. us.

As. boreas	AD
As phas nephas	IA
As	F

CIn es fiunt due regule.

Quies leges teges compes merces	F
Es eris	IA
Es tertie declinationis crescens in genituo singulari.	AD
Dies	m F
meridies	AD
Es	F

CIn is. fiunt sex regule.

Bipenis	F
Finis clunis	m F
Is habens n. immediate ante is. in vltima syllaba	AD
Febris lactis vestis pestis restis	F
Is habens duplicem consonantem ante is. in vltima syllaba	AD
Pellis vallis peluis turris lentis tussis	F
Is habens liquidam in fine penultime syllabe	AD
Is habens. r. immediate ante is.	AD
Iaspis aspis cuspis callis glis	F
Is crescens in genituo singulari	AD
Dolaris caulis	AD

Is ^{intra dno combat} F
 Los dos glos F
 Os ^{hucit opo} IA
 Os ^{nos ruz fluz ruz} NB

In us. fiunt tres regule.

Genus F
 Lepus NB
 As tertie declinationis nō retinēs u. in genitiuo singulari. IA
 Iustus thus plus crus. IA
 Ipus ^{be in declinatione} NB IA
 Intercus NB F IA
 As tertie declinationis retinens u. in gto singulari. F
 Paradisus specus penus NB F
 Jacynth⁹ synodus cost⁹ carbasus chrystall⁹ herem⁹ aly⁹ hum⁹
 byssus abyssus papyrus smaragd⁹ vanus phasel⁹ col⁹ egypt⁹
 dyphongus porticus domus tribus manus idus acus. F
 Vulgus pelagus virus. IA

As NB
 S. habens cōsonātem imediate ante s. in quo fiunt tres regule
 Forceps adeps m F
 Ips pollisyllabū NB
 IAs. significans partem assis. NB
 Adons pons fons mars seps dens calips torrens oriens occi-
 dens serpens stirps pro radice. NB

S. habens cōsonantem imediate ante s. F

In r. fiunt due regule.

Uiber supeller forper forfer ober lodex F
 Siler cortex. NB F
 X. polysyllabū hñs e. imediate añ r. nō significās fetū terre. NB
 Drex fornix mastix calix calx pedis frutex NB
 X F

¶ Sequitur de prepositionibus

¶ **Q**ui prepositiua accusatiuo. ad apud añ aduersus aduersum cis citra circum circa contra erga extra inter intra infra iuxta ob pone per prope propter secū dū post trans ultra preter supra circiter vsqz secus retro penes. o. eu.

¶ **Q**ui prepositiua accusatiuo vlt abltō. in sub sup subter subtus.

¶ **Q**ui prepositiua ablatiua. a. ab abs cum coram clam de e ex pro pre palam sine absqz tenus.

ne regiminis situari debuissent. vel cū regulis diasynastice p̄cedentib⁹. qz sic ponunt ab autore in cōpendio regeo. Unde p̄positio sc̄dm Albertū. Est pars orationis significās p̄ modū adiacētis alteri. i. casuali ipsuz cōtrahēs z ad actū reducēs. Vel p̄positio sc̄dm Priscianū. Est pars orationis indeclinabilis q̄ p̄ponit alijs partib⁹ orōnis vel appositione vel cōpositione. Et d̄r a p̄ponēdo vno modo p̄ appositione. ē cū seruat sibi vim dictionis. Alio mō p̄ cōpositionē z tūc nō manet p̄ se dictio: nec par z orationis: sed tēdit in vim dictionis cū q̄ cōponit. z tūc nec cōtrahit nec torquet. sed minuit vel cōplet vel mutat. Et d̄finiē sic sc̄dm Remigiū. P̄positio est pars orationis q̄ p̄posita alijs partib⁹ orōnis significationē earū aut cōplet aut mutat aut minuit. Et p̄positio simpliciter sumpta diuidit̄ in p̄positiones deseruētēs actio tantū. z abltio tantū z vtriqz. Añ p̄positio inuenta absqz suo proprio casuali pro aduerbio reputanda est.

¶ Sequitur de nominibus irregularibus.

¶ **A**nomalum enomalum irregulare diuersicliniū irrecticliniū etheroclitū est dictio normā generalem dictionum trāsgridēs. z fit quatuor modis sc̄l. per variationem superhabundantiā z defectum vel mixtum.

in quo autor sequit̄ ordinē p̄fectionis sc̄dm quē p̄fectū p̄cedit īperfectū. ordo patet. qz regulare se habet p̄ modū habit⁹. z irregulare per modū priuatiōis. z sicut habit⁹ p̄cedit priuationē. sic nomē regulare p̄cedit irregulare. Et si instes qd̄ hunc ordinē autor nō seruauit in verbis cū eadem sit ratio. Dic qd̄ etiā in verbis prius de sua regulari formatione in cōiugationib⁹ tractatur Et si ntio ego. zc. q̄ ipsuz subsequunt̄ gratia faciliois doctrine si: p̄a inserant̄: hic tamē situari intelligunt̄ vt tangitur in littera. Et diuiditur hoc caplm̄ in duas partes. sc̄l. in prohemiiū z in tractatū. sc̄da ibi. Itio ego. zc. Tractat⁹ diuiditur in q̄tuor partes. sc̄bz qd̄ dictio potest esse irregularis q̄tuor mōis. sc̄da ibi. Per sup̄h̄ndantiā. tertia ibi. p̄ defectū. q̄rta ibi. mixtū. z q̄libet istarū pōt subdiuidi sc̄dm ea in quib⁹ fit vt irregularitas variationis fit in significatione. declinatiōe. genere formatiōe. zc. In prohemio facit duo. p̄mo qd̄ est dictio irregularis. sc̄bo quot z qb⁹ modis pōt esse irregularis. Unde tot modis fit irregularitas quot z naturā cōtingit peccare. cū ars imitatur naturā in q̄ntū potest. vt dicit ph̄s sc̄bo ph̄sicoz. Sed ipsa natura particularis peccat aliquñ p̄ sup̄habundantiā. vt qui habet octo digitos in vna manu. Aliqñ p̄ variationē siue trāsmutationē. vt qui habet caput vbi debet habere spatulas. vel aliter cōtingit peccare. Aliquādo per defectū siue diminutionē. vt qui nascitur sine manib⁹. Aliqñ mixtū. vt qui habet septē digitos in

Qui prepositiua accusatiuo. zc.

¶ **Q**ui autor ordie doctrine z vt facilius minores introducant̄: tractat de p̄positionib⁹ deseruētib⁹ suis casibus cū vt sic pertineant ad diasynastice. z proprie in fi

Anomalum enomalum. zc.

¶ **D**eterminato iā de p̄ma z sc̄da parte ethimologie nominū regulariū de irregularib⁹. deinceps tractādū erit

¶ Per variationē a generali declinatione.

vna manu ⁊ qua-
tuor in altera. simili-
ter est in arte. Nam
ars peccat aliqui p
superhabūdantiā.
vt pascue vl' pascua
Aliquā per diminiu-
tionē. vt gelu. fors
Aliquādo per mu-
tationē vel trāsmu-
tionē. vt celū epulū
Aliquādo mixtū.
vt domus vespera.
¶ Lego litteram.
anormalū enorma-
lū ⁊c. Anomal⁹. a.
ū. dicitur ab a. qđ ē
sine ⁊ noma vel no-
mia. qđ ē lex. qđ si
lege. vl' anomal⁹ qđ
anormal⁹. i. sine re-
gula. i. irregularis
scđm Duguitiōnē
¶ Papias vero dicit
Anomala extra re-
gulā. nā a. sine ⁊ no-
mos lex. Enormalū
ab e. qđ est extra. ⁊
norma reglā qđ ex-
tra regulā. Irregu-
lare ab in. qđ ē nō
⁊ regula. qđ nō te-
nēs regulam. Di-
uersicliniū. a diuer-
sus ⁊ clino. as. i. lo-
cus vbi diuerse vie
cōiūgūtur. qđ illuc
diuerse vie acclinā-
tur. vel qđ illic via i-
clinatur ad diuerfa
Aliter grece dicitur

¶ Sicut ntio ego. ⁊c. qđ ipsuz subsequūt. ⁊ leopardus. di. ⁊ alte-
ruter. a. ū. Alias oīs ntūs declinabil' integre suscipiēs cōpositio-
nē variat p suā propriā declinationē. vt respublica. iusiurandū.

¶ Figuralem.

¶ Sicut gtūs singularis prime declinatiōis per dyeresim pro-
latus vt aulai pro aule. ¶ Et gtūs singularis secūde declinatio-
nis terminat⁹ cū duplici i. per apocopē prolatus. vt antoni pro
antonij. ¶ Vocatiu⁹ singularis scđe declinationis terminat⁹ in
er. est aliquotiēs proferibilis per metathesim. vt Leādre pro leā-
der. ¶ Aliqui casus secūde declinationis prolati per sineresim.
vt dii pro dei. ⁊ dis pro deis. ¶ Benitiu⁹ pluralis prime vel secū-
de aut tertie declinationis interdū est sincopatus. vt priamiduz
pro priamidarū. ⁊ graiuginū pro gi aiuginarū. ⁊ duū pro duo-
rū. ⁊ deum pro deorum.

¶ Et gntūs nominū triū generū terminatorū in ns. vt amantiū
pro amantiuz. ¶ Et aliorū in quibns vsus tenet solā sincopam
pro regula. s. amplustre. ludicre. proceres. penates. vates. indo-
les. fruges. pes. apis. volucris. panis. canis. iuuenis. heresis. hy-
ems. laus. fraus. parēs. cōsors cohors. p̄ceps ops. daps. suplex
cōplex epar iubar nectar aspar bostar um. pro iū. dicēdo: ⁊ bos
boum pro bouum. ⁊ bobus pro bouibus ⁊ ales alituū pro ali-
tum in genitiuo plurali per epenthesim.

Significationis.

¶ Nominatiuo vctō cys. i. terra. alij casus singulares. i. adiu-
torū. In plurali. i. diuitie.

¶ In gradibus cōparādi.

¶ Nouus nouior nouissimus. ¶ Potis potior potissimus.

¶ Specificam.

Lāpēster volucer alacer acer celer celebr saluber siluester pede-
ster equester paluster. in ntio vocatiuo singularib⁹. Er m Is
f En. Et insuper alacris est m. ⁊ f. ⁊ sequester potest declinari p
primam secundā ⁊ tertiam declinationes.

¶ Declinationis.

Vas — vasis Et pluraliter vasa — vasorum.

¶ Vnde etheroclita seu diuersiclinia sunt nomina ad diuerfa se inclinantia scđm Du-
guitiōnē. Irrecticliniū. dicitur ab in qđ est nō. ⁊ rectus. ⁊ clino. as. i. flectere. curuare. ⁊ proprie ad le-
ctulū. sed nō est in vsu. Et cōponitur. ad. cō. de. in. inter. re. ⁊ dicitur a clinus. i. lectus. Etheroclitū
dicitur ab ethero. qđ est variū. ⁊ clisis declinatio. ⁊ scđm hanc nominis interpretationē illa sola

CGeneris in plurali tantum.

Pargamus carbasus arbutus intibus tartiharus superus sibi
lus ternarus infernus auernus dindimus pille⁹ gargarus isma
rus menalus *Et pluraliter.* a orum

Atilis suppellex *F* *Et pluraliter* ia ium.

Plus neutrum *In* *nominiatio*
Alrix vitrix femia *accusatio*
vocatio. singularibus

In ceteris casibus omnis generis.

Dis *m f* in singulari. *In plurali omnis generis*

CGeneris.

Celum. rastrum. porum. *Et pluraliter* i orum

Generis et declinationis.

Epulum. delictum. *Et pluraliter* e arum

Recte formationis casuum.

Ego mei. iupiter ioius. iter itineris. suppellex suppellectilis. et
participium terminatum in iens. descendens a verbo quarte co
iugationis terminato in eo. mutando iens. in eitis ad genitiuum
singularē formandū. Et nominatiuus accusatiu⁹ vocatiuus plura
les quarte declinationis mutates u. in ua. in noibus neutris.

CIn gradibus comparandi.

Bonus melior optimus. malus peior pessim⁹. magnus
maior maximus. paruus minor minimus. multū plus
plurimum. detero deterior veterrimus. post posterior
postremus. extra exterior extremus vel extimus. ante anterior.
infra inferior infimus. intra interior intimus. cetera ceterior citi
mus. iuuenis iunior. nequā nequior nequissimus. ultra vltior
vltimus. prope propior proxim⁹. supra superior supremus. De
xter dexterior dextimus. sinister sinisterior sinistimus.

Ista quinque nomina cum suis compositis formant sua superlati
ua in limus. s. facilis. agilis. gracilis. humilis. similis.

b iij

dicuntur etherocli
ta stricte et proprie:
que peccat scdm d
clinatione soluz na
etheroclis est va
ria declinatio. ipro
prie tamē vel large
dicunt etherocli
q peccat in genere
declinatione signifi
catione formatione
et. Et sciendum se
cundū pastranā in
logica sua: qd ter
minus uniuocus ē
termin⁹ equa rōne
subordinatus cui
bet eius significato
vt hō aīal. et termi
nus equiuocus est
terminus cōmunis
suis significatis in
quis rōnibus sicut
canis. et terminus
sinonom⁹: est termi
nus cui⁹ voces sūt
plures significatus
vero unū vt sūt ista
que cū unū habeāt
significatū ideo ver
bum singularis nu
meri eis recte con
gruit. Et etherocli
tum scdm pastranā
in tertia arte. est qd
a regula gnali alio
rum in aliquo eis si
milium deuiat. Vel
etheroclitus: est qd
regulam aliorū nō
seruat et

¶ De positiuis.

¶ Eo q̄ omne positiuū regulare est nomē adiectiuū secūde de-
clinationis aut tertie. cuius proprietates intensius vel remissius
potest inesse subiecto actu vel habitu.

¶ De comparatiuis.

¶ Omnis comparatiuus regulariter formatus descendit a suo
positiuo in secunda declinatione a genitiuo singulari in tertia a
datiuo per solam ac ditionem de or.

¶ De superlatiuis.

¶ Omnis superlatiu⁹ regulariter formatus. descendit a suo po-
sitiuo. si terminetur in r. a nominatiuo singulari addendo rīm⁹.
si aliter a genitiuo singulari in secunda declinatione addendo s.
r̄ simus. r̄ in tertia addendo sumus tantum.

¶ Nominū verbalium.

¶ Consoz tontrix. pulsoz pultrix. quia nullum aliud verbale in
soz format femininū in trix.

¶ In consueete declinationis.

¶ Nominatiu⁹ accusatiu⁹ vocatiu⁹ plurales tertie declinatiōis
in is. modo antiquo prolati. Et genitiu⁹ datiu⁹ singularis ntūs
vctūs pluralis prime declinationis per dypthongū in ae.

¶ Per superhabūdātiā terminatiōis in gntō singulari.

Dexter	teri.	Cardo	inis	epar	is
Sinister.	tri	Turbo	onis	epar	tis
Vas	dis	Libris	is	Paris	is
Cassis	sis	Tigris	dis	Tectis	dis
Os	oris offis	pecus	oris udis	pinus	eris oris
Lens	dis tis	Blis	iris issis itis	Blos	oris offis otis
Frons	dis tis				

¶ Generis.

Paradisus fursur murmur intercus.

¶ In plurali tantum.

Frenū capistrū silū locus baltheus iocus. ⁊ pluraliter orū.

¶ Declinationis.

Ficus pinus cornus laurus quercus colus lacus. i. us.

Et cōposita ab istis nominibus scilicet. cera jugū limus anim⁹
colus arma bacillus norma frenū neruū cliuū verbigratia sin-
cerus bijugus sublimus magnanim⁹ incolum⁹ inermus inbe-
cillus enormus effrenus eneruus decliuus us. a. um. vel. is. e.

¶ Terminationis in nominatio vocatio singularibus.

Arboz	laboz	honor	odor	ciner
arbos	labos	honos	odos	cinis
cucumer	puluer	vomere		
cucumis	puluis	romis		

Quoniam ceterū nomē habens plures terminationes in nomi-
natio vocatio singularibus est omnis generis.

¶ Terminationis in ablatiuo singulari tantum.

Die	nocte	impite	rite
Diu	noctu	impetu	ritu

Et hoc idem iudicandum est de nominibus grecis in casibus
quibuslibet.

¶ Generis ⁊ terminationis.

Punctus	tonitruus	chrystallus	tignus
punctum	tonitruum	chrystallum	tignum

Et secundū aliquos omne nomen secunde declinationis quod
non habeatur per regulas significationis terminatur in us. po-
test terminari in um. vt baculus baculum. thalamus thalamū.

¶ Generis ⁊ declinationis.

Pisa	hospita	hospita	glomus	F.
pisum	hospes	hospes		eris
Penus	i			
Specus	oris			
	us			

In plurali tantum.

Pascua. zizania ^e ~~Et pluraliter~~ ^e **B**enitio. ^a ~~arū.~~
Almondalū balneū ⁱ ~~orū.~~

Per defectum vocatiui casus.

Sicut nomē interrogatiuū relatiuū red ditiuū negatiuū
vt quis qualis quantus quotus quot quotennus quo
tennis cuius cuias sui suus. is. idem. ille ipse. qui ambo alius al
ter reliquus. tantus talis tot totidē tantūdem. nemo nullus neu
ter nil nihil nequis. ⁊ similia.

Tu meus noster nostras. vnus totus solus. ⁊ omnis colle
ctiue positum. Et nomina distributiua interparia. vt singulus
binus trinus vel ternus quaternus quinus. hñt vocatiuū casum.

Eteruz nomē demonstratiuū vel distributiū caret. vt
ego hic iste ille ipse tuus vester vestras talis tantus ⁊c.
Omnis quilibet quicūqz vni. quisqz nūquis aliqs quis
quis quisnā quispiā quisputas quidā quotquot vter vterqz al
ter alteruter ceterum cunctus vniuersus ⁊ similia.

Gradus comparatiui.

Sicut omne positiuū terminatū in is. vel us. hñs vocalē
immediate ante is. vel us. vt pius insci⁹ nesci⁹ cōsci⁹ psci⁹
arduus mutus tenuis: licet hoc nō teneatur secundum aliquos
nisi in positiuis terminatis in us. habentibus i. vel u. ante us.

Gradus superlatiui.

Sicut. ante anterior. iuuenis iunior. adolescēs adolescētior.
senex senior.

Masculine terminationis in nominatiuo: vocatiuo singula
ribus secundum vsum.

Etera ~~infera~~ ~~supera.~~
Leterū ~~inferum~~ ~~superum~~
Nominatiui vocatiui singularis.

Prex ~~frux~~ ~~daps~~ ~~vir.~~
Precis ~~frugis~~ ~~dapis~~ ~~vicis.~~

Genitiui. datiu. ablatiu. pluralis.

Sicut os. es mare. ius. rus. foruz. thus. ordeū far mors
salus mel vinum.

C Numeri pluralis.

Loria fama lux vita par tellus humus gelu fame ta-
bes lues sanguis

C Metallum. Equor vnda fretum later aqua poculum flumē
fluuus stagnuz fons lacuna lacus puteus limpha amnis. Fru-
mentum faba melones citrullus pisa lupinus. Res dies acies
species facies progenies maneries materies habent omnes ca-
sus singulares et plurales.

Qterū nomē metalli. humoris. seminis rei mēsurabilis
et pēsabilis et q̄nte declinatiōis caret: sicut ferrū plūbuz
cuprū stannū mercuriū argentū aurū. Adirra oleū ne-
ctar lixiuū. ginziber crocum gūmi pix cera sinapi ciminum ani-
sum eruca feniculum milium triticum sigalum. Fides spes sa-
nies rabies et similia carere numero plurali.

C Numeri singularis.

Duicīe nuptie mine insidie tenebre arma exta excubie
viscera compite inducie nundine scapule exuue infi-
cie ylia menia sponsalia manes proceres penates treuge.

C Casualis terminationis.

Azor nugas pondo pseudo gummi parisius cepe. nau-
ci sinapi carui semis pro dimidio. neq̄ virus. Et no-
men vrbis terminatum in .is. vt burgis hyspali: cherubi. sera-
phim cherub seraph. Et nomen in solo obliquo integre suscipi-
ens compositionem. vt huiusmodi istiusmodi.

C In singulari tantum.

Qnu gelu veru penu specu. Et cetera nomina quar-
te declinationis terminata in .u.

C De et pluraliter indeclinatis.

Cete tempe tot quot totidem tātūdem cherubin seraphin et
noia numeralia de tribus vsqz ad centū. vt decē viginti trīzita.

C Generis.

Sicut plura nomina animaliu3 quorū sexus sensualiter
est ignotus que cōmuniter vocantur epichena. i. que
sub vno genere et sub vna terminatione significāt rem

vtriusq; sexusvt anser passer auis aquila miluus ardea auca
 filomena bubo coluber bufo rana nereis ceta talpa grus mus
 serpens stellio delfin. ⁊ ideo in talibus recurrendum est ad re-
 gulas terminationis.

¶ Generis in plurali tantum.

Dies margo silex cortex panhtera dāma finis clunis
 que in singulari sunt masculina vel feminina ⁊ in plu-
 rali masculina tantū. ⁊ sic de similib⁹ vocatis cōmu-
 niter dubij generis.

Casus ⁊ numeri pluralis.

¶ Natio vtiō fors. Ablatiuo forte. ¶ Bntō tabi. datiuo ⁊ ablati-
 uo tabo. ¶ Ntō tātundem. genitiuo tantidem.

¶ Nemo plurali caret.

Casus declinationis ⁊ numeri pluralis.

Nominatiuo	pus	ir	ntio	nil
Accusatiuo	phas	pir	actō	nichil
Vocatiuo	nephas	pir	actō	nichil

Adixim per variationem declinationis ⁊ defectum casus.

D ominatio	domus	gnō	i	drō	o
Vocatiuo	domus	gnō	us	drō	ui
Accusatiuo	domū.	Abtō	o	Et pluraliter	
Ntō	domus	gtō	orū	drō	ibus
Ntio			uū	abltio	
Actio	os				
	us				

¶ Per variationē generis ⁊ declinationis ⁊ significationis ⁊ de-
 defectum numeri vel declinationis

¶ Vespera significat p̄ncipium diei in singulari. ⁊ officium
 ecclesiasticum in plurali.

¶ Vesperum significat finem diei. vespere significat horam no-
 nam. vel indeclinabile.

¶ Vesperus significat stellam in singulari. Et in plurali psal-
 morum recitationem.

¶ Vesper vespere vel indeclinabile significat q̄libet horā.

¶ Per defectū nominatiui. vocatiui singularis. ⁊ per variatio-
nem formationis numeri pluralis.

¶ Etio vis. dō ⁊ abltō vi. actō vim. Et plurali. ntio vires. gtiō
viriū ⁊ hoc de vsu. sed de arte potest habere oēs casus singula-
res ⁊ plurales. ⁊ sic intelligēdū est aō illa parte vbi dō scōm vsuz.

¶ Sequitur de formationibus nominū.

Nominatiu⁹ singularis numeri nō format ab ali-
quo casu eiusdem nomis. qz est p̄mū principium
omniū aliorum casuū. ⁊ ideo non habet aliquod
prius vnde formetur. sed ceteri casus mediate v̄l
immediate formantur ab eo.

¶ Genitiuus singularis numeri in nominibus non etheroclitis
formatur a suo nominatiuo singulari.

In prima declinatiōe mutādo *a* *am* *as* *es* in *e* *musa.* *adam.* *thobias.* *anchises.* *petrus*

In secunda declina-
tione in nominibus
terminatis in *us. um.*
mutando *us. um.* in *i* *dominus* *stagnum* *templum.*

In nomibus terminatis in *ir* *ur* *sper* *addēdo* *er* *nō iūcta mu* *ta cū cōpositis* *de fero et gero* *vir* *satur* *prosper* *puer* *dapifer* *armiger*

cum his nominibus. s. adulter. iber. celtiber. lacer.
focer. mulciber. presbiter. liber pro vino ⁊ pro animali.

Et mutando *er* *ri* *magiste* *ager*

¶ In tertia declinatione in nominibus terminatis in *a.* mutan-
do *a* in *atis* vt *dogma* *thema.*

¶ In noibus terminatis in *e.* mutādo *e.* in *is.* vt *monile* *casidile*

regula. Vocatiu⁹ ⁊ gtiūs singularis ⁊c. Cū ergo formatiōe vcti habita per sex regulas datas
de vocatiuo. s. Omnia nomia neutra. ⁊ prime declinationis ⁊c. De formatione gnti nūc videndū
erit. vel cū in p̄cedenti tractatu de irregulari formatione gnti specialiter dictū sit. vt ego mei. iupī
ter ionis. Nūc aut̄ de ipi⁹ regulari formatiōe generaliter dicendū erit. Et diuidit̄ hoc capitulū
in duas pates. s. in prohemiiū ⁊ in tractatū. scda ibi. In prima declinatione. Et ista scda diuiditur
in quinqz scōm quiqz declinatiōes. harū autē partiū subdiuisiōes facile videre poteris et cuz in

¶ Nominatiuus
singularis. ⁊c.

¶ Iste tractat⁹ pro-
prie situari debuisset
inter declinatiō-
nes vbi generali-
ter agitur de forma-
tiōe casuū. ⁊ sic au-
tor in tertia arte et
in cōpendio regeo.
Eum tamē in hac
arte ⁊ in alijs cōpē-
dijs hactenus di-
stulit propter proli-
xitatē nouis scolari-
bus euitandā. An-
de casus scōz p̄ri-
scianū in quinto est
declinatio nominis
vel aliarū casualiū
dictionū q̄ fit maxi-
me in fine. Et decli-
natio ē inflexio vo-
cis ad vocē scōz ca-
suales terminatiōes
inter quas est talis
ordo. qd̄ terminatio
nti est fons ⁊ prin-
cipiū principiās: ⁊
nō principiātū. i. ab
alia voce p̄ncipiās
immediate vctim ⁊
gtim ⁊ mediate ce-
teros casus. vt dicit

tractatu generis d
 sub diuisione secun
 dum ordinem vo
 calium aut cōsonā
 ciū tā dictuz est: sed
 i pphemia facit duo
 Primo docet quo
 modo nti⁹ non for
 matur. Secōdo do
 cet generaliter vñ
 gti⁹ formatur. vide
 lras. vñ pascian⁹ i
 quito. est aut⁹ rect⁹
 qui z nti⁹ dicitur p
 ipsum enī nomina
 tio fit vt nominetur
 iste homer⁹ iste vir
 gilius. iſectus aut⁹
 dicitur qd ipse p^m
 natura nascitur vel
 positione Et ab eo
 facta flexiōe nascū
 tur obliq⁹ cas⁹ Idē
 in eodē quippe no
 minatiuus quē pri
 mum natura protu
 lit ipse: p^mum sibi
 locū defendit vnde
 xbis quoqz intrā
 ſirie iste quasi egre
 gius adheret. An
 ntūs scōm albertū
 ē mod⁹ significādi
 significās rē i rōne
 p^micipij mō vt qd
 est alterū superadi
 to: z cū p^mū p^m
 cipiuz sit imobile et
 fixum ideo non for
 matur qz si forma
 retur esset p^micipia

In o. fiunt due regule.

D ido		o	onis
Do vel			arundo
Bo	Femininum	o	inis
Apollo cardo ordo cupido homo nemo margo virgo turbo.			
L aro		o	nis
		o	onis
L ac		c	ctis
L	c	cis	vt allec
D	d	dis	dauid bagud.

In l. fiunt quinqz terminationes. f. al. el. il. ol. ul.

A del. fel.			addendo	lis
L	l	lis	animal. michael. vigil sol consul.	

In n. fiunt quatuor terminationes. f. an. en. in. on.

A n	an	anis	vt titā. pean.
L ien. ren. ſiren. ſplen.		en	enis
E n	en	inis	nomē pronomē.
I n	in	inis	delfin. leosin.
Quedā nomina propria			
ātiq ⁹ orū termiata in on.		on	antio
O n	on	onis	feton. demofon canon demon.

In r. fiunt quinqz terminationes. f. ar. er. ir. or. ur.

F ar		addendo	ris
A r	ar	aris	laquear cloquear
Crather. ether. character. later. linter. luter. pater. stater. er. eris.			
E r	er	ris	mater frater.
Cum his nominibus. f. imber. septēber. october. nouember de cember. acer. alacer. ceber. saluber. volucer.			
E r	er	eris	zingiber piper
I r	ir	iris	martir. prothomartir
O r		addendo	dis
O r		or	oris

tum z nō p^mū p^micipium. Unde formare est vnam terminationem in aliā mutare. z formatio est
 vnius terminationis in aliam mutatio. Dicitur eiusdem nois prop ter legentioz qui est nominati
 uus formatus ab alio nomine. z similia.

Ebur. iecur. femur. robur. ~~ur~~ ~~oris~~
~~ur~~ ~~ur~~ ~~uris. murmur turtur.~~

¶ S. dupliciter. s. s. hñs cōsonātē imēdiatē añ s. z s. habēs vo
calē iūctā s. in quo fiūt quinqz terminationes. s. as. es. is. os. us.

¶ In as. fiunt due regule.

~~As~~ ~~as~~ ~~asis~~
~~As pro cipro~~ ~~as~~ ~~asis~~
~~As. pro fideiussore.~~ ~~as~~ ~~adis~~
~~As~~ ~~as~~ ~~aris~~

Ademas. diemas. elephas. gigas. papas. z quedā noīa propā
antiquorū ~~as~~ ~~antis~~ boas. rodoas. calcas

As grecū breue vel patronoicū. ~~as.~~ ~~adis~~ lāpas. archas

As ~~as~~ ~~atis.~~ scititas bonitas.

¶ In es fiunt quatuor regule.

Es. nō crescēs in gñō singulari ~~es~~ ~~is~~ proles soboles.

Es. crescens in gñō singulari ~~es.~~ ~~idis.~~ p̄ses. obses. deses
natū a cōpositis de sedeo es.

Heres merces prehes pes cū suis cōpositis crescentib⁹ in geni
tuo singulari es. edis. cōpes. sonipes. quadrupes.

Es. ~~ceres.~~ ~~es~~ ~~ris~~

Es crescens in gñō singulari natū a ~~es.~~ ~~ebes.~~

verbo hñte e. breue in penultima syl ~~es etis.~~

laba. vel habēs i. imēdiatē ante es. ~~abies.~~

cū his noīb⁹. agnes. magnes. locuples. seges. teges p̄pes. lebes

Es crescēs in gñō singlari ~~es~~ ~~itis~~ ~~miles.~~ ~~stipes.~~

¶ In is. fiunt tres regule.

Is grecū vel patronomicū ~~is~~ ~~idis~~
crescēs in gñō singulari.

~~pramis.~~
~~diplois.~~
~~paris tigris.~~

cū his nomib⁹ Jaspis. aspis. cuspis. lapis. ibis. yllis pro galea.

Sanguis. sarois. ~~is~~ ~~inis~~

Blis pro animali. ~~is~~ ~~iris~~

Semis pro pondere			
Blis pro terra	is		illis
Linis cucumis puluis vomis	is		eris
Is crescēs in genitiuo singulari	is	itis	lis glis
Is nō crescēs in genitiuo singulari habet genitiuū similem suo nominatiuo vt scolaris auis nauis.			
Los dos glos nepos			compos
7 composita de pos pro potenti	os	otis	prepos
Bos	os		ouis
Lustos 7 cōposita de pos p pede	os	odis	simpos bimos
Heros	os		ois
Blos os	os		offis
Os	os	ois	ros flos.

In us fiunt quatuor regule.

Facinus. fenus. pi-			
gnus pro amore.	us		ois
As nō retinēs. u. in genitiuo			fidus
singulari. habēs. d. vel. l. seu. n.			pondus
imediate ante us. vel descendēs	us	cris	vellus
a r̄bo habēte. e. breue in penulti-			vulnus
ma syllaba			acus
			lepus
As nō retinēs. u. in			corpus
genitiuo singulari	us. ois		frigus
Fraus. laus. incus. palus	us		udis
Bus. sus	s		is
As mona syllabum			mus
cū hoenomine tellus	us. uris		rus
As retinēs. u. in			virtus
gnitiuo singulari.	us. utis		salus

S. iuncta consonanti fiunt sex terminationes scilicet. bs. ls. ms. ns. ps. rs.

Eps compositum a caput.	eps	ipitis	biceps
			triceps

Princeps	eps	upis	
Eps	eps	ipis	princeps
Ebs	ebs	ibis	celebs
Ps			plebs
Ms	s	is	hiems
Is			daps
Ans cōpositū de vncīa	s	cis	quicuns
Is cōpositū de cor			sertuns
			secors
Is cōpositū de pondo			vecors
Frōs p folio arboris	s	dis	br̄pens
Lens pro animalī. glāe			lib̄pens
Ls			puls
ns	s	tis	dens
Is			fors

¶ In t. non fit nisi vna terminatio.

Et	vt	utis	caput
			inciput
			occiput

¶ In. r. fiunt quatuor regule.

Mr. grecum	r	gis	sp̄nr
			fallanr
Mr	r	nis	
Coniunr	nr	gis	
R natū a verbo	r	gis	lex
terminato in go.			rex
Senex	er	is	
Veruer	r	cis	
Ex polysyllabū	er	icis	loder
			puler
Mr	r	ctis	
X	r	cis	velox sagax

¶ In quarta declinatione genitiuus est similis suo nominatio.
vt manus anus. ¶ In quinta s. in. i. mutata vt dies meridies.

Liceo noceo.
placeo. &c.

Cum de ethimologia nominum supra dictum est. consequenter de ethimologia verborum dicendum erit. Et primo irregularium in quo auctor sequitur ordinem preparationis secundum quem prius extirpata sunt vitia quae inferantur virtutes.

Verborum autem irregularitas ut in nominibus quatuor modis contingit. scilicet per variationem ut fero. per suppletionem ut edo. per defectum ut memini. mixtum ut sum es fui. In Rubrica hic ideo non ponuntur ut in tractatu superiori de nominibus cum in una quaque regula sua irregularitas assignetur vel quae praesupponit auctor nos scire ex precedentibus. unde iste tractatus non dividitur eo modo quo superior tractatus nominum irregularium propter mixtionem irregularitatis verborum fere omnium defectiuorum que

in hoc capitulo continentur. In eo tamen sic procedit auctor. Primo de verbis carentibus supinis forte quae sua irregularitas minus mixta est ut ceterum verbum sede coniugationis. Et lambi scabi &c. Secundo de verbis carentibus praeteritis. Et ista verba secundum usum. Et ista quoque & cetera. Tertio de defectu verborum impersonalium tam perfecti quam imperfecti modi ut. Omne verbum impersonale. Et omnis imperfectus modus &c. Quarto de verbis irregularibus per variationem recte formationis. ut nullum verbum est regulare in tertio praeterito &c. tandem & ultimo de alijs defecti-

Sequitur de verbis irregularibus. Liceo noceo placeo doleo valeo taceo formant praeteritum in ui. & supinum in itum.

Liceo	ui	caritum cassum.
Placeo	ui	paritum vel caret
Doleo.	ui eui	etum itum adultum
Oleo cum ceteris suis compositis	ui eui	olatum oletum
Placeo	ui	passum

Ceterum verbum secundae coniugationis terminatum in eo. formas praeteritum in ui. non faciens de se passivum: caret usualiter supinis: ut tedeo. peniteo. vireo. frigeo.

Lambi. scabi. micui. didici. poposci stridi. a strideo. vel strido. comitari. comescui. rudi. linxi. suri. vasi. psalli. timui. tremui. metui. lvi. nui. annui. renui. scalpsi. obui. sterui. calui. aui. pavui de paveo. es.

Ambigo	ambigui ambegi	caret
Abando	di vidi ui iui	simili licet secundum aliquos habet maditum vel mansum

Et liqui scandi in simplicitate caret
 Erurio. parturio. iui itum
 Adeditivum cum hoc verbo glisco caret caret
 Inchoativum cuius primitivum est in usu.

Ceterum verbum activum transitivum ut in quae raro vel nunquam caret supinis.

Ista verba secundum usum caret tertio praeterito. sed mutantur aliunde. ut sum a suo caput fui. a cuius supino futu: venit futurum. Et sisto a sto steti: a statuo statui statutum. Alio a dico dixi. Et fero a tulo tuli & tollo ab eodem tuli tetuli sustuli. Et furo ab infanio infanivi. Et ferio a percutio percussi & cerno a cresco crevi.

Ista carēt eodem tertio preterito. s. audeo. gaudeo. soleo fio. fido. mereo. Sed habēt suppletionem ex participio preteriti. et ex verbo sustatiuo sum. ad modū verbī passiui. q̄ suppletio potest fieri isto mō. s. in tertio p̄terito sum v̄l fui. et in q̄rto sim v̄l fuerim et in q̄nto essem v̄l fuisset. et in sexto eram v̄l fuerā. et in tertio futuro ero v̄l fuero. et in sc̄do p̄terito modi īp̄fecti esse vel fuisse. vel absq̄ replicatiōe. Et solēt cōmu. niter apellari neutro passiuā. i. habētia in neutro suppletionē passiuā. q̄z neutrū cōmuniter vocat̄ verbū in. o. terminatū nō faciēs de se passiuū. et ex simili causa dicūt neutra passiuā. q̄si vox neutra h̄ns significatiōē passiuā.

Omne verbū impersonale p̄fecti modi declinat̄ ad modū tertiarū p̄sonarū singularis numeri verbī p̄sonalis actiue vel passiuē vocis. q̄z vocis actiue est verbū terminatū in o. cū suis condeclinijs. et vocis passiuē est qd̄ terminatur in o. cū suismet etiam.

Omnis imp̄fectus modus caret futuro. sed suppletur p̄ hoc x̄bū ire v̄l iri. et p̄ p̄mū supinū verbī a quo descēdit et p̄ hoc x̄bū esse v̄l fore et p̄ participiū futuri. x̄bigratia. Amatū ire v̄l amaturū esse. Et ī passiuā. Amatū iri v̄l amādū esse. ī p̄fectis īp̄sonalibus terminatis in ur. solū amatū iri de defectu participij modi imp̄fecti aliorū īp̄sonaliū carēt tali suppletionē d̄ defectu supini.

Nullū verbū est irregulare in tertio p̄terito nec ī formatis ab eodē p̄ variatiōē recte formatiōis. licet m̄lte p̄sone tertij p̄teriti terminati in ui. nō dissyllabi. et formatorū ab eodem sincopent̄. vt amasti. p̄ amauisti cū h̄js x̄bis. s. flasti. nosti. d̄lesti. scisti. flesti.

P̄ncipia istorūz preteritorū geminātur tā in simplicitate q̄ in cōpositiōe. s. dedi. steti. didici. poposci. cucurri. compositum cū pre. et pupugī cum re.

Leterū preteritū geminās aliquā syllabā in simplicitate non geminat eam in cōpositiōe. verbigracia. momordi. spopōri. totondi. pependi a pendeo vel a pēdo. tetendi. tutudi. pepigi. tetigi. tetuli. fefelli. pepuli. pepedi. cecini. peperī. cecidi a cado v̄l a cedo. peperci.

q̄ solis accidit feminis nisi figura vel auctoritas intercedat. vt bon⁹ anim⁹ vxoris nupt⁹ est. **U**el propter elem̄torū incōsonantiā. vt si velim⁹ ab eo qd̄ est cursor et risor femina facere sc̄dm analogiam mutatione or. in ris. **P**er fortunā quoq̄z duobus modis quedā proferre prohibemur: vel qd̄ inusitata sunt. vt faux prex for dor. Ea em̄ q̄uis rōne regule bñ dicantur tñ q̄z in vsu autorūz nō inueniūtur recusamus dicere. **U**el qd̄ incōcina vel turpia vel aspa prolata esse evident̄ vt metuturus metuitur⁹ nutritrix. q̄uis sc̄dm analogiam debuisset dici. **E**nus ergo ex his ple. rāq̄z quatuor modis inuenitur qui facit tam verba q̄z alias partes orationis esse defectiuas et c.

uis vt cuiuslibet verbo passiuo. Et meminī noui et c. Et p̄ mo ponit regulam verborū sc̄de cōiugationis carentiuz supinis cū suis exceptionib⁹. Sc̄do ponit cetera carentia vel modū doctrine vel per modū exceptionis sequētis regule. **E**t pro a liquali hui⁹ tractatus introductiōe ē sciēdū sc̄d⁹ p̄scia num in octauo qd̄ verbo accidit octo sc̄z significatio siue genus t̄pus mod⁹ sp̄s figura coniugatio et persona cū numero. **Q**uedam aut̄ inueniūtur defectiua quorūdam sup̄dictorū accidentiū v̄l necessitate nature vel casu fortune. **I**n necessitate nature q̄ bipartita est. vel propter dictionū significatiōē. vt si velimus dicere ab eo qd̄ ē nutrit⁹ et a puerpera puerperus. oppugnat enī ipsa rerum natura propter significatiōē

Omnis persona verbi irregularis per variationem recte formationis est primi presentis vel illorum temporum que a primo presenti formantur. sicut.

Sum	es	est	Sumus	estis	sunt
Sim	sis	sit	simus	sitis	sint
	esto	esto		estote	sint
Essem	esses	esset	essemus	essetis	essent
Foerem	foeres	foeret			foerent
Eram	eras	erat	eramus	eratis	erant
Ero	eris	erit	erimus	eritis	erunt

Imperfecto modo tempore presenti preterito esse vel fore tamē multi pro futuro vtuntur

Volo	vis	vult	volumus	vultis	volunt
Velim	velis	velit	velimus	velitis	velint
Vellem	velles	vellet	vellemus	velletis	vellent

Imperfecto modo tempore presenti preterito velle. in ceteris temporibus sequitur tertiam coniugationē. **N**olo format in replicationibus secundi presentis et primi futuri noli nolito nolite nolitote nolunto noluntote. in ceteris temporibus ista. s. nolo et malo sequitur suum simplex volo.

Fero	fer ^s	fert	ferimu ^s	fer ^{tis}	ferunt
Ferre	ferre ^s	ferret	ferremu ^s	ferre ^{tis}	ferrent

In replicationibus secundi presentis et primi futuri

Fer	ferto	fer ^{te}	fer ^{tote}	I mperfecto modo tempore presenti preterito ferre. in ceteris temporibus sequitur tertiam coniugationē.
-----	-------	-------------------	---------------------	--

Fio	fis	fit	fiunt
Fierem	fieres	fieret	fieremus fieretis fierent

Imperfecto modo tempore presenti preterito fieri. **I**n secundo presenti caret replicationibus: sed in hoc et in ceteris sequitur quartam coniugationem et in supino facit factum factu.

Edo edis. vel es. edit vel est. in replicationibus secundi presentis edite vel este. **I**mperfecto modo tempore presenti preterito edere. vel esse. **I**n ceteris temporibus sequitur tertiam coniugationē.

Cista verba. s. dico. duco cū suis cōpositis p apocopē formāt dic & duc. in replicationibus secūdi presentis & primi futuri. & facio quozq; fac cum suis compositis nō mutantibus. a in i.

Cistud verbum partior formiat partiar partiboz. Et mentior mentiar m tiboꝝ in secūdo futuro.

CVerbum quarte coniugationis terminatū in eo. format scōz preteritum a scōa persona singularis numeri primi presentis remouendo. s. & addendo bam. Et ideo dicimus ibam & quibā. Et scōm futurū a prima mutādo. o in am. vel a secūda remouēdo. s. & addēdo bo. Et ideo dicim⁹ eam vel ibo queā vel quibo

Cuilibet verbo passiuo cuius actus soluz pertinet ad rem ratione carentem vsus: tollit primas & secundas personas. vt comeditur aratur. cauatur. qz cum talis res patitur loqui de se nō pōt qđ est propriū p̄me p̄sone nec ad ipsaz q̄s loquit̄ qđ est scōe.

CIsta quatuor verba. s. memini. noui. cepi. odi. habēt litteram tertij preteriti & suozum formatorum in quib⁹ cōtinetur sensus omniū alioꝝ temporū: quia in tertio preterito cōtinetur primuz presens. Et in q̄rto secundum presens & primū futurum. Et in quinto tertij presens & primū preteritū. Et in sexto secundū preteritum. & in tertio futuro secundum futurū. Et in secūdo preterito modi imperfecti presens & preteritum eiusdē. Et memini habet memento mementote. In replicationibus secūdi presentis & primi futuri que aplicande sunt quarto preterito.

CIsta tria verba habēt secūdi presentis & primi futuri replicationes istas. s. aue. aueto. & pluraliter auete auetote. & similiter salue & vale. Imperfecto modo auere secundum aliquos

CInquā. i. dico dixi dicā in secūdo futuro. **C**Infit. i. dicit. v̄l incipit. **C**Ausim. is. it. & pluraliter ausint in secūdo presenti.

CAlio ais ait. Et pluraliter aiunt in primo presenti. Et in secūdo presenti ai. Et in secūdo p̄terito aiebā. as. at & pluraliter aiebāt

CInquio. is. it. & pluraliter inquam in primo presenti. & in secūdo presenti inque. Et habet secūdū futurū inquā & participiū inquiēs. **C**Faro is. it in p̄mo p̄senti **C**Ledo. i. dic. & scōz aliquos cedite. i. dicite. **C**Queso. & pluraliter q̄sumus in primo presenti. **C**Explicet. & pluraliter expliciūt in p̄mo p̄senti. **C**Le-
terū deficit in eisdem.

¶ Sequitur de verbali.

¶ Istud verbum mereor format ꝛc.

¶ Postq̄ de verbis irregularibus actiue vocis supra visum est: nūc quoq̄ de irregularibus passiue vocis ꝛ de generali formatio ne preteritorū ꝛ supinorū regulariuz dicenduz erit. Docet enī iste tractat⁹ qualiter preterituz perfectū ꝛ supinuz a prima ipositione verbi mediate vel ī mediate formētur pro cuius introductione scienduz est scōm ꝑdiscianum in nono qđ dictio nū alie sunt vnifor mes. i. indeclinabiles vt aduerbia cō iūctiones prepositiōes interiectiōes Alie declinabiles vt noīa pronomina participia v̄ba. Ergo earum alie in ꝑncipio mouentur: vt pronomina transeundo in ꝑsonas mei tui sui mihi tibi sibi. ꝛc. in genera vero in numeros ꝛ in cas⁹ trāseuntia finē mouēt sicut nomina pronomina quoq̄ q̄ discernūt genera. vt ille. a. ud. ipe. a. ū. necnō etiā participia ꝛc. Verba autē ꝛ in ꝑncipio ꝛ in fine ꝛ in medio mouentur. vt ago egi. cedo cecidi. lego legi. Ad quos motus videndos qui in tertio preterito ꝛ in supino qđ ab eo v̄plurimū format cōtingunt sequūtur regule huius tractatus qui diuiditur in duas partes. In prima tractatur de verbis terminatis in oz. in secūda de verbis terminatis in o. Scda ibi. lauo ꝛc. Item ista scda diuiditur in duas partes. In prima ponit vnā regulā generalē de formatione supini a tertio preterito cū suis exceptionibus. In scda ponit re-

¶ Istud verbum mēreōꝝ format preteritum merui et supinum meritum.

¶ Ceterū verbū terminatū in oz caret tertio ptō.

Fateor			passum
Confiteor			cōfessum
Misereor			miserum
Reor			ratum
Tueor	cō. de. in. ob	tutum	ambo
Tuoꝝ		tutum	
Adipiscoꝝ			adeptū
Cominiscoꝝ			cōmentū
Expergiscoꝝ			expectū
Fruor. con. de. per.			fretum
			fruitum
			frutum
Fungor. de. per.			functum.
Gradioꝝ. ad. cor. e. in.			gressum.
Labor. ad. con. dis. de. ex. in. p. ꝑ. re. sub.			lapsum
Loquor. ad. cō. ex. pro. ꝑ. ob. re. trans. ante.			locutum
Maniscoꝝ			nactum
Mitoꝝ. ad. con. ex. in. ꝑ. ob. re. sub.			nisum
			nixum
Obliniscoꝝ			oblitum.
Paciscoꝝ. cō. de			pactum
Proficiscoꝝ			profectū
Queroꝝ. con.			questum
Sequor. ad. con. ex. in. ꝑ. ob. re. sub.			secutum
Ulciscoꝝ			ultum
Utoꝝ. ab.			usum
Morior. eris. con. ex. in. ꝑ. ob. re.		mori	mortum
			moritum
Morior. iris. ad. ab. ob. ex.		oiri	ortum
			ortum
Experior			expertuz.

¶ Istud verbum mereor format ꝛc. Postq̄ de verbis irregularibus actiue vocis supra visum est: nūc quoq̄ de irregularibus passiue vocis ꝛ de generali formatio ne preteritorū ꝛ supinorū regulariuz dicenduz erit. Docet enī iste tractat⁹ qualiter preterituz perfectū ꝛ supinuz a prima ipositione verbi mediate vel ī mediate formētur pro cuius introductione scienduz est scōm ꝑdiscianum in nono qđ dictio nū alie sunt vnifor mes. i. indeclinabiles vt aduerbia cō iūctiones prepositiōes interiectiōes Alie declinabiles vt noīa pronomina participia v̄ba. Ergo earum alie in ꝑncipio mouentur: vt pronomina transeundo in ꝑsonas mei tui sui mihi tibi sibi. ꝛc. in genera vero in numeros ꝛ in cas⁹ trāseuntia finē mouēt sicut nomina pronomina quoq̄ q̄ discernūt genera. vt ille. a. ud. ipe. a. ū. necnō etiā participia ꝛc. Verba autē ꝛ in ꝑncipio ꝛ in fine ꝛ in medio mouentur. vt ago egi. cedo cecidi. lego legi. Ad quos motus videndos qui in tertio preterito ꝛ in supino qđ ab eo v̄plurimū format cōtingunt sequūtur regule huius tractatus qui diuiditur in duas partes. In prima tractatur de verbis terminatis in oz. in secūda de verbis terminatis in o. Scda ibi. lauo ꝛc. Item ista scda diuiditur in duas partes. In prima ponit vnā regulā generalē de formatione supini a tertio preterito cū suis exceptionibus. In scda ponit re-

Adetior

mensum.

Ordior ad. cō. de. ex. sub.

orditum.
orsum

¶ Ista quatuor verba scilicet. medeo. vescor. reminisco. liquo. caret pteritis & supinis.

Quaterum verbum terminatum in or. format sua supina ad modum verbi terminati in o. & hoc in vna quaq; conjugatione. vt opero. furor. for. deprecor. lucro. p̄stolo. scrutor. solo. con. imagino. mutuo. rimo. famulo. cō. gratulo. cō. similo. cō. as. di. obsecro. cōtrario. aduerso. emulo. minor. ancilo. amico. inimico. p̄mio. iniurio. adulo. conicio. moderor. cōtumelior. refrago. suffrago. insidior. alterco. rixor. obiurgo. dignor. de. in. recordor. piscor. de. con. precor. de. p̄conitor. oblonor. misero. calūnior. preuatico. venero. moror. crimino. obsequor. osculo. hortor. it̄pretor. letor. conor. tristor. cunto. p̄ polliceo. vereor. re. mereo. aplector. con. irasco. patior. nascor. largior. mentior. potior. partior. molio. blandior. &c.

gulas tam generales q̄z speciales in singulis conjugationibus que subdiuiditur in quatuor. secundū quatuor conjugationes verborum. Item prima pars diuidit in duas partes secundū quod in ea ponuntur due regule generales. Prima de defectu pteriti. Secūda de formatiōe supini. Secūda ibi ceterū v̄bz terminatū in or. format sua supina. &cete. cum suis exceptionib⁹.

Sed videt̄ autor non bono ordine p̄cedere. tractādo prius de verbis terminatis in or. quia vox actiua prior est quāz vox passiua. Ad quod dicendū. Et quia hec verba sunt irregularia: ideo ponūt̄ hic ī exitu verborum irregulariū. Et ideo est qd̄ diuidūt̄ aliq̄ p̄cedēs capitulū verborū irregulariū in duas partes. In prima de verbis irregularibus actiue vocis. In secunda de verbis irregularibus

Lauo	laui	lotum lautum
Potio	potauī	potum
Alueo	auī	caret
Caueo. pre.	cauī	cautum
Conniueo	conniui cōnexi	caret
Faueo	fauī	fautum
Ferueo. con.	ferui ferui	caret
Liueo. con.	liui	caret
Agnosco	agnoui	agnitum
Cognosco	cognoui	cognitū
Caluo	calui	caret
Passco. de.	pauī	pastum
Sero	serui seui	sertum satum

ribus passiue vocis. Secūda ibi. Istud verbū mereo. &c. ¶ Ponuntur tamen predicta verba in hoc capitulo. eo quia subiiciuntur formationi de quo hic est principalis intentio. Et sic autor in compendio regeo licet in secunda arte & in tertia arte & in compendio salamantino aliter & diuersimode procedat:

Compositū de sero. ad. cō. circū	vi.	itum
de. dis. ex. in. inter. ob. p̄. p. re.	eui	ertum
Soluo. ab. dis. ex. ob. per. re.	solui	solutum
Voluo. ab. ad. cō. circū. de. di. ex. in. ob. per. p. re. sub.	volui	volutum.
Amicio. <i>cuicubyratar</i>	amicui	amictum
Salio. ab. ad. de. dis. ex. inter. pro. re. sub.	salui salui	saltum
Sepelio. <i>sepeliat</i>	sepeliui	sepultum

¶ Ceterum verbū formans preteritū in ui. mutando ui. in tum format suū supinū. Exemplū de prima. Amaui. ui. in tum amatum. De secūda deleui. ui. in tum deletum. De tertia pluui. ui. in tum plutum. De quarta audiui. ui. in tum auditum.

¶ Sequitur de formatione preteritorum et supinorum prime cōiugationis.

A crepo. <i>supra in preterito</i>	increpui	itum
	increpauī	atum
Crepo cū ceteris suis compositis con. dis.	crepui	crepitum
Lubo. ad. cō. de. dis. ex. in. inter. ob. pre. pro. re.	cubui	cubitum
Do. circū. p̄sum. latis. venū.	dedi	datum
Domo. e. per. re.	domui	domitū
Frico. con. de. per. re.	fricui	frictum
Iuuo. ad. coad.	iui	iutum
Lauo.	laui	lautum lotum
Dimico. <i>purgaris in ygalgar</i>	dimicui	caret
	dimicaui	dimicatū
Adico cū ceteris suis compositis. ex. de. in	micui	caret
Neco. e. inter. pro	necui	necum
	necauī	necatū
Nero. <i>flaccitza un dano</i>	nerui	nerum
Plico cum nomine p̄positione	plicauī	plicatum
	plicui	plicitum.
Adulti. du. ter. quadru. quincu. ad. cō. dis. ex. in. inter. p. pre. re.		

Seco.	ab. cō. dis. ex. in. pro. pre. re.	secui secaui	sectum secatum
Sono	ab. ad. con. dis. ex. in. ob. per. re. sub.	sonui	sonitum.
Sto		steti	statum
Compositū de sto		stiti	stitum
ab. cū. circū. de. dis. ex. in. ob. per. pre. pro. re. sub. super.			
Tono. ad. con. in.		tonui	tonitum
Veto. de. ex.		vetui	vetitum
Uolo		Uui	Utum

vt flebothomizo. sincopizo. obumbro. corrusco.

Sequitur de formatione preteritorum et supinorum
secunde coniugationis.

Bo. ceo. deo. geo. J. eo. leo. meo. neo. peo. queo. reo.
seo. teo. veo. v. eo.

Jubeo fide		iussi	iussum
Sorbeo. ad. ab.		(sorbui)	(sorbitum)
con. ex. in. re.		(sorbui)	(sorbitum)
Beo Bes		Bui	Bitum
De ha. habeo. ad. habeo		De ca. albeo. rubeo.	
Arceo. ex. con.		arceui	(arceum)
Doceo. ad. con. de. pre.		docui	doctum
Luceo.	(ad. cō. di. e. in. inter. per. pre. re. sub. tras.)	luxi	caret
Mulceo. de. per. re.		mulsi	mulsum
Misceo. ad. con. in.		(miscui)	(mixtum)
inter. per. pro. re.			(mistum)
Leo Les		Lui	Litum
De ha. noceo placeo.		De ca. marceo. luceo	
Ardeo. ex. in.			
Ardeo. ad. cō. de. in. sub		deo in si. et si	in sum
Suadeo. dis. per. in.			
Strideo		stridi	caret
Ardeo			eo in i.
Sedeo ab. ad. cō. circū. de. dis. in. p. p. ob. r. pos. sub. sup.			(sedeo.)
Video. in. per. pro. re.			(in sum)

Sedeo tamen geminat s. in supinis. Et format fessum

Abordeo. con. de. e. per. re.

Īdeō. ad cō de dis in super

Spondeo. con. de re.

Tondeo. ad. circū. de. re. sub.

eo in i. z deo in sū geminādo
principiū prime syllabe in pre
terito simplicitatis.

Audeo

Baudeo

caret. sed deo in sum vsus habet gauisum.

Deo. Des.

Dui

Ditum

De ca. cādeo studeo splendeo:

Urgeo

vsi

caret.

Tamen secundum aliquos habet vsusum

Geo hñs l. vlr. imediate añ geo

mulgeo. fulgeo. algeo. turgeo.

si

sum

Geo hñs u. imediate añ geo

augeo. lugeo. con. er.

ri

ctum.

Geo Ges

Bui

Bicum

De ca. egeo. indigeo.

Lico. ad cō ex in pro

ciui

citum

Geo format preteritū a scda psona

singularis numeri primi p̄sentis re

mouēdo s. z addēdo ui z mutando

ui in tū

quies

dieo

vico

Leo hñs mutā imediate añ leo

cū isto x̄bo leo. cōpleo. polleo

ui

tum

Leo Les

Lui

Litum

De. ha. valeo. doleo.

De ca. caled. polleo.

Timeo. per. er.

timui

caret

Abdeo. Abes.

Abdui

Abicum

De ca. bumeo. humeo. tumeo.

Abaneō non mutās a

in i. in presenti cō. per. re.

mansi

mansum

Īneo. per.

neui

netum

Teneo. ad. abs. per. con. de. ob. re. sus.

tenui

centum

Īneo. Īnes.

Īnui

Īnicum

De ha. mōneo.

De ca. emineo. caneo.

Īdeo. Īdes.

Īdui

Īditum

De ca. toxpeo. tepeo.

<i>atomin tuz tuz</i> Torqueo	(abs. cō. de. dis. ex. in. ob. pre. re.)	torſi	(torſum torſum)
Queo. Ques.		Qui	Quitum
De ca. uiqueo			
Hereo		heſi	heſum
Adereo		caret	meſtum
Torreo		torſui	toſtum
Creo Res.		creui	critum
De ha. pareo. terreo.	De ca. areo. vireo.		
Lenſeo. per. re. ſub.		cenſui	cenſum
Creo. Ses		Sui	Situm
De ca. denſeo			
Patteo		patui	paſſum
Creo. Tes		Tui	Titum
De ca. lateo. peniteo. ſcateo			
Ueo		ui	tum
Ueo			
De ha. moueo. ſueo.	De ca. aueo. lueo.		
Creo. Es.		Ei	Itū. aut caret
De ha. habeo. adhibeo.	De ca. areo. nigreo.		

Sequitur de formatione preteritorum et supinorum tertie coniugationis.
 Jo. dio. gio. pio. rio. tio. uo. bo. co. do. go. ho. lo. mo. no.
 po. quo. ro. so. to. uo. ro.

Clio habes. a. imediate
 ante cio. cum compositis de facio ad
 cō. de. ex. in. inter. ob. per. pre. pro.
 re. ſub. cale. frige. hūme.
 Facio. ab. ad. con. de. dis. e. in. ob. pro. re. ſub. transf.

Elicio	(elici eleri)	(elicitū electū)
Clio	Exi	Etum
ſpecio. aſpi. con. circū. de. dis. in. per. pro. re. ſuf.		
Cdio	Di	Sum
fodio. ad. con. de. dis. ex. in. per. pre. re. ſub. transf.		
Cbio	Bi	Itum
fugio. ab. cō. circū. de. dis. ex. in. inter. per. pre. re. ſub. transf.		
Lapio. acci. cō. de. ex. in. inter. ob. per. pre. re. ſuf. cepi. captū.		
Lupio. con.	cupiui	cupitum

^{parit} Sapio. de. re.	sapui sapiui	sapitum.
C ipio ipio. ad. cō. de. di. e. pro. sub.	ai	ipitum
ipario	peperi	paritum partum
C utio. catio. cutio. ad. con. de. dis. ex. in. per. re. sub.	si	sum
F luo. a. con. de. dis. ex. inter. per. pre. pro. re. sub.	fluxi.	fluxū.
ipluo con. in.	plui pluii	plutum
iruo. con. di. e. in. pro. sub	rui	rutum ruitum
struo. ad. cō. cir cū. de. in. ob. pre.	struxi	structum
C uo Aquo. imbuo. induo. statuo. aut caret luo. nuo.	ai	atum
C ubo. cōpositū a cūbo ad. de. cō. dis. ex. in. inter. pro. ob. sub.	ui	itum
inubo. cō. in. ob. per. pre.	nupsi	nuptum
Scribo. ad. cō. circū. de. in.	scripsi	scriptum
C ubo Bibo. aut caret lābo. scabo. ad. cō. circū. de. ex. in. pre. re. sub.	bi	itum
Inchoatiuus cuius primitiuū est in vsu.	caret	caret
D isco	didici	caret
iposco	poposci	caret
Blisco	caret	caret
ipasco	pauī	pastum
Conquinisco	conqueri	caret
C sco vt cresco pasco nosco.	ui	tum
Lo habēs n. imedia te ante co. vt vinco.	ici	ctum
I co	ici	ictum
iparco	parsi peperci	parsum

Co	Xi	Lum	vt dico duco.
Abscondo	didi		icum
Recondo	di		sum
Compositum de do. vt credo. ab ad cō cre de e in ob p p re trās	didī		itum
Fundo scindo findo	idi		sum
Tundo	tutudi		tusum
cō. de. ex. in. ob. per.	tutūdi		tūsum
Fundo	idi		sum
vt fundo. con. circum. dis. ex. in. ob. per. pro. re. sub. transf.			
Ledo. añ. abs. ad. con. de. dis	cecidī		cesum
ex. in. inter. pre. pro. re. sub. se.	cesi		cessum
Ludo. ad. con. de.	cudi		cusum
ex. in. pro. re	cussi		
Edo cō. ex. p.	edi		esum estum
Ipedo	pepedi		caret
Irudo	rudi		caret.
Do dissyllabū habēs. e. vl. o. seu. u. imediate āte. do. vt. ledo. rodo. ludo.	si		sum
Lado. ad. con. de. ex. in. inter. pre. pro. re. sub.	cecidī		casum
Diuido. sub. con	diuisi		diuisum
Fido. con. dis	caret		fishum
Frendo. con. de. in. per. re.	frēui		caret
	di		manditū.
Abando	didī diui		mansum
	diui		mansum
Ipando. dis. ex. pro. ob. re.	pādi		passum
Ipēndo. ad. con. de. dis. ex. flocci. in. per. re. sub.	pependi		pensum.
Iprehēdo. ad. con. de. re	prehēdidi.		prehēsum.
	prehēdi		
Irado. ab. cō. ab. con. ex	rafi		rasum
Sido. ob. con. in. sub	caret		caret
Strido	stridi		caret

Tendo	ad. cō. dis. ex. in. ob. pre. pro. re.	tetēdi	tentum tensum
Vado	con. ex. in. per	vasi	vasum
Do		Di	Sum
Scando ascendo	ad. cō. de. trās.		
Rego non cōpositū de rego spargo mergo tergo vergo.		si	sum
Ambigo		ambigui ambegi	caret
Dego		degi	caret
Satago		sategi	caret
Digo cū cete. suis. cō. ad ab circū cō ex. p. re. sub. trās.		egi. actū.	
Diligō intelligo negligo		eri	ctum
Legō. cū ceteris suis cōpositis cō. dis. de. ex. inter. per. re. sub.		legi	lectum
Figo ad cō. circū. dis. de. ex. in. per. p. re. sub. trās.		fixi fixum	
Frango. ad. cō. de. dis. ex. in. p. re.		fregi	fractum.
^{figi} Frigo. con. de. per.		fixi	flictum. fixum
Lingo. con. pre. re.		linxi	caret
^{figi} Pango. con. de. ex. in. re.		pegi panxi	pactum caret
^{figi} Pungo. con. de. dis. ex. in. re.		pupugi punxi	punctum
Sugo		suxi	caret
Tango. ad. con. ob. per.		tetigi	tactum
Bo.		Xi	Ltum.
Lingo. hingo mingo. tingo. abs. ad. con. de. dis. ex. pro. re. sub.		Xi.	Ltum.
Do.			
Traho. traho.		alui	alium altum
Allo. con.		celui ceculi culsi	celsum culsum
^{celui} Bello. ex. por. pre.		pepuli pulsi	pulsum.
^{celui} Psallo	ad. con. de. dis. re. in. ob. p. pro. re. sub.	psalli	caret.

Sallo		falli	falsum.
Tollo ad. ex. sub.		tuli teculi sustuli	sublatum
Vello a. ad. cō. circū. di. e. ob. per. p. re. sub. trās		velli vulsi	vulsum
Volo. malo. nolo. tamen secundum aliquos habet volitum.		volui	caret
Ulo. Consulo. molo.		U	Ucum
Vomo. con. dis. ex. re. Udo dissyllabum habēs o. vel u. immediate ante mo. promo sumo. ad. ab. con. pre. re. transf.		vomui psi	vomitū. ptum
Demo. re.		dempsi	demptū
Emo. ad. con. dis. ex. per. re.		emi	emptum.
Premo ad. re. con. dis. de. ex. in. ob. p. re. sub.		pressi	pressum
Udo. gemo. aut caret tremo Uo habēs g. v'lo. immediate añ no.		U	Ucum
Uigno. pono. ab. ante. ad. cō. circum. de. dis. ex. in. inter. ob. pre pro. re. se. sub. transf.			
Uo compositū a cāno mutās a. in i. in pñti vt acci. cōci. occi. pre. re. sub.		ri	entum
Uo. hñs m. immediate añ no tēno con.		psi	ptum
Uano. ad. cō. pre. ob. re. sub.		cecini	cantum
Uino. ad. cō. de. e. in. inter. ob. p. re		lini leui liui	lūm
Uino Uerno creui. sino siui. sperno spreui. sterno strauī.		U	Uum
Ulepo		clepui clepsi	clepitum clepsum.
Urepto. in. ob. sub		repsi	reptum
Uro. habens e. immedi ate ante po. crepo strepo		ui	itum

Rumpo. ob. con. dis. ex. inter. pre. pro. ruptu		ruptu
Ciſo	ſi	ſtum
Scalpo. serpo. sculpo.		
Linguo	liqui	caret
In ſimplicitate: ſed in compoſitione habet ctum. dere. de. re.		
Quo	xi	ctum
coquo. de. ex. per. pre. re. ſub.		
Curro ad. co. circū. de. diſ. ex. in	cucurri	curſum
iter. ob. p. p. p. re. ſub trāſ.		
Fero ab. ad. añ. co. circū. de diſ.	caret	caret
ex. in. ob. p. p. p. re. ſub trāſ.	tuli	latum
Furo. de. di. per. pre.	caret	caret
	inſaniui	inſanitus
Bero. ad con ex di e in re ſub	geſſi	geſtum
Verro. con. e.	verri	verſum
	verſi	
Vro. ad an circū co ex in ob per	viſſi	viſtum
Quero	ui	rum
quero queſiui. tero triui. ad co circum de in ob ſub pro.		
Verbum in ſo deſideravi		
faceſſo capeſſo viſo queſo	ſi	ſum
Pinſo	pinſui	piſtum
So.	ſui	ſicum
arceſſo laceſſo		
Meto. ad. re. e.	meſſui	meſſum
ad a co circū de di e in		
Mitto inter intro manu ob p	miſi	miſſum
pre pter pro re ſub trāſ.		
ſpecto. ad co in per ſub	nexi	nexum
	nexui	
ſpecto con de re.	peri	perum
	perui	pectum
	pectui	
ſpeto ad con ex in	peti	petitum
ob re ſub.	petini	
ſiſto ab. ad. con. circum. de. ex.	caret	caret
in. ob. per. p. pro. re. ſub.	ſteti	

Sterto		stertui	caret
Verto	a. ad. cō. circum. de. di. e. in. ob. p. pre. re. sub. transf.	verti	versum.
Caluo		calui	caret
Luo		ui	lutum
Solio voluo	. ad. ab. con. de. in. pro. re. sub. transf.	Xi	Lum
Uuo		Xi	Lum
Uuo	ad. con. de. re.		
Tero	de. dis. in. inter. ob. pre. re. sub.	terui	textum
Uo		Xui.	Xum.
Uero	an. con.		
Sequitur de formatione p̄teritorū ⁊ supinorū q̄rte cōiugatiōis			
Erurio. parturio		ui	itum
Leterū verbū meditatiuū		caret	caret
quarte cōiugationis.			
Sancio		sanxi sanciu	sanctum sancitū
Lio habens n. immediate			
ante cio. vñcio. con. circum.		ri	ctum
de. ex. re.			
Lio. habens l. vel r.		si	tum
immediate ante cio.			
fulcio. farcio. fartio:			
Amicio. circum. con.		amiciui	amicitū.
Lio. non dissyllabum		si	sum
Reperio		reperi	re. pertū.
Comperio		cōperi	cōpertuz
Leterum cōpositū de pario		ui	ertum
aperio. cōperio. operio.			
Cambio		cambui campsi	cambitum campsz
Haurio. con. de. ex.		hauri	haustū

Salio.	ad. ab. circū. de dis. in. ex. pro. re. sub. transf.	salui salui salij	salum
Sentio.	ab. ad. cō. dis. p. p. re.	sensi	sensum
Sepio		sepsi sepiui	septū sepitū
Sepelio.	dis.	sepeliui	sepulcū
Venio		veniui venij	venū venitū
Venio.	ad. cō. circū. de. e. in. in. ter. ob. p. p. pro. re. sub	veni	ventū
Es. S.		ei	zum

Audio: munio: queo. neq̄o. scandio. obedio. eo. añ. ab. ad. con.
circū. ex. in. inter. intro. ob. per. pre. pro. re. sub. transf.

Sequitur de introductorio.

Grammatica
quid est? r̄c.

Quia in parte pre-
cedenti de his q̄ per-
tinēt ad ethimolo-
giam per interro-
gationem ⁊ regu-
larum responsionē
positiue dictum est
In hoc autē intro-
ductorio de ipsa e-
thimologia aliqua
tūlū speculatiue in-
re tractandum erit.
Et d̄r introducto-
riū de intro ⁊ duco
q̄d proprie est inter
animalia q̄ ire ⁊ du-
ci possūt. Quia hic
nos autor introdu-
cit ad ea q̄ pertinēt
ad ethimologia p̄
interrogationes ⁊
diffinitionuz respō-

grammatica q̄d est? Ars docēs con-
grue loqui: recte scribere: debite par-
tes pronunciare. Partes grāma-
tice quot sunt? q̄tuor. Que? Orto-
graphia. psodia. ethimologia dia-
sintetica. Et finis est cognitio voca-
buloz ⁊ declinatio cū cōstructione
eorum. Ortographia q̄d est? Arti-
ficiū quo littere cū sua cōpagine

dinoscūtur. Littera quid est? Adinoꝝ pars dictionis q̄ scribi po-
test. Quot sunt littere? viginti due. Que sunt. A. b. c. d. e ⁊ c. Qua-
re quinq; sunt vocales: quia p se sonū faciūt. s. A. e. i. o. u. Om-
nes alie sunt cōsonātes: quia cū vocalibus sonū faciūt. Et decez
istarū cōsonātiū sunt mute. s. B. c. d. f. g. h. p. q. r. s. Et sex semiuo-
cales. s. L. m. n. r. s. r. ⁊ vna aspiratio. s. h. psodia q̄d ē? Pars
grāmatice: syllabā ⁊ eius accentū recte demonstrās. Syllaba q̄d
est? Vox litterata sub vnico accētū plata. vt Sa. pi. en. tia. ⁊ ce.
Ethimologia q̄d est? Ars cognoscēdi dictiōes ⁊ p̄p̄tates earū
Dictio q̄d est? Vox litteralis mentis cōceptū significās. Sicut.

tionē quibus bene cognitis ad altiora deueniēdū erit. ⁊ diuiditur in quatuor partes. In prima
tractatur de grāmatica ⁊ de eius partibus eozūq; subiectis cū suis accidētibus. In secunda de
noie cū suis accidētib⁹. In tertia de v̄bo. In q̄rta de aduerbio similiter de termiat. Sc̄da ibi no-
men quid est. Tertia ibi verbū quid est. Quarta aduerbiū quid est. Agredior litterā. Gram-
matica quid est ars ⁊ c̄. Grammatica d̄r a grāma q̄d est littera q̄si litteralis sciētia. nō a prima par-
te sui qz p̄mo tractat de l̄ris sed perfectū qz efficit litteratū. Et scribitur p duplex. m. sc̄dm Janu-

Sapientia. deus. Quare est dictio? quia modi et proprietates rerum ipsam sunt dicibiles. Dictioni quot accidunt? Quatuor. que? Potestas. figura. Ordo. Species. Potestates dictionum quot sunt? Due. que? Primitiua et deriuatiua. Quare dicitur primitiue potestatis? quia non habet originem a dictione priori. Deriuatiue potestatis. quia habet originem aditione priori. Figure dictionum quot sunt? Due. Que? simplex et composita. Quare dicitur simplicis figure? quia non potest diuidi in duas intelligibiles partes prioris sensus capaces. Composite figure quia potest diuidi in duas intelligibiles partes. prioris sensus capaces. Ordines dictionum quot sunt? Tres. qui? Prepositiuus. subiunctiuus et communis. Quare dicitur prepositiuus ordinis? quia in copagine ordinis preponitur. Subiunctiuus ordinis. quia in copagine orationis postponitur. Communis ordinis quia potest preponi et postponi. Species dictionum quot sunt? Tres. que? nomen uerbum aduerbium

Nomen quid est? Dicitur declinabilis per quam uniuscuiusque rei esse vel essentia casualiter significatur. Quare est nomen. quia significat casualiter rem nominabilem. Nomini quot accidunt. Quinq; que. Casus. genus. numerus. persona. declinatio. Casus nominum quot sunt. Sex. qui? Nominatiuus. genitiuus. datiuus. accusatiuus. uocatiuus. ablatiuus. Quare dicitur nominatiuus casus? quia tali casu declinando reperitur. et eius sensum retinet et sic dicitur alijs. Numeri nominum quot sunt? Duo. Qui? Singularis et pluralis. Quare dicitur singularis numeri? quia significat rem sub habitudine unitatis. Et pluralis numeri? quia significat rem sub habitudine pluralitatis. Genera nominum quot sunt? Tria. que? Masculinum femininum neutrum. Quare dicitur masculini generis quia significat rem sub proprietate actiua. Feminini generis. quia significat rem sub proprietate passiuua. Neutrius generis quia significat rem indifferenter. Personae nouerunt quot sunt? Tres. que? Prima secunda tertia. Quare dicitur prime persone? quia significat rem de se loquentem sicut nomen ego et ce. Secunde persone? quia significat rem ad quam prima loquitur. sicut nomen tu et c. Tertie persone quia significat rem de qua prima loquitur ad seorsum. sicut nomen eius et c. Declinationes nominum

cundum quod grammatica est notitia cuiuslibet dictionis et ordinis. Recte scribere. scilicet secundum regulas quoniam in euphonia uocis fundantur ut citra b. uel p. et c. Debitae partes pronuciare. scilicet secundum regulas temporis uel accentus et c. ut suo loco latius dicendum erit. Et ex hac definitione concludit auctor esse quatuor partes grammaticae. scilicet orthographia et c. Et si in istis. littera. syllaba. dicitio et oratio sunt partes grammaticae. ut a doctissimis grammaticis comprobatur. Ergo non iste. scilicet orthographia et c. Ad quod dicendum quod omnis scientia in anima est secundum Aristotem. Et littera syllaba dicitio

ensem. Ars dicitur ab arce quia artis preceptis et regulis consistat: et est collectio multorum preceptorum ad unum finem tendentium. Ars ita quod simpliciter significationem non habet. sed intelligitur ad plura. ut Ars poetica grammatica quae est scientia recte loquendi origo et fundamentum liberalium artium quae sunt septem. ut patet ex uersu. Grammatici rethorice geometriae arithmetice astrologiae. Docetur congrue loqui hoc est quantum ad congruitatem desinentium quae contingit ex conformitate modorum significandi et non de signatorum in quantum est convenientia specialium significatorum. Et cum haec definitio datur per causas finales. principalior est ista quia magis finalis: per quam intelligitur auctor duas partes grammaticae. scilicet etymologia et dyastastica secundum quod congrua locutio duobus modis stat. absolute. scilicet et comparate. Et se-

et ordo sunt voces et
 voces sunt in aere
 et quod est subiectatum
 in aere non est pars
 illius quod in anima.
 Item grammatica est
 de prima specie quali-
 tatis voces sunt de
 tertia. et una species
 disparata non po-
 test esse pars alte-
 rius speciei dispara-
 te. Et finis est co-
 gnitio vocabulorum
 Sic ponit correla-
 rium siue incidens
 his enim tribus to-
 ta ipsa grammatica
 consistit. et c.

quot sunt? Quinqz. que? Prima. scda. tertia. quarta. quinta. Et
 hoc pro introductione ethimologie nominalis sufficiat pro pre-
 senti: quia istis bene cognitis leuius ad altiora proueniet intelle-
 ctus dei gratia mediante. Ex quo pronome est nome quia pro p-
 prio nomine vniuscuiusqz rei certa demostatione vel relatione
 ponitur. Et participium est nome a verbo natum cum appropria-
 tione temporis demostans actus atqz suppositi copaginē leuiter
 per predicta eorum cognitionē habebit intellectus.

Uerbum quid est? Dicitur declinabilis cuius tpe et modo
 actum essendi agendi vel paciendi significas absqz ca-
 su. Quare est verbum? Quia cum temporibus et modis actum
 significat sine casu. Verbo qz accidunt? Sex. que. Persona. nu-
 merus. tempus. modus. genus. coniugatio. Personae verborum
 quot sunt? Tres. que? Prima. scda. tertia. sicut in nomine. Au-
 meri verborum quot sunt? Duo: qui? Singularis et pluralis sicut
 in nomine. Tempora verborum quot sunt? Tria. que? Presentis. pre-
 teritum et futurum. Quare dicitur presentis temporis? quia actum rei pre-
 sentem demonstrat. Preteriti temporis? quia actum rei preteritum demon-
 strat. Futuri temporis? quia actum rei futurum demonstrat. Modi
 verborum quot sunt? duo. qui? perfectus et imperfectus. Quare
 dicitur perfecti modi? quia modum perfecte orationis demonstrat. Imper-
 fecti modi? quia modum imperfecte orationis demonstrat. Genera verbo-
 rum quot sunt? quinqz. que? actiuum. passiuum. personale. imper-
 sonale. neutrum. Quare dicitur actiuum? quia significat agere. Passiuum
 quia significat pati. Personale? quia significat cum certitudine nume-
 ri et persone. Impersonale? quia significat sine certitudine numeri et p-
 sone. Neutrum? quia significat indifferenter. Coniugationes verborum
 quot sunt? quatuor. que? Prima. scda. tertia. quarta. Ubi cogno-
 scit coniugatio? In scda persona singularis numeri primi presentis.
 Quare dicitur prime coniugationis? quia habet a. ante s. in scda persona sin-
 gularis numeri primi presentis. vt amas. Scde coniugationis? quia
 habet e. ante s. in scda persona singularis numeri primi presentis. vt doces
 Tertie coniugationis? quia habet i. breue ante s. in scda persona singularis
 numeri primi presentis. vt legis. Quarte? quia habet i. longa ante s. in se-
 cunda persona singularis numeri primi presentis. vt audis.

Adverbiū quid est? Dicitio indeclinabilis vi nois vel verbi significatiua cōsistens. Quare est adverbiū? q̄ imobile mentis cōceptū determinatiue v̄l v̄nitīue significat. Adverbio quot accidunt? Anū tantuz, qd̄ est illud? species. Species adverbiorū quot sunt? Due. que? Determinatiua ⁊ cōiunctiua. Quare dicitur determinatiue speciei? quia nois vel verbi significatiōē determinat. Quot sunt determinatiua adverbia? sunt tot quot modis diuersis determināt nois vel verbi significatū. s. interrogatiue. dubitatiue. affirmatiue. negatiue ⁊c. *Da interrogandi. v̄trū. cur. quare. quāob̄rē. quid. q̄nte quotiens q̄. liter quando vbi quo quā v̄nde quomō. Da dubitandi. forsitan forsitan fortassis fortasse. Da affirmandi. etiam qui certe v̄tiq̄z amē ita imo q̄nimo quippe nēpe. Da negandi. nō nec nequaq̄ minime haud minus nusq̄ nullibi nondū. Da quātitatis. parū multū modicuz minimū minime valde. Da numerādi. totiens semel bis ter quater quinquies decies cetelies millesies multociens sepe aliquoties iteruz. Da qualitatis. bene male prudenter sapienter. Da tēporis. hodie hēri crās aliqui adō interdūz mane sero olim quando semper diluculo modo nūnciam cum tūc dū pridē quotidiē dūdum quondā diu q̄diu. Da loci. intus foris itro foras hinc illic istinc huc illuc istuc hac illac istac hic illic istic ibi alibi aliunde alias. Da demonstrandi. en ecce. Da optandi v̄tinam o si. Da hortandi. eya age agite cito statim cōfestim repente illico mor. Da similādi. q̄si ceu tanq̄ velut veluti sic sicut sicuti quēadmodū. Da separādi. seorsum sursum deorsum dextrosum sinistrosum antrosum cominus eminus. Da eligēdi potius imo q̄. Da vocandi. heus o. Da respōdēdi eu. Da prohibēdi. ne. Da iurandi. edepol castor ercle medius fidius. Da cōgregandi. simul vna pariter inuicem adinuicem mutuo. Da euent⁹ forte fortuitu. Da cōparādi. magis tanq̄ maxime plus precipue ita sicut. Da ordinandi. primitus postq̄ deinde deinceps decetero de post amplius. Da personalia mecū tecum secū nobiscū vobiscum. Da intensiua. proorsus penitus omnino satis admodū valde. Da remissiua. vix paulatim paulisper fere pene pedetentim passim. Da exclusiua. tantuz tantūmodo solū solūmodo p̄cise dūtarat. Da exceptiua. preter p̄ter q̄ nisi nisi. Da in-*

Da leticie ꝛc.

¶ Hic tractatur de interiectione q̄ sub spē determinatiua cōtinet. Et ē pars orōis significās p modū adiacētis alteri qd̄ ē v̄bū l'participiū affectōes: v̄l mot⁹ aīe rēp̄sentāf. Vel scōz donatū. ē pars orōis significās mētis affectuz voce icōdita. i. int⁹ cōdita siue absconsa. **¶** An̄ grecismus. **¶** Et donat⁹ ait: vor

est incōdita vox hec. **¶** Hec quoqz q̄ plena est vox interiectione nō est. Et d̄z ab iteriaceo. **¶** Itā menti ꝛ voci medians interiacet ip̄a. **¶** Quare d̄z cōiūctie spēi ꝛc. **¶** Cōiunctio ē pars orōis significās p modū cōiūgētis dua extrema. Vel scōz p̄scianū. Est pars orōis indeclinabil' cōiūctia aliarz p̄tū orōis q̄b⁹ cōsignificat. vim vel ordinationē demonstrās. vim q̄n̄ siml' esse res aliquas significat. vt pius ꝛ fortis fuit enneas ordinē q̄n̄ p̄sequētā aliq̄rū rez demonstrat vt si ābulat mouet. ꝛc.

Omne nomē

tertie persone. ꝛc.

¶ Hec est secūda pars p̄ncipal' diuisionis toti⁹ p̄p̄dij i q̄ autor tractat de diastantastica q̄ sic cōtinuat postqz de dictōe in se ꝛ a solute sūpra supra visū ē nūc q⁹ qz respectiue de eadem. s. p̄ regimē ad aliā cōparata tādē videndū erit. **¶** Unde regimē scōm istū autorē in tertio cōpendio est

cōferre dictionē dictōi poni i tali casu in quo ponit. Et regere ē determinari p dictionē rectā. Et regi ē determinare dictionē regentē. Et regimē actiūū est h̄itudo dictiōis regētis. Et regimē passiūū ē h̄itudo dictiōis q̄ regit. Et qz regimē p̄us coniūgit ptes ꝛ postea cōstructio ordinat. Ideo prius de regimine qd̄ diuiditur in duas partes. In prima parte tractatur de regimine in generali. in secunda in speciali. Secunda sibi. **¶** Omnis rectus. ꝛ ista secunda diuiditur in tres partes. In prima tractatur de regimine nominis. in secunda de regimine verbi. in tertia de regimine aduer-

eparabilia. dis. di. re. se. an. con. o. **¶** Da letitie. euax euge. Da doloris heu prohdolor. Da admiratiōis. pape o. Da met⁹ ath tath athat. Da idignātis vah veh. Da irascētis ya. **¶** Quare d̄z cōiūctiue speciei? qz cōstructibiliū cōpaginē sensu vel voce demōstrat. **¶** Cōiunctiua aduerbia quot sunt? sunt tot quot modis diuersis inueniūtur cōiugibiles orationes vel partes orationis q̄a quedā sunt copulatiua alia disiūctiua ꝛc. **¶** Da copulatiua. et etqz at atqz ac ast. **¶** Da disiūctiua. aut ve vel ne neqz an seu siue neue. **¶** Da causalia. quia quoniā nā nāqz quaten⁹ enim etenī vt ex quo. **¶** Da cōpletiua ita sicut qz tā presertim neduz. **¶** Da cōditionalia si etiā siquidē. **¶** Da rationalia. ergo igitur ideo itaqz p̄terea idcirco quapropter. **¶** Da expletiua etiā quidē equidē saltē saltim scilicet videlicet q̄ q̄ quis quoqz porro licet. **¶** Da aduersatiua sed tamē verūtāmē alioquin aut ceterū ni nisi. ꝛ sic de omnib⁹ alijs.

¶ Sequitur de regimine.

¶ Hinc nomen tertie persone debite iunctū intransitiue prime vel secūde persone nominis v̄l verbi reddit suppositū in prima vel secūda persona. vt **¶** Tu petrus disputas dū ego ꝛ iohānes currim⁹.

¶ Relatiuum ꝛ ante redēs nunq̄ reguntur ab vna dictione nisi sit relatiuū reciprocu. s. gntō sui ꝛ suus sua suum.

¶ Quomocūqz casu cōstruit verbū actiūū cū eodē cōstruit ei⁹ passiuū. p̄ter illū casū q̄ in actiua stat i p̄sona a gētī vel patiētī: vel sub h̄itudine idēptifica eiusdē. **¶** Exēplū sic dicim⁹. **¶** Accuso te peccati: sic dicā. **¶** Tu acularis a me pcti.

¶ Sequitur de cōstructione nominis ꝛ primo de recto.

¶ Hinc rectus intransitiue est cōstructibilis cū verbo p̄sonali a parte ante vel a parte post per naturā suppositi vel idēptitatis suppositi. vt dñe tu es bonitas eterna.

Quoniam nis ntus tertie psonae debite e coniungibil' pme vel se-
 cunde psonae ubi substantiuu vel vti vel virtute verbi sub-
 stantiu habetis. Exemplu. Esto bon'. Vocaris paulus:
 ambulas iocundus. In alijs aut verbis siue noibus pme vel scde
 psonae incongrue dr. petrus oro vel oras. sed congrue dr. petrus
 orat. Et sunt verba substantiua tria. s. sum. sisto. et fio. Et vocati-
 ua quinqz. s. nominor appelloz nuncupor vocor et dico.

Sequitur de dictionibus constructibilibus
 cum obliquis: Et primo de genitiuo.

Quoniam nis dictio significans id qd est alicui' constructibilis
 est cu genitio significante id cui' est siue in rone ideptitatis:
 vt verbu dei vel totius: vt angel' bone voluntatis. vel
 partis: vt planeta ceu. vel possessionis: vt ho dei. vel domini: vt
 deus hois. vel continetis: vt doleu vini. vel contenti: vt cerebrū ca-
 pitis. vel excellentie: vt flos floru. Et huiusmodi sunt noia cōpa-
 ratiua vel suplatiua cōstructa cu genitio vel ablatiuis plura signi-
 ficantib' seu ntio interposito hoc aduerbio q. vt iher est fortissi-
 mus militū vel populū. vel precij. vt equus mille solidoru. vt eta-
 tis. vt puer octo annoru. vel mēsure: vt vas triū modiorū. vel re-
 latiōis. vt pater filij. vt proprietatis: vel habit': cui' modi sūt noia
 verbalia terminata in or. vt amator. in trix. vt amatrix. i iuus vt
 amatiuus. in ns. vt amās. in tus vt doct'. in dus vt cupid' aui-
 dus timidus vel in cius vt inscius nescius conscius pscius. vel in
 rus vt auarus. vel in ar. vt capax. a verbis actiuis transitiuis de-
 scendentia. vt Deus amator pacis. virgo dei genitrix christi.

Nomina numeralia. vt vnus. duo. tres. Ordinalia pri-
 mus secundus tertius. Interrogatiua. quis qualis quā-
 tus quot'. Anuersalia. ois qlibet quicūqz vnusquisqz
 vter vterqz. Particlaria. aliqs quidā alter vn' reliqu'. Negatiua
 nemo null' neuter. nil nihil. Et ista qtuor pnoia. s. ille. ipse. iste.
 hic cōstruuntur cuz genitiuis pluralis vel singularis si fuerit no-
 minis collectiuū. vel cum ablatiuis mediante prepositione ex vel
 de. vt Quis istorum: vel de istis: vel ex istis.

Dictio significans habūdantiā vel defectū cōstruit' cu genitio
 vel ablatiuis. sicut plenus. vacuus. diues. pauper ege-
 nus. inops. expers. imunis. vt plen' gra et vitatis.

bij. Secūda ibi do-
 minor et misereor.
 Tertia ibi. Aduer-
 bia demonstrandi.
 Prima i duas. In
 prima de recto. In
 scda de obliquo. se-
 cūda ibi omnis di-
 ctio et c. q diuiditur
 in quatuor secūdu
 quatuor obliquos
 scda de verbo in q
 tuor scdm quatuor
 obliquos. Tertia
 de aduerbio in qua-
 tuor scdz qtuor ob-
 liquos. et in fine po-
 nit' notabile remo-
 uens dubiū de se-
 ptimo casu. Ali-
 as sic diuidit' et no-
 tater. In hac par-
 te de his q ad dia-
 syntacticam perti-
 nent. videlicet d cō-
 structioe dictionuz
 tractatur q cum sit
 duplex. s. intrinseca
 et extrinseca ideo di-
 uiditur hec pars in
 duas partes. In p-
 ma tractatur de cō-
 structioe intrinseca
 q scdm hūc auzorē
 e vnio cōgrua. In
 scda agit de cōstru-
 ctione extrinseca q
 scdm eundem in ar-
 bore cōstructionis
 secundi compendij
 Est explicatio or-
 dinis diuisim vt cō-
 iūctim propter me-

liorem sententiā habēdam. scda ibi circa ordinē cōstructionis nostre et c. Itē pma in duas in pri-
 ma de cōstructione vnus cathegoreumatis cu altero. In scda de cōstructione vnus cathegoreu-
 matis cu sine cathegoreumate. dubiū in fine remouendo. Scda ibi ista aduerbia en ecce et c. scdm
 ordinē casuū. Itē ista prima in duas in prima ponit regulas dictionū q regūtur intrāsiue. In se-
 cūda regulas dictionū q regūtur trāsiue. Scda ibi omnis dictio significans id qd est alicuius.

Itē p̄ma diuidit̄ in
 quinqz partes se-
 cundū qđ ponūt̄
 quinqz regule. Se-
 cūda in duas. in p̄-
 ma de dictionibus
 noīalib⁹ trāsitie cū
 obliquis. In sc̄da
 de verbalibus ibi
 dominoꝝ ⁊ misere-
 oz ⁊c. Et harū par-
 tiuz subdiuisiones
 p̄ te vide. Et sc̄dm
 primā diuisionē in
 p̄ma parte vbi au-
 toꝝ tractat generali-
 ter de regimine po-
 nūt̄ tres regle q̄
 rū p̄ma ē Om̄e no-
 mē tertie p̄sone ⁊c
 Et sumpto funda-
 mēto in arboꝝe p̄-
 ma. s. verbuz exigit̄
 supposituz cū quo
 cōstruit̄ ⁊c. Que-
 ritur an noīa tertie
 p̄sone possunt iun-
 gi cū verbis p̄ime
 vel sc̄de p̄sone Ad
 qđ est distiguēduz
 aut apte ante aut a
 pte p̄. si apte p̄ d̄
 qđ non nisi in ver-
 bis substātiuis v̄l
 vocatiuis ⁊c. Per
 regulam. Om̄is
 nominatiuus tertie
 p̄sone ⁊c. qđ fit p̄ e-
 uocationem verbo-
 rū. Si a parte ante
 Respondetur etiā
 qđ nō. p̄ regulā. Om̄e
 nomē tertie p̄sone. nisi
 debite iunctū intrāsi-
 tiue cū pronoiē p̄me
 vel sc̄de p̄sone ⁊ hoc
 fit per euocationē ter-
 minorū vel silēpsim.
 ordo littere. Om̄ne
 nomē tertie p̄sone
 debite iunctum intransi-
 tiue p̄ime vel secunde
 p̄sone nominis reddit
 suppositum in prima
 vel in sc̄da p̄sone
 verbi ⁊ hoc vel cum
 cōiunctione vel sine.
 sc̄dm qđ poteris facere
 duas vel quatuor par-
 tes ex hac regula.

**¶ Sequitur de dictionibus que
 construunt̄ cū datiuis.**

Quoniam dicitio significans id per quod aliquid acquirit̄
 alicui: cōstruitur cū datiuo: significante id cui attribui-
 tur talis acquisitio mediante verbo substantiuo. siue in
 ratione possessionis. vt iste equus est michi. siue in ratione gene-
 ris. vt iste pater est michi. siue in ratione relationis. vt homo est
 species aīali. siue in rōne propinq̄tatis. vt iste est vicin⁹ michi. siue
 in ratione vtilitatis vel damni. vt hoc est bonū vel malū michi.

**¶ Nomina verbalia terminata in bilis: aut in dus. construunt̄
 cum datiuis. vt Christus est timend⁹ michi vel amabilis nobis.**

**¶ Nomina significantia cōcordantiam vel contrarietatem con-
 struuntur cum datiuis vel genitiuis. vt vicium est contrarium
 virtuti v̄l virtutis. ⁊ volūtas est concors bonitati vel bonitatis.**

**¶ Sequitur de nominibus constructi-
 bilibus cum accusatiuis.**

Quando est aliq̄ passio in toto rōne alicuius sue partis
 tunc dicitio significans illam passionē: aut attribuitur
 toti vel parti. Si attribuit̄ toti tunc pars ponit̄ in actio
 vel ablatiuo. Si parti tunc totuz ponitur in ḡno vel datiuo vel
 ablatiuo. Exemplū Dñs est humilis volūtatē vel voluntate: et
 voluntas domini vel dño vel in dño est humilis.

¶ Sequit̄ de nominibus q̄ costruunt̄ cum ablatiuis.

Quoniam adiectiuum construuntur cū ablatiuo signi-
 ficante spacium modum causam vicē instrumentum
 mensuram tempus precium excessum.

**¶ Nomina cōparatiua vel superlatiua construunt̄ cum ablati-
 uis vel nominatiuis interposito hoc aduerbio q̄. vt concordan-
 tia est maior vel maxima cōtrarietate: vel q̄ cōtrarietas.**

**¶ Constructio positiui obseruanda est in comparatiuo: ⁊ etiā
 in suplatiuo: preter suas proprias cōstructiones quas habet in
 comparando. vt Virtus est similior bonitati contrarietate.**

**¶ Sequitur de verbis constructibilibus cum obliquis: ⁊ p̄-
 mo cum genitiuo.**

Ista verba actiua. s. postulo posco peto doceo fugo flagito celo moneo induo calcio cingo. cum sibi similibus. et contrariis constructuntur cum duobus accusatiuis vno in persona patienti et altero in significante id de quo est passio. vt magister docet scolares grammaticam.

Letera verba actiua de quibus non est regula. in contrariis constructuntur transitiuè cum accusatiuis in persona patiente. vt homo loquitur verba et facit domum.

Omne verbum constructibile est cum accusatiuo nominis proprii loci significante terminum ad quem actus illius verbi dirigitur. vt vado romam. vado Barchinonam.

Ista verba que hic ponuntur. s. largior experior veneror moror. disculo crimino hortor amplector interpretor. habent significationem actiuam et passiuam. et ideo vocantur communia. vt Largire nobis domine gratiam tuam. vel a te largiatur nobis domine gratia tua.

Omne verbum significans passionem attributam toti ratione alicuius sue partis constructitur cum accusatiuo vel ablatiuo significante illam partem. vt Homo letatur corpus: aut corpore et doleo caput. aut capite.

Sequitur de verbis que constructuntur cum ablatiuis.

Omne verbum constructitur cum ablatiuo significante cuiuscumque modum. causam. vicem. instrumentum. mensuram. spacium. tempus. precium. excessum.

Ista verba personalia actiua. s. fungor. vesco. fruor. potior: vtior. sunt transitiuua. vt quo in persona patiente. vt vtior numis.

Ista verba actiua scilicet. dignor. de dignor. constructuntur transitiuè cum ablatiuo vel accusatiuis in personam patientem. vt Deus dignatur sanctis. vel sanctos.

Omne verbum passiuum terminatum in o. formatum ab actiuo in o. est passiuum transitiuum. vt quo extrinsece cum istis verbis exulo. vapulo. veneo. fio. liceo. nubo. explicat. orior. nascor. morior. patior. et verbum commune sumptum passiuè.

Leterum verbum personale passiuum est transitiuum: vt quo intrinsece.

Omne verbum constructum cum ablatiuo significante id a quo receditur vel recipitur aliquid. vt recedo a domo. vel audio a te logicam.

C Adnis ablatiuis nois pprii loci constructibilis est cum verbo significate. unde quod vel ubi affirmat vel negat fieri actus ut papa veniens Bononia transiuit Florentia: habitauit Parisius vel in Hispania. Exceptis ablatiuis singularibus prime vel secunde declinationis. loco quorum ponuntur genitui sui ad significandum ubi affirmatur vel negat fieri actus ut non habitauit in Rome nec Corinthis.

¶ Sequitur de constructione aduerbiorum et primo de recto.

Hec aduerbia demonstrandi. En. ecce. construuntur cum nominatiuis vel accusatiuis. ut ecce deus vel deum. ¶ Ad aduerbia vocandi. construuntur cum vocatiuis. ut O petre. heus paule: sed istud aduerbiu[m] o. quandoque tenetur admiratione et construitur cum accusatiuo. ut O virum ineffabilem.

¶ Sequitur de aduerbijs que construuntur cum genitiuis.

Hec aduerbiu[m] tunc. cum isto alio nunc. construuntur cum isto genitiuo temporis. ut Tunc temporis cognoscit bonum. ¶ Hec aduerbia. ubique ubicumque. construuntur cum genitiuis transitiu[m]. ut Ubique locorum deus est.

¶ Hec aduerbia. scilicet magis. satis. et plus. construuntur transitiu[m] cum genitiuis vel ablatiuis. ut Hec habet magis vini quam pane.

¶ Sequitur de aduerbijs que construuntur cum datiuis.

Hec aduerbia. scilicet obuiam velle construuntur cum datiuis ut Velle malo qui exiit obuiam bono. ¶ Hec aduerbiu[m] heu construitur cum datiuo vel accusatiuo. ut heu mihi vel me.

¶ De aduerbijs que construuntur cum accusatiuis.

Hec aduerbia que hic ponuntur construuntur transitiu[m] cum accusatiuis scilicet ad. apud. ante et cetera. ¶ Hec aduerbia que hic ponuntur construuntur transitiu[m] cum accusatiuis vel ablatiuis. scilicet in. sub. super et cetera.

¶ De aduerbijs que construuntur cum ablatiuis.

Hec aduerbia que hic ponuntur construuntur transitiu[m] cum ablatiuis. scilicet a. ab. abs. et cetera. ¶ Aduerbia comparandi a nominibus positiuis comparatiuis et superlatiuis descendunt. construuntur transitiu[m] cum eisdem casibus. cum quibus construuntur nomina positiuia. comparatiua. et superlatiua. a quibus descendunt.

Circa ordinē
cōstructionis. r̄c.

¶ Superius de regimine q̄d est cā cōstructionis actū est cōsequēter d̄ cōstructione vltimo agendū erit. Et dato q̄d ordo r̄ diuisio in littera sufficienter ponat̄ de cōstructione t̄n sic procedit autor. **¶** Primo diffinitive r̄ diuisiue eff̄cialiter. **¶** Secundo accidentaliter quātuz ad ordinē constructionis. **¶** Sc̄da ibi vñ añ exemplificationē r̄c. **¶** Quātū ad primū ē sciēdū q̄d cōstructio vno mō sūm̄it sc̄dz **¶** Albertū in secūda parte **¶** Et est cōstructibiliū vniō ex modis significandi et ab intellectu causata ad exprimenduz mentis cōceptū cōpositum adinuēta. **¶** Alio modo vt ē or-

dinatio partiū sc̄dz situm magis debitum ipsis partibus. vt autor doctrinalis. **¶** Construe sic casum r̄c. **¶** Et isto modo sic diffinit̄ ab autore in cōpendio regeō. **¶** Cōstructio est dictiones trāspōsitās ad naturalē ordinem reducere. vt clarius inde sententia habeatur. **¶** Tertio restrictius. vt est ordinatio partium secundum situm magis debitum cum interpretatione lingue mat̄ne **¶** Et diffinitur ab autore in cōpēdio salamantino. **¶** Cōstructio est explicatio ordinis coniuēt̄im vel diuisim propter meliorē sententiā habendā. **¶** Ad quā requirūtur tria. s̄. habūdātia artis copia partis sentē

¶ Quando due dictiones vel plures veniūt in vna oratiōe q̄rū vna est nomē substantiuū r̄ alia nomē adiectiuū: r̄ nō habēt aliūde cōstructionē p̄ quā sint in aliquo casu. tales dictiōes ponūt̄ in abltō ad denotādū cōsequētiā antecedētis ad cōsequēs vel cōcomitātiā r̄ nō regūt̄ sc̄dz aliquos sed absolute ponūt̄ vt **¶** Intellectu cognoscēte voluntas amat v̄l odit. **¶** Et debēt exponi p̄ aduerbia coniuēt̄ia: resoluēdo subiectū vel appositū in suppositū verbi conformis actus ipsi nomini adiectiuo. r̄ nomē adiectiuū in idem verbū. vt intellectu cognoscēte. i. dū vel q̄ intellectus cognoscit voluntas amat vel odit.

¶ Sequitur de constructione.

¶ Circa ordinē cōstructionis n̄re est iste ordo attēdēdus. **¶** Primo eniz decet videre q̄d sit cōstructio. r̄ r̄ quot sunt spēs ei⁹. **¶** Sc̄do oportet atēdere de cōstructione intrāsitua r̄ de ei⁹ obicib⁹. **¶** Tertio de cōstructione trāsitua **¶** Quarto cōuenit aspicere aliq̄d de cōstructibili⁹ extrauacātib⁹ r̄ de obicib⁹ generalib⁹. **¶** Quātū ad primū est sciēdū. q̄ cōstructio est vniō cōgrua dictionū cui⁹ sunt due spēs s̄. trāsitua r̄ intrāsitua r̄ hoc de p̄mo. **¶** Itē sc̄do est notādū q̄ cōstructio intrāsitua est vniō cōgrua diuersarū dictionū p̄tinētū ad idē cui⁹ sunt tres spēs. s̄. numer⁹. gen⁹. casus. **¶** Añ ante exēplificationē est notādū. q̄ in q̄cūqz oratione si ibi fuerit vocatiu⁹: ab eo incipiatur cōstructio sine obice. **¶** De cōstructione igit̄ intrāsitua est notādū. r̄ de prima specie q̄ cōstructio intransitua numeri ē vniō cōgrua dictionū p̄tinētū ad eūdē numerū cuiusmodi sunt suppositū r̄ verbū q̄ comuniter sunt eiusdē numeri d̄ quibus ponit̄ talis regula. q̄ i omni oratiōe in q̄ nō ponitur vctūs semp̄ incipit̄ cōstructio a supposito p̄usq̄ a v̄bo. **¶** Et vidit̄ d̄s cūcta q̄ fecerat. **¶** Luius ober est abltius absolut⁹. **¶** Et pcusso pastore vispergent̄ oues gregis. **¶** Et oratio verbi impersonal̄ terminati in ur. r̄ in t. quādo eis iūgun̄t̄ suppositū: nā in talib⁹ nō incipitur cōstructio a supposito sed a verbo. licz aliq̄ teneāt̄ oppositū r̄ rationabilius. **¶** Exemplum vtriusqz **¶** Et tedet animam meam vite mee. **¶** A Magistro vel a magistro legitur lectionem.

Secunda regula est. In omni oratione in qua deficit suppositum a verbo incipiat constructio. ut in platea curritur cuius obex est ablatiuus absolutus. ut. Adortuo rege plangitur in palatio. et hoc de constructione intransitiua numeri.

Secunda species constructionis intransitiue. est constructio intransitiua casus que diuerse dictiones sunt eiusdem casus: sicut substantiuum et adiectiuum que comuniter sunt eiusdem casus de quibus talis ponitur regula. que omne substantiuum est prius construendum quam suum adiectiuum. vel simul. ut miles armatus fortiter pugnat. cappam meam custodiam cuius obex est nominatiuus copulatus. ut paulus fuit fortis in fide. et Johannes

Vocatur virgineus. Tertia species constructionis intransitiue est constructio intransitiua generis: que diuerse dictiones sunt eiusdem generis sicut relatiuum et antecedens que coniter sunt eiusdem generis de quibus talis ponitur regula. que omne antecedens est prius construendum quam suum relatiuum. ut magister legit que non dormit. et hoc de constructione intransitiua

De constructione transitiua.

Secunda species constructionis est constructio transitiua que est unio congrua diuersarum dictionum pertinentium ad diuersa ut lego lectionem. cuius sunt due species. scilicet actio et passio. Prima vero species constructionis transitiue est passio qua diuerse dictiones coniunguntur: quarum una est persona patiens alia agens agente existente intransitiue. et patiente existente transitiue de quibus talis ponitur regula. que omnis persona patiens per verbum actiuum debet construui post verbum per quod patitur. ut deus illuminat omnem hominem. cuius obex est relatio. ut amicus quem dilexi fuit mortuus et negatio. ut neminem video. et interrogatio. ut quem queritis. Et antecedens positus in obliquitate. ut Antonio qui studuit subuenenit pater eius.

Secunda species constructionis transitiue est actio qua diuerse dictiones coniunguntur. quarum una est persona agens et reliqua patiens patiente existente intransitiue et agente transitiue. de quibus talis traditur regula. que omnis persona agens per verbum passiuum est construenda immediate post verbum passiuum siue obice. ut panis datur a puero pauperi. Et hoc de constructione transitiua

tia construendorum. Et his duobus modis ultimis ad propositum sumptis non videtur hic autor definire constructionem dicens. Constructio est unio congrua dictionum. Et unio vel est relatio vel aliquid consequens relationem dictionum constructibilium per suos modos significandi nisi sumatur unio pro ordinatione quia sic etiam ab autore in tertia arte diuiditur per transitiuas. et intransitiuas et cetera. vel dic quod diffiniendo et diuidendo tractat essentialiter de constructione pro ut autem dictiones habent ordinari accidentaliter. ut dictum est et cetera.

De constructibilibus extrauagantibus.

De constructibilibus extrauagantibus ponuntur
alique regule.

Prima regula est. q̄ datiu⁹ ⁊ abltūs si nō sint
p̄sona agēs v̄l patiēs. ⁊ si abltūs nō fuerit absolu
tus semp cōstruit post verbū. vt **D**eus largitur

gratiam sanctis ciuibus sua bonitate.

Secunda regula est q̄ datiuus ⁊ ablatiuus cōstruuntur pre
ponendo vnū vel alteruz sc̄dm q̄ patet in exēplo ante proximo.

Tertia regula est q̄ semper casus positus cū prepositione nisi
sit ablatiuus verbi passiui cōstruitur post verbum vel post par
ticipiuz. vt **C**irca crucē domini positi fuerūt duo latrones ⁊ cō
sūmatis omnibus in cruce sol obscurauit

Quarta regula est q̄ genitiu⁹ semper cōstruitur post dictione
nem a qua regitur. vt **D**extera domini exaltauit me.

Quinta regula est q̄ aduerbium semper cōstruitur post di
ctionem quā immediate determinat siue sit verbū. vt **A**udio ma
le. siue sit participiū vt. **D**octore bñ legēte intelligūt scolares.

De impedimentis generalibus.

Ampedimēta constructionis generalia omnibibus his
que dicta sunt: tria dicuntur. sc̄z aduerbialis. interroga
tio: interiectio: ⁊ infra assignanda cōiunctio: d̄ quibus
talīs insinuat̄ regula. q̄ quando cūqz ista q̄ nunc de proximo
dicta sunt ponuntur in aliqua oratione semper ab eis est cōstru
ctio incipiēda. ⁊ alie dictiones cōstruēde sunt. vt supra nota
tum est. **E**xemplum pr̄mi. **Q**uare qualiter quādo vbi quomo
do christus mortuus est. **E**xemplū secūdi. **I**deu mīhi. **E**xem
plum tertij. vt quia dum donec ⁊ at ac ast aut ve vel atqz quin
etiam quidem videlicet quous porro licet tamē si quatenus siue
nam nā ⁊ ergo ideo igitur alias idcirco quippe. **D**ominus di
xit ad me: filius meus es tu. ego hodie genui te.

Deo gratias.

¶ Sequitur de orthographia.

Abiſſo prohemio veniamus ad regu-
las generales. **¶**Prima regula ex quin-
decim talis eſt. Tribus modis eſt ſcri-
bēda littera magna. **¶**Primo modo in
principio orationis. vt **B**eat⁹ vir qui
nō abiit ꝛc. **S**cōdo mō ſi eſt nomē pro-
priū. vt **P**etrus algezira. **T**ertio mō
ſi eſt nomē dignitatis. vt **R**ex **E**piſco-
pus. **E**t ratio eſt. **¶**Itā ſicut ſentētia di-

ſtinguit a ſentētia. ita littera diſtingui debet a littera. **¶**Quare co-
gnomē non eſt cū magna littera ſcribēduz: cū non aliam perſo-
nā ſignificet: ſed eandē q̄m nomen ppriūm perſonā certificet: ne
etiā videat diuerſas ſignificare pſonas. vt **J**acobus petri. **P**e-
trus fernādi. **S**ūt enim aliq̄ cognomina indeclinabilia: q̄ poti⁹
viderent aliud nomē q̄ cognomē ſignificare ſi magna inſinue-
rent littera. vt **J**acobus petri. ideo nō cū magna littera ſcribun-
tur ne videantur aliud nomē propriū designare. **S**i vero cogno-
men fuerit agnomē dignitatis vel loci cū non aliā pſonam deſi-
gnat: poſſit magna littera ſcribi. vt **P**etrus de **T**orretibus. **J**o-
hānes de **L**opostella. **E**x prima regula ſequit̄ alia min⁹ princi-
palis. q̄ in medio vel in fine dictionis nūq̄ debet magna littera
ſcribi: q̄ hoc eſſet fruſtra. **D**eus ars ꝛ natura nichil fecerūt fru-
ſtra. **I**deo nec in medio nec in fine dictionis nūq̄ debet magna
littera ſcribi. **D**e medio vt **M**aſiſter. de fine. vt **P**etrus.

¶ **S**ecūda regula principalis eſt. q̄ quādocūqz. t. ſequit̄ hanc
litterā. c. debet parū. t. ibi eleuari. vt lectio. **L**uius ratio eſt. **¶**Itā
c. ꝛ. t. ppinquā habent figuram ne quis ergo putet duplex. c. ibi
ſcribi debet talis ſcriptura fieri. dico autem eadez dictione. nam
ſi eſſet in diuerſis: non eſſet ſicut notatum eſt.

¶ **T**ertia regula eſt. q̄ quotiens he littere ſcꝝ. l. r. s. ponunt̄ inter
duas vocales leuiter ſonāt. **D**e. l. vt color. de. r. vt corona. de. s.
vt deſipio. muſa. viſus. **E**rcipiuntur iſte dictiones deſuper. de-

ſcianū minima pars vocis cōpoſite. hoc eſt q̄ conſtat ex cōpoſitione litterarū. **A**d minima autem di-
citur nō reſpectu alterius littere. ſed quantū pertinet ad totā aprehenſionē vocis litterate. i. ad totā
vocē ap̄heſam. q̄ p̄ minores partes q̄z litteras vor diuidi nō pōt. vel aliter **L**ittera ſcōz **P**riſcianū
eſt vor q̄ ſcribi poteſt indiuidua. qd̄ intelligendū eſt quantū ad ſimilē formā. quia ſi diuidat̄ nō re-
manet ſimilis forma. **V**el indiuidua ſuple per voces. quia in partes aeris poteſt diuidi. **D**icit̄ autē
littera quali legit̄tera: eo qd̄ legendi iter prebeat. vel alyuris. eo qd̄ plerūqz antiqui in cereis tabu-

¶ **O**miſſo prohe-
mio ꝛc.

Cum in p̄cedētī cō-
pēdio autor de ethi-
mologia ꝛ dyalinta-
ſtica ſecundū ordinē
doctrine ſereatiz tra-
ctaret ſecundū quē
illa pars grāmaticē
ē prior q̄ ad ſer alias
facilioꝛ p̄ſtiterit adi-
tū: vt iā dictū eſt cō-
ſequenter de ortho-
graphia: ꝛ proſodia
ſuo ordine dicendū
erit. **D**icitur autē or-
thographia. ab or-
tos. quod eſt rectuz.
ꝛ graphia ſcriptura
i. tractatus de recta
ſcriptura litterarū at
qz ſyllabarū. **I**deo
aut littere inuēte ſūt
ſcōm yſidorū. vt per
iſpas alijs morien-
tibus: alijs ſuccedē-
tibus geſta ꝛ dicta
preterita memoratu
digna poſteris mō-
ſtrarēt: vt etiā ſecre-
ta cordiū abſentib⁹
panderent. **S**ūt enī
littere ſcōm **E**gidii
indices reruz: ſigna
verborū: quib⁹ tāta
ē vis vt abſentes tā
qz preſentes ad inui-
cē loquerent̄. **¶** **E**ſt
aut littera ſcōz **P**ri

4.31

lis scribere solebāt
et postea delere.

Quāq; littera que
subiectū est in hac
parte grāmatics
prima sit in dictio-
nis cōstitutione. et
ultima in eius reso-
lutiōe ab ea tanq̄s
a prima parte sui
grāmatica nomen
accipit que est sciē-
tia recte scribendi
recte pronuntian-
di: et recte cōstruen-
di. Docet enī hec
sciētia recte scribe-
re. sine quo nō est
habere perfectio-
nem ipsius. **N**ō ta-
mē ob hoc scriben-
di officij inungo
huius artis artifi-
ci: s; potius scribē-
di scientiam. ut ait
Duguidio **E**t cōti-
netur duobus tra-
ctatibus. quorū pri-
mus diuidit̄ in du-
as partes. In pri-
ma parte ponit re-
glās generales de
littera In secunda
speciales de sylla-
ba. scōda ibi. **N**ota
qđ ista ppositio ad
prima diuiditur i
quindecim scōz qđ
ponuntur quinde-
cim regule in qui-

sursum. prosequor. profupero. profocero atq; defero. **E**t si plus
aliqui sociāt me iudice peccant. in his simplex. s. scribitur. **E**t si se
quat̄ q̄ in medio vocaliū debeant. l. r. s. scribi: et aspere resonare
debeant: necesse est duplicari. **E**xempluz de l. vallis. de r. corro-
do corrumpto. de s. assideo: assamides.

Quarta regula est. q̄ in principio et in fine dictionis nūq̄ ge-
minat̄ consona. de principio ut mmartinus. de fine ut petruss.
Ratio est qz cōsona nūq̄ geminat̄ nisi ad asperitatē designādā
cum omnis littera in pncipio dictionis fortiter sonat. ut ait **P**ri-
scianus. ideo non eget geminari. ut lesus visus: et in fine numq̄
aspere sonat. vel hoc fit cū adiuncto alterius littere. ut amans le-
gens. **D**ico autem q̄ consona nūq̄ geminatur. qz vocalis bene
geminat̄. ut aaron. fancij. **S**i fiat instantia d̄ psitacus. psalmus.
sinaragdus. dico q̄ non est geminatio eiusdē consone.

Quinta regula est. q̄ nūq̄ post consonā est littera geminan-
da. ut diuersitas. henricus: quia nō debet sic scribi. et ratio est:
quia ut dixi supra. Littera non geminatur nisi ad asperitatem
designandam et augendam. et quia post consonā semper littera
sonat aspere. ideo nō duplicatur. **D**ico autē post consonam: qz
post vocalē bene sonat. ut vallis.

Sexta regula est. q̄ due cōsonantes eiusdem speciei nūq̄ de-
bent designari ex eadē parte. sed prima cum prima. secūda cum
secunda syllaba. ut doctissimus. vallis. quia impossibile est duo
elemēta eiusdē speciei in eadē syllaba collocari.

Septima regula est: q̄ tredecim modis bine consone alteri-
us speciei cōiunguntur semper vocali subsequēti: et nūq̄ ab vlti-
ma syllaba separande sunt.

bd ebdomada

ct vectis

sc fuscus

gd anigdalū

sm phasma. sophisma.

sp cuspis

sq quisqz.

st pestis postis

gn ignis. agnus

gm agmen

pl lapsus

pt scriptus. aptus.

rt dexter. sinister.

bus tractat̄ de littera tā p elemēto q̄z pro nota elementī. quo. s. modo littera est figuranda: pronū-
cianda: et legit̄teranda. **S**equitur littera. **O**missio prohemio. hoc sic exponit̄. **B**reuitatis cau-
sa nō curo de prohemio. legens potest facere prohemij vel dicere aliquid discipulis suis tanq̄s p
hemij: quo omissio veniamus ad regulas generales. **E**t sic. **O**missio prohemio in partes oratio-
nis. vel qđ a magistro factū est in capitulo de grāmatica quid est. veniam⁹ ad regulas generales
quarū ex quindecim prima talis est. et c.

¶ Et multe alie: sed vt melius videas quādo ille cōsonātes erūt de vltima syllaba: v' qñ debēt diuidi: debes notare q̄ tales due consonātes aut sunt similes aut uō. Si sunt similes tūc p̄ma cū p̄ma ⁊ secūda cū sc̄da delitterant: vt habuisti in sexta regula. vt vallis. cassis. Si sunt dissimiles: aut dictio in qua ponunt est simplex: aut composita. Si composita p̄ma cum p̄ma. sc̄da cū secūda legitterantur. vt obruo. abrenūctio. Si simplex. dupliciter. Quia aut ambe sunt mute. aut vna muta ⁊ alia liquida. Si ambe sunt mute: tunc ambe cū vltima syllaba legitterantur vt vectis lactis. Et si vna ē muta. ⁊ alia liquida: aut p̄cedit muta: aut liquida. Si p̄cedit muta tunc ambe cum vltima legitterantur. vt agnus agmen. Et si p̄cedit liquida: tunc p̄ma cū p̄ma: secūda cū secūda. vt orbis ⁊ corbis. Unde versus. Cōsona si p̄cit dupla semper de fine sequele. Nisi sit cōpositum vel littera cōgeminetur. Hinc tamē excipias: si p̄ma littera liq̄scat Vbi isto membro excipitur. si p̄ma littera sit. s. vel. m. Aut composita ex prepositionibus integris. excipiuntur a regula. vt ab absto. trans transpono. ex exquiro exto. am ambio. dis dispono. Et hoc intellige de prepositionibus terminatis in consonantibus: ⁊ compositis cū dictionibus incipientib⁹ a consonantibus.

¶ Octaua regula est q̄ ista littera q. agit syllabaz semper de sui natura. ⁊ sic equus. a. um. debet scribi cum duplici. u. quod patet in eius formatione genitiui: qz ḡtus format a suo nomiatiuo mutando us in. i. igitur relinquitur vnum. u. scz equi: quia nisi cum duplici. u. araretur nullum. u. relinqueretur in genitiuo dicendo equi. quod tamen non est verum. Sed dicet aliquis: si sequuntur. ⁊ equus scribantur cum duplici. u. tunc sequuntur est quadrissyllabum. ⁊ equus trissyllabum quod nequit: esse dicas q. u. post. q. sonum amittit vt patet in sequenti regula: ⁊ vbi dictum est de metrificatione.

¶ Nonā regula est q. u. post g. s. q. amittit sonum. Exemplum de g. vt lingua. tamen quādoqz non tenet veruz. vt arguo equi de s. suadeo. es. quia in metro non dicim⁹ nisi sadet: tamen quādoqz corrumpitur. vt liquet in hoc versu. Decipiuntur aues per

cantus sepe suaues. De. q. vt aqua. quero. ⁊ semper tenet verū.
Sed dubitaret aliquis cū dicimus lingua: plaga quomodo co-
gnoscitur. an debeat interponi. u. aut nō. Dico q̄ genitiuus no-
minis te docebit si pronunciant̄ obliqui cū. u. cū eadē debēt scri-
bi. vt lingua. de non habenti. u. vt plaga plage. De verbo inci-
piendū est a secunda persona. ⁊ si secunda persona proferat̄ cuz
u. cum eodem debet scribi. vt distinguo distinguis. de sine. u. vt
mingo mingis.

¶ Decima regula est. q̄ l. q. ⁊. c. vna ⁊ eadem littera sunt diffe-
runt tamen in figura. ⁊ ideo vna quandoq̄ ponitur pro alia.
vt karitas. caritas. quaritas. Nota q̄ dictiones grece scribunt̄
per l. vt hyrieleyson. hyrios. Dictiones vero latine per. c. vel p
q. vt exequor excutio.

¶ Undecima regula est. q̄ si aliqua dicitio finiatur in. m. vel in
vocali: sequens dicitio per vocalem incipere non debet. de. m. vt
pupillam oculi. De vocali. vt Andrea amice. Sed hoc tenet ve-
rum in versu quantum ad scansionem. vt Tu populum alme de
us saluasti a morte redemptor. Ad. u. i. excipiuntur per figuras
Unde versus. Eclipsis necat. m. perimit finalimpha vocalē.

¶ Duodecima regula est. q̄. d. ante. q. in eadem dictione nūq̄
valet ordinari. immo vertitur in. c. Et quicquid. quicq̄ quicq̄.

¶ Tredecima regula est. q̄ nullum verbū terminatum in to. ge-
minat. t. preter mitto. ⁊ sua composita. vt promitto. submitto.
et sagitto. ^{stir}

¶ Quatuordecima regula est. Quotiescūq̄ dicitio in fine ver-
sus dimidiatur debet per signum suspensiuuz insinuari. vt eius
dimidiatio cognoscatur. Si enim non consignaretur putaren-
tur due dictiones cum tamen eiusdem dictionis essent due par-
tes. vt do minus vel vi deo.

¶ Quindecima regula est. q̄ iste littere. A. a. m. n. r. s. s. du-
plici modo scribuntur. Quia A. magna ⁊ confracta scribitur: ⁊
in situ dictionis distinguunt̄ iste littere. Quia si est integra in q̄-
libet parte dictionis poterit collocari. A. vero confracta solūmo-
do in principio. m. integra eodē modo in qualibet parte oratio-

nis potest scribi. sed. m. cōfracta in fine situatur. sic. longa quēlibet situm sibi vendicat. 2. vero rotunda vel confracta in fine. s. lōga in medio vel in principio. s. vero rotūda solum situz finalem sibi appropriat.

¶ Sequitur de syllabis.

Nota q̄ ista prepositio ad. quando componitur cum dictione incipienti ab s. aut sequitur post s. vocalis aut cōsona. Si consona remouetur d. vt spiro. as. componitur cum ad 2 subtrahitur d. 2 dicimus aspiro as. Si autez post s. sequitur vocalis d. mutatur in s. vt in hoc verbo sum es fui. cōponitur cum ad: 2 d. mutata in s. dicimus assum. Unde in ecclesia. Sancti spiritus assit nobis gratia. 2 non adsit nec absit. Et nota q̄ ista prepositio ad. mutat d. in omnibus dictionibus cuz quibus componitur. vt arrideo arrogo alludo accido de cado affectus aggero annuo applico assiduus. attingo. q̄ poteris scire per has litteras. r. l. c. f. g. n. p. s. t. Et si obiciatur d̄ aperio: dic q̄ componitur de a. 2 in nominib⁹ supradictis semper mutat d. in similem consonantem preter q̄ in istis dictionibus incipientibus ab istis litteris. videlicet. h. q. m. i. u. b. d. e. o. De h. habeo adhibeo. de q. quero acquirō. de m. mitto ad: nitro. de i. iuuō ad iuuō. de u. venio aduenio. de b. beo adbeo. de d. do addo de e. eo adeo. de o. oro adoro.

¶ Nota q̄ iste prepositiones. s. ab. ob 2 sub. quando cōponunt cum dictionibus incipientibus ab his cōsonantibus. videlicet. c. f. g. m. p. r. b. mutat in similem consonantē q̄lis est p̄ma cōpositi. Exemplū. de c. curro succurro. de f. fendeo offendeo. de g. gero suggero. de m. mitto submitto. de p. pono oppono. de r. rapio surripio. In omnibus alijs integra manet. vt abduco obdo subbeo: 2 sic de alijs. Et si ab. 2 ob. componantur. cū dictionib⁹ ab r. incipientibus etiā manet integra vt abrenūtio obruo. Et nota q̄ quando ista prepositio ab. componitur cum dictionibus incipientibus a c. t. non debet cōponi ab. sed abs. Exempluz de c. abscondo. de t. abstineo. Et si cōponatur cum dictione incipienti a f. mutatur b. in. u. vt aufero aufugio. qd̄ raro reperitur.

¶ Nota q̄ si ex. cōponit cū dictione incipienti ab s. tollit s. vt san-

guis exanguis: sequor exequor. Et ideo errant qui scribunt exsequor cum s. Vbi ista regula excipiuntur ista tria que retinent s. scz exsto exsuo exsecro. Item nota q̄ quando cōponitur cum dictionibus incipientibus a vocalibus vel a cōsonantibus signāter ab istis. c. p. t. s. integra manet. Exēplum de vocalibus. exaro exaudio exeo exinatio exoleo exuro. Exēplum de consonantibus de c. excudo excutio. de t. extendo extraho. de p. exspecto exspiro. de s. exsuo. is. tamen secundum Lathol. qui ponit ex suo cū. q̄ est cōtra principiū regule cum deberet tolli. s. et poni exsequor. s. subtracta.

C Nota q̄ ista prepositio con. inseparabilis: si cōponatur cum dictione incipienti a vocali abicit. n. vt coeo. coaduno coadiuuo et intelligitur a vocali habēti vim vocalis. al̄s si talis vocalis habet vim consonantis non abicitur n. vt patet in his verbis. conuoco cōuenio cōualesco. Si autē componitur cum alia littera aut talis littera est muta: aut liquida. Si muta non abicitur. n. vt compono cōtineo condo condoleo cōpatior confero congelo contendo combibo. Si non cum liquida tunc n. mutatur in talē litterā qualis est prima cōpositi. vt collaudo. colludo committo cōnubo corūpo fallit tamē in ista littera s. quia n. retinet. vt sentio consentio. Et fere ita poteris dicere de in. et suis compositis.

C Nota q̄ ista prepositio dis. integra manet quando cōponitur cum dictionibus incipientibus ab his consonantibus. c. p. s. t. j. jota. Exēplum de c. curro discorro. de p. pono dispono. de. s. sono dissono. de t. turbo disturbo. de. j. jacio. disjicio. cum omnibus alijs non componitur ar dis. sed di. vt digero. diligo: dimitto dirimo et c. et si cōponatur cum dictione incipienti a f. s. mutatur in. f. vt differo. difformis et c.

C Nota q̄ ista prepositio. trans integra manet semper. nisi quando cōponitur. cum istis dictionibus traicio trabeo traduco. trano trado. Unde versus. Trans in cōpositis. ns. seruat excipe. Traicio trabeo traduco trahoqz trado. et sic debet dici in ecclesiis. Qui traduxit populū suum per desertum.

Circa Nota q̄ quotiēs circū. vel aliud aduerbium desinēs in m. vel prepositio componitur cum aliqua dictione incipienti a vocali. debet. m. scribi sed taceri in prolatione vt circumeo circumamitto. Si componitur cum dictione incipiente a consonante debet m. scribi & proferri. vt circundo circumligo. Unde versus. Circū cōposita vocali si societ̄. **AD.** non profertur sed sola figura tenet̄

Circa Nota q̄ ista littera. b. ante. f. nequid situari: sed vertitur in. p. vt scribo scripsi. nubo nupsi. exceptis quibusdam compositis ex prepositione abs vel ob. vt abstineo obsto.

Circa Nota q̄ inter n. & m. immediate nūq̄ ponitur p. Ideo male scribunt scribentes dampnum cum p. & dompne. quia dompne debet scribi sine p. quia sincopat̄ domine per substractionē de. i.

Circa Nota q̄ debes aspicere principiū dictionis primitiue vt recte scribas deriuatiuū. vt homo cū h. & hamus de hamo. i. piscari.

Circa Nota q̄ aspiratio ante omnes vocales potest poni de a. habeo. de e. hereo. de i. hio as. de o. honoro. de u. humeo. & sic p̄ponitur vocalibus: & postponitur consonantibus. & preposita vocalibus. scz. a. o. u. amittit sonū. Exemplum de a. michael lucas. & o. nicholaus. de. u. stomachus. de omnibus e. emplū. monacha monacho monach⁹. Cū vero preponit̄ e. vel sonat i. vt cherubin. michi. excipiuntur tamen marchi & luche in ḡtis in quibus casibus non resouat h. An̄ versus. Absqz sono manet h. a. vel o u. que sequente. **E** vel. i. si sequitur. tuch. resouās reperitur.

Circa Nota q̄ omnes partes orationis possunt aspirari p̄ter q̄ cōiunctiones & prepositiones. Exemplū de nomine: homo. **D**e p̄ nomine. hic hec hoc. **D**e aduerbio hodie. **D**e participio herēs. **D**e interiectione heu. Itē si preponatur i. vel u. potest agere syllabam. vt hio hias. & hiens: & existunt in vocaliū virtute cum de buissent habere vim cōsonantis. teste p̄sciano. Qd̄ i. positū inter duas vocales efficitur duplex cōsona. vt maior peior. et̄ā quandoqz preponitur alteri vocali. vt Jesus iohānes & sic de alijs. et sic jota videtur littera. **E**t nota q̄ peccāt illi qui hec nomina vel verba cum h. scripta maxime proferunt: scribendo: istas dictiones cum aspiratione. vt Johānes: reprehendo hamo & similia.

Debet enim aspiratio proferri sed non maxime: ne lingua latina mutetur in hebraicum s. rmonem.

¶ Nota q̄ omnia verbalia terminata in cio. & a participijs descendētia sunt scribenda cū t. vt de sapiens venit sapiētia. de amās amātor. de prudēs prudētia. & sic de alijs. Et id t. trāsit in sonū c. per regulam iRemigij que talis est. ¶ Quotiescūq; post t. sequitur. i. alia vocale subsequēte sonus t. vertitur in sonus c. & bene dixit sonus: quia nō scriptura. ¶ Huius autē regule septē sunt conditiones. vel exceptiones. ¶ Prima est q̄ dicitio non incipiat a t. vt tiara. Secunda q̄ nō interponatur h. vt corinthios. mathias. Tertia q̄ nō precedat. s. vt questio. Quarta q̄ non precedat r. vt mixtio. Quinta q̄ non sit nomen cōpositum. vt viginti vnus: Sexta est causa differētie. vt litiu. de lis litis. proliciū. ad differentiā de licium. i. instrumentum textoris. Septima est ratione bone sonoritatis. vt ratiū pro ratiū.

¶ Nota q̄ si secunda persona alicuius verbi pronūciatur cuz t. sic est scribendum. vt metior metiris. sentio sentis. & sic de alijs. & de eorum compositis. Sed quādo secunda persona indicatiui modi pronūciatur cum c. cū illo est scribendū totū eius cōdeclinū. vt sarcio sarcis sarcio sarcis. fancio fancis. iacio iacis.

¶ Nota q̄ ista dicitio quot scribitur tripliciter. Vno modo cū t. & sic est nomē numerale pluraliter declinatū vt quot p̄ oēs cas̄. Alio modo scribit̄ per d. & tunc est nomē relatiuū de q̄s vel qui. Alio modo scribitur cum baculo: & tunc est cōiunctio vt q̄.

¶ Nota q̄ sumus potest esse nomē aut verbū. Si scribitur cuz vnico m. est prima p̄sona pluralis numeri huius verbi sum es fui. Si autem scribitur cum duplici m. est superlatiuus gradus: & est cōparatio irregularis. vt celsus celsior summus.

¶ Nota q̄ ad comparationē huius comparatiui amicus debet addi ista syllaba ci. quia debueramus dicere amicior & dicimus amicitior: et nō dicimus amicior. ad differentiam prime persone passive vocis huius verbi amicior. iris.

¶ Nota q̄ ista dicitio que scribitur sic. que vel qz. Si scribitur sic que. est nomen de quis vel qui. Si vero scribatur sic. qz. est cōiunctio enclitica pro & sumpta.

C Nota q̄ haud si scribitur cum. h. in principio r. d. in fine est aduerbiuz negandi. i. non. r. sine. h. in principio r. cum. t. in fine. est coniunctio disiunctiua pro vel. vt fac hoc aut illud. Unde versus **H**aud cum d. pro non scribo: cōiunctio vult t. Illa aspirat non aspiratur ista.

C Nota q̄ oppido scriptū cum duplici. p. aduerbiū est pro valde. Unde in decretalibus. **L**aici clericis oppido sunt infesti. Si vero scribitur cum vnico. p. nomen est. r. datiuus r. ablatiuus huius nominis opidum. i. castrum.

C Nota q̄ quam cum. m. est nomen de quis vel qui. Si autem figuretur sic cum baculo q̄. est aduerbiū. vt q̄ bonus deus israhel. r. sepe duplicatur vt q̄q̄. i. q̄uis.

C Nota q̄ q̄ sic scriptum est aduerbiū interrogandi. vt. q̄. i. cur. r. si figuretur sic quid: est nomē de quis vel qui.

C Nota q̄ tantum. i. sic scriptum est nomen. vt tantus. a. um. Si autem figuretur sic tñ. est aduerbiū vel dictio exclusiua.

C Nota q̄ ceu. i. tanq̄. cum. c. est aduerbiū similitudinis. seu. i. vel. cum. s. est coniunctio disiunctiua.

C Nota q̄ composita a cubo. as. si retinent. i. i. vt discūbo. sunt tertie coniugationis. si vero non retinent. m. sunt prime. Unde versus. **S**i preit. m. dat cubo tertiam. hac sine dat tibi prima.

C Nota q̄ ad cum. d. est prepositio sed cuz. t. est coniunctio. Si militer quid r. id sunt dictiones casuales per. d. scripte. sed quit r. it cum. t. sunt verba. a quo r. eo. quia nulluz verbum in tertia persona scribitur cum. d.

C Nota q̄ differo scribitur cum duplici. s. sed in participijs r. supinis cum vnico. s. causa eufonie.

C Nota q̄ sedecim vel sedecim scribi debet r. numq̄ sexdecim. quia. x. ante. d. nunq̄ situatur. Unde. **X.** canit sede quia. d. post x. nequit esse.

C Nota circa numeros cōpositos a gentos. q̄ si precedit. n. hāc litteram. g. significat centum. vt quadringēti. quingenti. Si vero non precedit. n. significat decem. vt viginti triginta. Unde versus. **S**i non precedit. n. tibi gētos quinqz bis edat. Sed si precedit tibi centum significabit.

*Nota quoniam dicitur duplici
canit tñ vellet sicut ipamet
simplex. vt vltimi s. vltimuz.*

C Nota q̄ opportunus ⁊ opperios p. duplicabūt. ⁊ mappa lap
pa. rappa ⁊ similia. **E**t nota q̄ solennis solēnitas. solēnizo nō
debent scribi cum p. sed cum simplici. l. ⁊ duplici n. vnde habes
Solennis solers. quibus. l. simple reperitur: ⁊ hoc in doctri
nali alexandri.

C Nota q̄ si dicitio incipiens a vocali aspirata componitur cuz
alia dictione remanente vocali: remanet aspiratio. vt habeo per
hibeo: ⁊ si abiciat̄ vocalis abicitur ⁊ aspiratio. vt p̄beo debeo.

Dubitatur an dicamus laurentius vincentius pontius cū c:
aut cū t. ⁊ c. Dico aut talia nomia sunt p̄mitiua vel sunt deriuati
ua: si deriuatiua ⁊ p̄mitiuū scribit̄ cū t. cū t. scribitur deriuatiuū.
vt laurentius de laurento oppido. ⁊ retinet t. eodē modo. laurē
tius tamen pronuntiatur cumi. c. per regulam remigij preter q̄
in vocatiuo. vt sancte laurenti. quia non sequitur post. i. alia vo
calis. Si vero tale nomē est p̄mitiuuz: recu:rendum est ad ro
mātiū: ⁊ si habuerit t. in romācio simikter in latino. vt vicēte
⁊ in latino vincentius per predictā regulā remigij vt dictum est
de laurentio. ⁊ si romācium nō retinet t. nec latinū retinebit. vt
lucius. fanci⁹: pōt. ius. gomecius: vctio. luci fanci pōci gomeci.

C Nota q̄ con quando scribitur cum o. tunc componitur cum
dictionibus. ⁊ quando scribitur cum u. tunc deseruit ablatiuo.
Vnde versus. Non cōponas: sed cum deseruit ablatiuo.

Et hec de orthographia sufficiunt.

C Sequitur de vocabulis ad compositionem
dictionum ab orthographia collectis.

QUANDOQUE DICTIO FINIENS IN B. COMPOSITUR

ab
ob
sub

C Nota q̄ quādoquē dictio finies in b. cōponit̄
cū dictione incipiēti ab aliqua istarū cōsonantiuz
existentium in isto vocabulo predicto datur talis regula. q̄ illō
b. habet mutari in similem litteram illi cum qua componitur in
ceteris manet prepositio integra.

occurro
offendo
suggero
summoveo
oppono
surripio
obdo
subeo. et sic de alijs.

Exemplū vtriusq̄.

QUANDOQUE DICTIO FINIENS IN D. COMPOSITUR

C Nota q̄ quādoquē dictio finies in d. componitur
cum dictione incipienti ab aliqua istarum consonantiuz
existentium in isto vocabulo predicto datur talis regula. q̄ illud
d. habet mutari in similem litteram illi cum qua cōponitur: in ce
teris manet prepositio integra.

accido
afficio
allido
aggero
annuo
applico
asserō
attingo
arrideo
adhibeo admitto. et sic de alijs.

Exemplū vtriusq̄.

diuiditur in duas. Prima de dictione finiente in B. quando cōponitur cum dictione incipiēti ab
aliqua istarum quinqz. Secunda quando componitur cu dictione incipienti a quacūqz alia. se
cunda ibi. In ceteris. prima in quinqz. et c. Quāqz ad continuationes et diuisiones horum cracta
tū festinatione nimia tñ eflagitat̄ sim: quisqz sibi cautelas tam proprias q̄z extrauagantes ab
autozibus etiā sententiā adinueniat.

C Casigami
por. B

Iste est secundus
tractat⁹ huius pri
me partis i quo po
nūtur hec vocabu
la cuz suis regulis
et p̄positionibus q̄
a p̄ma parte secun
de partis precedē
tis tractatus vidē
tur excerpta et quā
q̄z de his. ibi autoz
satis late et cōpen
diose tractasset cuz
difficultas hui⁹ par
tis grammatices.
vel propter muta
tionē vel interposi
tionem vel subtra
ctionē litterarū p̄n
cipaliter consistat
merito hic d̄ eo. in
quo tanta difficul
tas versatur: cūqz
habundantia artis
non noceat breui⁹
et artificiosus itez
repetit. Et diuidit̄
in octo partes secu
dum octo vocabu
la hic colecta cum
suis regulis in qui
bus tractatur de
consonātibus quo
modo mutantur v̄l
subtrahuntur vel i
terponuntur vt dī
ctū ē. Prima pars

Capitulum Dis

Nota q̄ quando cūq; ista p̄positio dis. componitur cū dictione incipienti ab aliqua istarum consonantiū existentium in isto vocabulo predicto datur talis regula. q̄ illa p̄positio dis. habet manere integra in ceteris non cōponitur cū dis. sed cū di.

discurro

dispono

dissono

Exemplum vtriusq;.

disturbo

disijcio

diligo

dimitto. ⁊ sic de alijs.

TRANS.

trans.

Nota q̄ quando ista p̄positio trans cōponitur cum dictione incipienti ab aliqua istarū consonantiū existentium in isto vocabulo predicto datur talis regula. q̄ ns. habet remoueri. in ceteris manet p̄positio integra.

trado

trāno

Exemplū vtriusq;.

traijcio

transfero

transmitto ⁊ sic de alijs.

CON. IN.

con.

in.

Nota q̄ quando cūq; dictio finiens in n. componit cū dictione incipienti ab aliqua istarū cōsonantiū existentium in isto vocabulo predicto datur talis regula. q̄ illud habet mutari in similitudinem litterā illi cū q̄ cōponit in ceteris manet p̄positio integra.

collaudo

committo

corumpo

Exemplū vtriusq;.

illucio

inmitto

irruo

conuoco

conualefco. ⁊ sic de alijs.

QUIPZYS.

ex

C Nota q̄ quando cūq̄ ista prepositio . ex . cōponitur cum dictione incipienti ab aliqua istarum consonantium existentium in isto vocabulo predicto vel a vocali . datur talis regula . q̄ illa prepositio . ex . habet manere integra : in ceteris non componitur cum ex . sed cum . e .

excipio

expono

extendo

Exemplū vtriusq̄

exurgo

eroro

eligo

eripio . ⁊ sic de alijs .

QUIZ.

ab

C Nota q̄ quando cūq̄ ista prepositio ab : componitur cum dictione incipienti ab aliqua istarum consonantium existentium in isto vocabulo predicto datur talis regula : q̄ illa dictio non debet componi cum ab . sed cum abs .

abscondo

Exemplum

abstineo

abstuli . ⁊ sic de alijs .

BICZDYSZRA.

C Nota q̄ predicte consonantes existētes in isto vocabulo p̄dicto . scz . b . c . d . f . t . r . interponunt̄ causa eufonie .

ambigo

sicubi

Exemplum .

redigo

obscurus

istidem

dirimo . ⁊ sic de alijs .

Et hec sufficiunt de orthographia .

Lum ars ver
sificatoria. ꝛc.

Expleta prima
parte que ē ortho-
graphia nūc de se-
cunda que est pro-
sodia videamus.

Dicitur autē pro-
sodia a pro. quod
est de. ꝛ odos can-
tus. inde prosodia.
id est tractatus de
cuiuslibet dictio-
nis tempore vel ac-
centu. huius enim
partis grāmatices
subiectus est sylla-
ba. Que est secundū
Priscianū. Com-
prehētio litterarū
cōsequēs sub vno
accentu ꝛ vno spiri-
tu prolata. Dicitur
enī cōsequēs
quasi congrua vt
sit absq; barbarif-
mo. Et cuz hec di-
finitio secundū pe-
trum helie propter
ipsius syllabe inter-
pretatiōis assignata
est. Aliter secundū
priscianū dīfinitur
syllaba. ꝛ est q̄ sub
vno accentu ꝛ vno
spū indistanter p-
fertur. accidit enim
vnicuiq; syllabe te-
nor spiritus temp⁹
ꝛ numerus littera-
rum. tenor siue ac-

Sequitur de prosodia.

Um ars versificatoria nec non ars accentus que
ex ea dependet non solum a iuuenibus: verum
etiam a magistris litteratis in toto terrarū orbe
in pluribus ignozetur: in verbis enim prolatis ab
eis (qđ pudet me dicere) ab idiotis sepissime argu-

untur. Et ideo beniuolo corde atq; optimo zelo ductus presens
opusculū sub cōpendio cōpilauī. Et qui vix antea ad istā scien-
tiam attingebat ad ipsam hoc opusculo mediāte pulsa proorsus
diffidētia q̄ plerosq; ab hac sciētia segregat ꝛ aduertit: ad ipsam
accedere nō timeat. Si tñ hic bene dictū inuenenerit attribuat
dūtarat dño ihesu xp̄o: corrigēdo vero amore fraterno emēdet.
Lingua at̄ q̄s emula nō me pūgat: q̄nimo tā diffusaz sciētiā sub
tali breuissimo cōpēdio gaudeat iuenisse q̄ sequit̄ in hūc modū.

Primo nota qđ sex sunt pedes versificandi. scz Dactil⁹.
Spondeus. Trocheus. Iambus. Tribrachus. ꝛ ana-
peustus. Dactilus constat ex tribus syllabis: prima lon-
ga ꝛ duabus breuibus. Spondeus constat ex duabus longis.
Trocheus cōstat ex duabus. prima longa ꝛ vltima breui. Iam-
bus constat ex duab⁹. prima breui ꝛ vltima lōga. Tribrachus
constat ex tribus breuibus: vt tribrachus.

Nota qđ omnis versus aut est pēthameter. aut exameter. In
exometro intrans tres pedes. s. dactilus spondeus trocheus. da-
ctilus vel spondeus ponitur semper in primo vel in secūdo vel in
tertio vel in quarto pede. dactilus semp in quinto. trocheus tan-
tūmodo in sexto vel spondeus ponit̄ in eodē. Itē in penthamē-
tro primi duo pedes sunt dactilus vel spondeus. Sponde⁹ po-
nitur in tertio. Tribrachus semper in quinto. Anapeustus semp
in quarto vel in quinto. Iambus potest stare in tertio tantū.

Nota qđ prima syllaba tertij pedis: q̄uis naturaliter sit breuis
per epentimemerim poterit elongari. Item si aliqua dictio fini-
at in vocali vel in. m. sequens dictio in eodem versu non incipia-
tur ab eadem. **I**tem. u. posita inter duas vocales est simplex cō-
sona. ꝛ posita post. g. q. vel. s. sequēte alia vocali nō remanet cō-

centus acut⁹ vel grauis vel circūflexus. Spūs est mod⁹ pronūciandi dictionē vel cuz asperitate
vel lenitate. **M**āter⁹ est cōputatio ꝛ mēsurā litterarū in syllaba. qz vel habebit vnā litterā ad min⁹
vel sex ad plus. **T**ēpus est aptitudo cito vel tarde in metrica prolatione syllabā profcrendi. ꝛc.
Et cōtinetur duob⁹ tractatibus metricatura. s. ꝛ accētū. **U**nde metricatura vel versificatura
dicitur de metrū vel versus ꝛ facio quasi metri vel versus factura. **Q**ue nihil aliud est secundum
psidorū. qz modulatio vocis q̄ modulatio relata ad ornatū est rethorica ꝛ relata ad sonū absolute
est musica. ꝛ relata ad sonū prout cadit sub subiecto grāmaticē est grāmatica scđm qđ subiectū in

so. na nec vocalis. vt lingua quero suavis: sed aliquotiens in me-
tro remanet vocalis: aliquotiens vero nulla. Item. i. posita in-
ter duas vocales in simplicitate est duplex consona. vt eius sed
in compositione est simplex consona. vt bijug^o. Item h. non est
littera: sed aspirationis nota. Item x. et z. sunt duplices cōsonātes.
sed z. simplex consona reperitur. vt perizoma.

¶ Item vbiq; est diptongus ibi est syllaba longa.

¶ Item nota bonam regulam et vniuersalem. Si due cōsonā-
tes vel vna duplex sequuntur post aliquā vocalē: vocalis prece-
dens producitur per naturam que dicitur positiua. et non fran-
gitur per aliquā regulam. ita q; ille due consonātes non ordinē-
tur sic: q; prima sit muta et alia liquida. q; tunc ipsa vocalis pre-
cedens est breuis. vt tenebre. Item in versu erit indifferenter si
vocalis precedens sit naturaliter breuis. vt tenebre: sed si sit na-
turaliter longa remanebit longa. vt adiutrix. Unde nota q; no-
uem sunt mute scz. b. c. d. f. g. l. p. q. r. Et due sunt vere liquide.
scz. l. et. r. O ctobris producitur semper.

¶ Item si aliqua dictio finiat in vocali breui. et sequens dictio
incipiat a duabus consonantibus. illa vocalis non poterit pro-
duci positione. vt sepe precor.

Item ista prepositio re. inseparabilis in cōpositione semper bre-
uiatur. excepto refert. quādo ponitur pro distare.

¶ Item tanta est vocalis in dictione deriuatiua quāta est in pri-
mitiua q; v. mutetur: si sequens non mutat. vt maneo manes.
Excipiuntur arista. staturus. ambitus. nomen.

¶ Item in compositione. vt maneo. emineo. excipitur sanguis-
fuga. indago. et ydolatria.

¶ Item preterita dissyllaba in prima syllaba producuntur. vt le-
gi. nisi sequatur vocalis ante vocalē. vt fui. et sex que sequuntur
scz. dedi. fidi. bibi. steti. tuli. et scidi.

¶ Item preteritum geminās syllabam habet syllabas breues.
vt tutudi. pepuli. excipiuntur pepedi. et cecidi de cedo.

¶ Item omnia supina dissyllaba producantur in p̄ma. vt motū. iutū.
Excipiuntur quitū. sitū. citū. satum. litum. itū. datū. rutum. ratuz.

diuiditur in quinque partes secundum quod sunt quinque vocales perficientes sonū. i. syllaba seu tē-
pus breue vel longū. Prima pars intelligitur per lamnas. Secunda per dele et cetera. Item ista prima que si-
gnificat per lamnas diuiditur in duas. In prima ponitur regulā generalē de. a. āte. l. m. n. s. In secunda
ante ceteras cōsonātes. Iterum prima in duas. in prima de a. ante has cōsonātes in dissyllabis cū
suis exceptionibus. In secunda in polysyllabis et cetera. In prohemio magister facit quatuor. Primo ponit
causam motiua. Secundo inuitat audientes. Tertio petit gratias non sibi sed christo. Quarto expel-
lit mordaces. Secunda ibi. vt qui vis. Tertia ibi. si tamē. Quarta ibi. lingua autem. et cetera.

grammatica. Est
vox litterata debi-
to modo p̄nūcia-
ta. Et scd; hoc cō-
uenit grammatico
tractare de modū
latōe vocis vel me-
trificando vel accē-
tuando. Unde ver-
sus. Nā solet abs-
q; duce cecus per
lustra vagare qui
legit autores et nes-
cit versificare. Et
diuiditur in duas p-
tes. s. in prohemiu;
et in tractatū. secū-
da ibi. Primo nota
et cetera. Tractatus di-
uiditur in duas p-
tes. in prima parte
tractatur de arte v-
sificandi que cum ge-
neralis sit ad vtrū
libet ab ea incipit.
in secunda ponit re-
gulas de lōgitudi-
ne et breuitate silla-
barum. Secunda
ibi. v. posita et cetera. secū-
da diuiditur in du-
as. in prima ponit
regulas generales
in secunda speciales
secunda ibi lamnas.
ista secunda diuidi-
tur in tres ptes se-
cundum tres situs
sillabarum. secunda
ibi vāga. Tertia. b
delmoz. Ista p̄ma

statum: et sua deriuatiua preter staturus.

¶ Item supinū terminatū in tum. descēdēs a p̄terito terminato in. ui. p̄ducit penultimā. vt amatū. repletum. excipiūtur agnitū et cognitum.

Sequitur de cremētis.

¶ Nota q̄ cremētum vocatur syllaba q̄ est imēdiante ante crescentē. vt Dñs dñorū. et cremeutum vocat̄ vbiq̄q̄ sunt plures syllabe q̄ in nominatiuo singulari. vel in secunda persona singularis numeri primi presentis.

¶ Item. a. e. o. in cremētis pluralibus casuū producūtur: s. i. et u. breuiantur. vt sacerdotibus. verubus.

¶ Item. a. e. o. in cremētis verborū producuntur. vt amabā docebam docetote. s. i. et u. corripunt̄: vt legimus volum⁹. Sed e. ante. r. in omnibus presentib⁹ tertie cōiugationis: et in omnib⁹ preteritis cuiuscūq̄ cōiugatiōis: et in tertio futuro corripit̄. S. in tertia persona pluralis numeri tertij preteriti producit̄. vt legerunt vel legere. Et iste terminatiōes: beris: vel: bere. in penultima breuiantur. et iste terminatiōes: reris. vel: rere. semper in penultima producuntur.

¶ Item in p̄mis cremētis quarte cōiugationis p̄ducit̄. i. vt audimus et in cremētis de volo et sum. vt velimus possimus.

¶ Item. i. ante mus. in prima p̄sona pluralis numeri tertij preteriti in omni cōiugatione breuiatur. vt docuimus legimus nisi u. cōsona sequat̄ post. i. vt studiuimus cupiuimus.

¶ Item i dictōe cōposita si p̄mū cōponēs d̄sinit in. i. illd̄ i. breuiat̄ vt oipotēs. armiger. sed excipiunt̄ tibicē. ibidem. vbiq̄.

¶ Item vocalis ante vocalē in latinis dictionibus breuiat̄: vt euāgeliū. fugio: in alijs elōgant̄. vt Adaria. excipiūt̄. di⁹. a. um: et fio: in tota cōiugatione cū est dissyllabū: et genitiui: datiu: singulares quinq̄ declinationis producūt. e. āte. i. cū precedit aūq̄ vocalis: vt diei: Et genitiui terminati in ius: ponunt̄ indifferenter in metro: sed in accentu p̄ducunt̄ semp: excepto alteri⁹: qd̄ semper corripitur: Alius semper p̄ducitur: et nomina officiorū q̄uis alij non fecerunt mentionē: vt vicaria abbatia: et quedam appellatiua: vt aer: platea: corea.

Item hec syllaba da. corripitur in hoc verbo. do das. ⁊ in suis compositis prime coniugationis.

Item nota q̄ syllaba breuis grauitate metri aliquoties elongatur in autoribus. ⁊ e contra. vt Quis. vitā dederitis in vndis de la tona. Lato. Nō eodem cursu resu respondent vltima primis. ⁊ ista nō debent euitari sed potius excusari.

Item ista prepositio di. in compositione naturaliter producit̄. vt diligo. diuido. p̄ter disert⁹ ⁊ dictiones grecas vt dylema.

Item nomina propria que non sunt nota apud omnes. ponuntur ad placitum p̄ter vltimas syllabas vsu imitando.

Item vltime syllabe non habent per has regulas generales.

Tene in memoria omnes regulas generales precedētes q̄ nō franguntur per aliquaz regulam specialiū. ymmo iste vniuersales specialibus derogabant.

Sequuntur regule speciales de primis syllabis.

CLANBIAIS. A ante has consonantes. videlicet. l. m. n. s. in dissyllabis producit̄.

WELER. E. ante has cōsonātes. v. z. d. l. in dissyllabis p̄ducit̄

CIASZEAR. E ante has consonantes. videlicet. n. s. t. u in omnibus dissyllabis ⁊ polysyllabis producit̄.

ADYRZ. Y. ante has consonātes. v. z. m. r. in dissyllabis p̄ducit̄

ODYFLZUJIAS. J. ante has consonantes. videlicet. d. f. l. n. u. s. in omnibus dissyllabis ⁊ polysyllabis producit̄.

DO. O. ante. d. in dissyllabis producit̄.

BOBOSADO. O. ante has cōsonātes videlicet. b. g. s. m in omnibus dissyllabis ⁊ polysyllabis producit̄.

BADAFIRALANBYIAS. A. ante has consonantes. videlicet. g. d. f. r. c. m. n. s. in omnib⁹ p̄ducit̄ exceptis inferioris expressatis.

AL. A. ante. t. producit̄. in dissyllabis tantū. Omnes d̄dicte vocales coram alijs consonantibus breuiantur. ⁊ vb̄ dicitur est de syllabis elongantur in polysyllabis breuiantur.

CLANBIAIS. L. excipitur halo verbum alo malus adiectiuus. Phala pales palam phalū salū ⁊ ea in qb⁹ crescit gtūs.

vt sal salis: palus ab hac excipitur ales calo. **AB.** excipit damus fa-
 mes clamis: tñ amo thamos. **IA.** excipit. manus cano. is. anas:
 ana phanes anus. **S.** excipitur. quasi casa basis. **De polysylla-**
bis. **I.** excipit. balista alca caligo balena scaleo salebra. **AB.** exci.
 amitto lamina lamētoz amentū. **IA.** exci. ganeo. **S.** exci. caseus
 basium. **De omnib⁹ alijs.** **B.** exci. labor fabula scabid⁹ flabā fa-
 bella tabes nabā stabā pabulū labes fabor strabo. **L.** excipitur
 acer facund⁹ machina dacus tracus gracul⁹: s; iacinct⁹ variat⁹
 ⁊ cū precedit b. vel p. ab hac excipit. pacifcor placet baculus spa-
 cium brachos. **D.** excipit. radix clades suadeo spadix trado tra-
 duco gradiu⁹ vado rado gades. **F.** excipit. saphirus p lapide.
B. excipit. strages vagio vagina magale stragula sagua laga-
 num indago: ⁊ cū precedit p. vel f. ab hac excipit flagellum fra-
 goz fragilis plaga pro reti vel ora. **IP.** excipi. papilio vapulo pa-
 po apulus papa crapula mappa rapa saphir⁹ lapa capador va-
 pa. **O.** excipiunt composita. vt nequaq̄. **IK.** excipitur carer va-
 rica varer areo carica area nar icia glarea pareo nares varico-
 sus arulper. **Et nomina in rus. vel ra. vel rum.** vt carus ra. um.
 ab hac excipiuntur parum para. ⁊ ara porcorum. **L.** excipitur.
 vates saturnus. latina latus. adiectiuū quatuor natura quati-
 nus ater. atriū. fatū catholicus clatros: sed platos statim platea
 mathesis indifferēter. ⁊ habētia m. vel r. muta precedēte. vt m. f.
 frater. **A.** exci. gnau⁹ gau⁹ auuiz gauisus nauis mauors pauo
 mauis suauis prau⁹ ⁊ in quib⁹ l. cū muta pcedit. vt clauis flau⁹
DELE. **D.** excipit cedo pro dic edo pedis pedum ceduis.
L. excipit. chelis velut velim gelu melos scelus celer melus. **In**
polysyllabis breuiatur. **D.** excipit. sedulus seditio sediciosus de-
 dalus predium. **L.** excipitur. spelunca belua delibut⁹ spelea gre-
 cum heliseus delubrum deliciū electrum.
CIAESTREAE. **IA.** excipit fenestra eni penitus pe. u. pene-
 tro peres penates frenesis indifferēter. ⁊ in qb⁹. b. g. f. t. vel. u. p.
 cedit. ab hac excipit venū. tenia tena vena venoz trenarus sen⁹
S. excipit tesis ihelus ⁊ cōposita. **L.** excipit metallū metuo fre-

tū metrū meto retro getes tetis. Et in q̄bus. p. vl. u. precedit ab
 hac excipitur preter. p̄tor. **A.** excipit̄ seuer^o. leuo leuis breuis be-
 uer. In omnib^o alijs breuiat̄. **B.** excipit̄ febus tebe debilitas ne-
 brida phebe. Et si duplex cōsona presit. vt plebis. **L.** excipitur se-
 culum mech^o. fecis securus fecundus. grecia cecus preco secius
 mecū tecū secū vecors echo thecha. **F.** exci. nichil cōposita noten-
 tur. **S.** excipit̄ regis regina. r̄la legis eger egypt^o. lego. af. tegula
 dego egis egloceros. **AD.** excipi. femia semita d̄mō. ⁊ in q̄b^o e. so-
 la p̄cedit vt emulus. ab hac excipit̄ emo. is. emio is. themis. ⁊ dis-
 sillaba crescētia. vt semis semissis. sed ab hac excipit̄ mēoz nem^o
 femur. **IP.** excipit̄ repperiri p̄puciū prepes cepa epacta repo. ⁊ in
 quib^o s. precedit vt sepe. ab hac excipit̄ sepelio. **Q.** exci. equoz eq^o
 a. ū. eq̄lis nequaq̄ neqd̄q̄ neq̄. **IR.** exci. heros hereo. es. feralis
 erumna cerul^o heres mereo heruca ceroma seria seres es eris. q̄
 ro ceres cera sero serus a. ū. erigo erigone clerus serapelina. Et
 hec sillaba ve. āte. r. vt verus. sed ab hac excipit̄ ver^o vereoz. Et
 in q̄bus precedit. p. vt spero.

ADIRI. **AD.** excipitur thimus nimis finus simul ymē. **IR.** ex-
 cipit̄ pira viri pir^o lira. Inpolossilabis breuiat̄. r. **AD.** excipit̄ si-
 mia. **IR.** excipitur pirula pirata piramis tiria.

DFLFAIAS. **D.** excipitur. idem neutrum fides ideo
 fidis cidonism. quidem idoneus ydolatria cū precedit. b. vel. t.
 seu. v. sed ab hac excipitur strideo strido. **F.** excipitur cibus ⁊ cō-
 posita. **L.** exci. chilind^o filomena filix hilaris ciliū cilix miliū bili-
 bris pil^o pila lud^o. ⁊ cū p̄cedit. s. vel. t. **IA.** exci tinea lino lino. Et
 cū precedit c. m. vel. s. ⁊ ab hac excipit̄ sinū mino as. **S.** excipi ni-
 si miser disert^o ptisana: cōposita q̄nqz variātur. **A.** excipit̄ niuis
 ⁊ composita de bis ⁊ tris vt biuū triuū. Et indifferēter q̄nqz po-
 nūtur. in oībus alijs breuiat̄. de. **B.** exci tribula ybernus fibula
 scribo tibia liburnus liber. adiectiuū libū libo ibo vibex sibilis. q̄
 bo ibis. **L.** exci conuiciū spiculū dico vicus mica nichiterū trica
 vicenus tricenus picus litiū spica ficus pica sicut ficedula ⁊ com-
 posita de dicar. vt causidicus. ico. is. indifferēter. **B.** exci. figo fli-
 go viginti viga triginta frigus piga migro pigardus migra fri

ro seu furio muria. **L** excipitur. lucroꝝ lucerna ducis de dur duꝝ centi. ꝛ in q̄bus c. n. vel. r. precedit. **M**. excipi. humus humilis humerus sumus de sum es sui ꝛ in quibꝰ .n. c. t. precedit. ab hac excipi. numēstruma humor humidus. **N**. excipi. cuneꝰ tunica **S**. exci. susurro pusilum. in omnibus alijs breuiatur. **B**. exci. tuber rubigo suber vber puber pubes. ꝛ in quibus. b. vel. n. precedit. ab hac exci. inuba pronuba bubuleꝰ ꝛ cōnūbium indifferenter. **L**. exci. vligo. ꝛ in q̄oꝰ g. s. vel. n. precedit ab hac exci. fulica mulier gula. **P**. exci. iupiter stupa cupa. ꝛ in q̄bꝰ .n. p. seu. r. precedit pupilla idifferēter. **O**. exci. nl'. **T**. in dissyllabis ꝑducit exci. puto vt ꝑ sicut cutis putrix fruter vter. a. ũ. lutū ꝑ terra in polysyllabis breuiat. **T**. excipit mutuꝰ mutuo glutio putreo futio futilis vtil'. **V**. si nichil precedit ꝑducit vt vua si aliq̄d precedit breuiatur. vt pluuia. ab hac exci. pluui iuuu. explicat de primis.

Sequitur de medijs.

U **A** **B** **A**. **A**. ante. u. g. producitur.

F **E** **B** **E** **P** **I** **R** **E** **S**. **E** ante. f. g. p. r. s. corripitur.

Q **U** **I**. **I**. ante. q. u. producitur.

T **O** **I** **A** **S**. **O**. ante. t. n. s. producitur.

P **L** **A** **B**. **A**. ante. p. l. b. corripitur.

Nota q' omnes syllabe vocat̄ medie q̄ sunt inter ꝑmā ꝛ vltimā **U** **A** **B** **A**. de. u. nl' excipit. **T**. exci. abdenago: ꝛ nōia sc̄be declinationis vt pelagus in alijs corripitur. de. **B**. exci. terminata in būdꝰ aut in abil' seu in ullū. vt amabil' letabūduꝝ venabulū. **L**. exci. opacus cloacaꝛ terminata in culū. vt tabernaculū ꝛ obliq̄ in acis. vt capacis rapacis. **D**. exci. cicada. **F**. exci. nil'. **L**. exci. nomina sc̄be declinationis vt moralis australis ꝛ obliq̄ neutriꝰ generis vt animal' toralis. **M**. exci. timiama. ꝛ terminata in amen vt iuuamē solamē. **N**. exci. nomia tertie declinatiōis. vt inanis ꝛ habentia vocalem iunctam a. vt maciana macianum ꝛ gentilia atqꝫ localia deriuata. vt castelanus romamus. ab hac exci. libanus. Item balanus aranea vulcauus garganus ꝑ monte ꝛ obliqui. vt titanis ꝛ composita variantur. vt insanus centimanus. **P**. exci. priapus sinapi. **R**. exci. zodoara tiara ꝛ deriuata. vt auarus scholaris ꝛ obliqui deriuatorum. vt calaris. lupa

naris. ab hac exci. iubaris cesaris nectaris asparis bostaris. cō-
posita indifferenter. vt dispar compar ⁊ denarium. **S.** exci. deri-
uata vt agaso parnasus omasus. **T.** exci. deriuatiua. vt capatus
⁊ terminata in tes sicut achates ⁊ obliqui nominum terminato-
rum in as. vt avbatis.

FEBRILES. **F.** exci. nichil. **S.** exci. tristega cetegus. **P.**
exci. presepe. **R.** exci. chimera megera statera cratera iberus. ⁊
propria in rus. vt glaterus. vel deriuata in rus. ra. rum. vt since-
rus: ab hac exci. cerberus inferus superus: iterum vterus cetero
pantera ⁊ obliqui vt verberis sꝫ mulieres. ⁊ terminata in rium
ponūt indifferēter vt misteriu. **S.** exci. mathesis: poesis sed fre-
nesis indifferenter. In alijs producitur. **B.** exci. terebint⁹ here-
bus herebon eleborus. **L.** exci. Seneca. **D.** exci. eseda melchise-
dech. ⁊ terminata in. da. vt andromada ⁊ composita de pedis
vt bipedis. **L.** exci. angelus abimelech. **M.** exci. vehemēs here-
mus hyemis alemania getsemani. **M.** exci. iuuenis helenus ase-
nec hebenus. **O.** exci. nichil. **T.** exci. ametistus temetuz ⁊ nomi-
na tertie declinationis crescentia in genitiuo singulari vt propri-
etas pietas ⁊ obliqui huius modi. vt vegetis segetis. ab hac exci.
agnētis lebetis quietis locupletis magnetis. **A.** exci. nichil.
Q. **U.** **Q.** exci. siliqua reliquus. sed cōposita variātur. **A.** exci.
niniue in alijs breuiatur. **B.** exci. nomina descendētia a verbis
quarte coniugationis. vt sensibilis. ⁊ cū istis possibilis passibilis.
⁊ composita vt alibi de libo que ponuntur indifferenter. **L.**
exci. amicus aplicus vmbilicus formica pudicus letitia mirica
cubicus mendic⁹ versica vrtica rubrica. ⁊ que formantur a post
⁊ ante. vt posticus antiqu⁹. ⁊ propria terminata in ricus. vt ro-
dericus. ⁊ cum istis ludouicus. ⁊ facientia genitiuum in icis
vt felicis. preter masculina vt calix cis. pernix cis a perneco. salix
is. silix is. ⁊ terminata in ex vt cortex. ab hac exci. lodex bomber
Item mastix producitur: sed fenix variatur. **D.** exci. abidus de
sideriuz desidero considero. ⁊ trisyllaba in ides. vt pelides. ⁊ ter-
minata in ido vt formido cupido. sed. perfidus infid⁹ a fide de-
riuata corripuntur. ⁊ a fido is produciuntur. sꝫ dauidis indiffe-

rener. **F.** exci. nichil. **G.** exci. terminata in ga vt auriga. ab hac
 exci. caliga z in go vt caligo. ab hac exci. quedam composita vt
 erigo erigo. quedam tamen producuntur. vt affligo crucifigo.
L. exci. asilum z neutra in le. vt monile z desinentia in lis a no-
 mine venientia. vt aprilis puerilis. ab hac excipitur humilis ste-
 rilis parilis dapilis. z cum istis pestiles nubilus. **M.** exci. opi-
 mus sublimis z deriuata a verbis quarte coniugationis. vt ful-
 cimen audimen composita variantur. vt magnanimus illimis
IA. excipi. caminus festino ciminum herinis catinum salinum.
Et propria. vt martinus. z composita a pina vt propino supina
Et deriuata vt querinus cedrinus. ab hac exci. crastinus pristi-
 nus nundine heccine protinus accinū perēdino z deriuata de o-
 leo. vt oleaginus. de fago faginus. de bisso bisinus de clam clā
 destinus. de sero serotinus. **Item i.** ante na vt regina. ab hac ex-
 pagina femina michina lamina buccina mutina tructina sarci-
 na fuscina elemosina proserpina patina. z obliqui desinentium
 in. m. vt delfinis. **P.** exci. nichil. **R.** excipi. butirum delirus sa-
 phirus pro lapide papyrus. **S.** exci. paradisus āchises gauisus
 z composita de para vt paralisis. **T.** exci. lechitus hermosfodi-
 tus aconitū cochitus ambitus. participium z propria in ita. vt
 margarita. z a. proprijs hominum seu locorum deriuata. vt le-
 uita heremita z terminata in tes. vt persites. seu in itis. vt suna-
 mitis. z terminata in itus deriuata a nominibus. vt auritus. de
 auris maritus. ab hac exci. seruitus de seruus z aduerbia vt ce-
 litus radicitus humanitus z deriuata a verbis quarte coniuga-
 tionis vt auditus. ab hac exci. ambitus nomen z supina orta a
 verbis facientibus preterituz in iui. vt petikum z verba termina-
 ta in to orta z supinis pennultimam productam habentibus. vt
 dormito. z participia seu verbalia a verbis deponentibus orta.
 vt oblitus. ab hac exci. tuitus de tuoz obtuit^o z obliqui termina-
 torum in is. vt quiritis.

TOIAS. **S.** excipi. nichil. **IA.** excipi. sindonis sardonis diaco-
 nus seu diaconis turonis calcedonis rodonis bastonis ligonis
 bitonis canonis demonis armonitus mammona. **Et obli-**

qui propriorum in on, vt antedonis, ab hac exci. calidonis babilonis: sed sidonis ad placitum et virorum propria in on desinetia vt simonis. **L.** excipi. nichil. **Composita** tamen variantur, vt deuotus aptotum. in alijs breuiatur. de. **B.** exci. ambobus duobus october. **E.** exci. obliqui. vt atrocis velocis. **D.** exci. herodes custodis. **F.** exci. nichil. **G.** exci. cum precedit alia vocalis vt pedagogus. **L.** exci. formacopola. **AD.** exci. neutra vt cinamomum. **IP.** exci. piropus asopum europa: sed canopus ysopus ad placitum. **Q.** excipi. nichil. **R.** excipi. deriuata. vt sonorus. et obliqui nominum terminatorum in oz. vel in os. **Ab** hac excipi. memoris rethoris castoris marmoris equoris arboris et similiter propria sicut hectoris. **A.** exci. nichil **composita** variantur. quedam corripuntur vt deuoueo quedam producuntur. vt cognoui agnoui.

IPLAB. de. **B.** exci. saluber. **L.** exci. getulus aduloz aris et nomina tertie declinationis. vt torcular. ab hac exci. zabulon hercules sotular specular. similiter obliqui tertie breuiantur. vt consulis. **IP.** exci. nichil. **composita** variantur quedam corripuntur vt stupeo. quedam producuntur vt dirupi. **In** alijs elongatur. de **L.** producit quoties. a. u. sequitur us. vt caducus et alia corripuntur. ab hac exci. manduco fiducia polucis: a lucis eruca festuca. **D.** exci. pecudis incudis. **F.** exci. nichil. **G.** exci. coniugis sanguisuga. **AD.** exci. incolumis cotumar autumo. **IA.** exci. nichil. **R.** exci. purpura et obliqui vt guturis. ab hac exci. obliqui de telus et verba in rio. vt esurio luxurio. sed mercurio centurio lemures indifferenter. **S.** exci. nichil. **L.** exci. arbutus. **composita** variantur quedam corripuntur. vt disputo alteruter quedam producuntur vt in butus. de medijs explicat. **Sequitur** de ultimis.

BDELABORL. IS. AS breues.

LETERRALQIABA. Nota quod omnis dictio monasylla. pro prima iudicatur. **B. D. AD.** nichil exci. **Excipiuntur** greca vt grammatice et casus diptongati prime declinationis. vt musae. et ablatiuus quinte declinationis. vt die. et aduerbia ab eis composita. vt hodie quotidie et fame. ablatiuus tertie et prime imperatiue scilicet coniugationis vt doce aue. **Et** aduerbia deriuata a dictionibus

recte cōparātib⁹ vt iuste docte. iustissime doctissime. preter bene
z male q̄ corripitnr. Et vocatiui descēdentes a ntio terminato
in esvt anchises. z q̄ nomē me te se e de pre ferme fere. z ne posi-
tū p nō z veh interiectio. **L.** exci. noia terminata in ol. vt sol z nil
Et barbara terminata in el vt gabriel z multa tamē eorū corripit
unf. vt israhel. **O.** exci. dti z ablti vt dño. z monasyllaba. vt sto no
flo. sed sc̄da gerūdia z cetera termiata in o. ponūt ad placitū. vt
virgo dño lego. **R.** exci. ether crater iber aer. z monasyllaba. vt
ver par z eorū cōposita sicut impar q̄ qñqz corripitnr. ab hac ex-
cipiuntur per fer cor vir ter. **L.** exci. sincopata. vt amat p amauit
z diptōgata vt aut habētia cōsonātē ante. t. vt amāt legēt. **S.** ex
cipi. dti z ablati vt d nīs. z monasyllaba cū suis cōpositis. vt sis
absis. ab hac exci. q̄s in ntō. z is d̄ eo is. tamē indiferēter poni in
ueniuntur. z nominatiui habētes genitiuū crescētē i. p̄ductā reti-
nētē in penultima. vt q̄ris lis. z sc̄da p̄sona singularis cui⁹ sc̄da p̄-
sona plural' eiusdē t̄pis penultimā p̄ducit p̄ accētū. vt velis pos-
sis audis. **S.** exci. monasyllaba vt grus mus z gnti singlis q̄r
te declinatiōis z nti acti vcti plurales eiusdē vt fruct⁹ manus. z
pleraqz greca. vt melāp⁹ pāt⁹. z habētia. u. p̄uctā i penultima
gnti singularisvt virt⁹ salus. ab hac exci. pal⁹.

LETTERA. L. O. I. A. B. A. **A.** excipiuntur nominatiui acu-
satiui vocatiui. vt musa pascha neuma. Ab hac excipiuntur
vcti desinētū in asvt ādrea. z recti grecorū. vt thesea vicia z ita
qz ātea int̄ rea puta preterea z postea vna dicitio sed numeralia
in ginta vt triginta indifferentē. **J.** exci. q̄dam greca vt paladi
z pari. sed mihi tibi sibi q̄si nisi vbi ibi. z sua cōposita indifferēter
L. exci. nec lac donec sz hic indifferēter. **A.** exci. forsan forsitā in
tamē de in an erin z sua cōposita. z acti terminati in am descen-
dētes a nominatiuo greco terminato in a. sed acusatiui greci ter-
minati in on variantur. z nomen cuius ante penultima **er**...ui
est brevis vt munimē. **A.**s excipiuntur nominatiui vocatiui quo-
rū genitiu⁹ singularis terminatur in as vt lāpas z acti greci plu-
rales tertie declinatiōis terminati in as variantur. **E.**s excipitur
es. de sum z suorum compositorū. z penes prepositio z crescētia

et corripientia penultimam in genitiuo non retinentia. i. ante es nominatiui nec. e. breue ante tis genitiui. vt miles stipes. **I**n hac excipitur. res ceres spes fides. sed pes et eius composita variantur similiter nominatiui accusatiui vocatiui greci plurales descendentes a nominatiuo greco terminato in as vel in is. vt lampades nereides. **O**s. excipitur. os pro osse et composita de pos vt compos. **E**t genitiui greci crescentes descendentes a nominatiuo terminato in as vel in is. vt archades thetides. et nominatiui greci terminati in os variantur. vt delos melos. **F. B. ik. ip. o.** excipitur nichil. **¶** Quicquid excipitur ab exceptione data per modum regule intelligitur reduci ad principalem regulam nisi satisfaciatur aliter de exceptis. **E**t in hoc terminatur scientia metrificature

¶ Sequitur de accentu.

Accentus vt dicit **P**riscianus et c. **¶** Quia superius de longitudine et breuitate syllabarum dictum est. **I**n hac parte autor de accentu et consequentibus ipsius determinare intendit. **I**deo enim indagatio platiouis vel accentus est necessaria cum **I**heremie octauo scriptum est **L**egerunt in libro legis dei distincte et apte ad intelligendum. et sequitur. et intellexerunt cum legerent. **S**icut enim indistinctio impedit ita distinctio per

Accentus vt dicit **P**riscianus. est certa modulatio adiacens syllabe secundum eleuationem et depressi onem. **E**t est sciendum quod in moderno vsu sunt tres accentus. scilicet grauis. acutus et moderatus. **G**rauis est qui nec deprimitur nec eleuatur. vt in duabus vltimis syllabis. huius dictionis dominus. **A**cutus est qui totaliter eleuatur. vt in vltima syllaba huius dictionis iherusalem. **M**oderatus est qui medio modo pronunciat. i. qui nimis non eleuatur nec nimis deprimitur. vt in media syllaba huius dictionis fortuna. **I**tem quilibet dictio habet vnum accentum predominantem. scilicet moderatum qui fit in prima syllaba vel media vel acutum qui fit tantum in vltima syllaba. **I**n omnibus alijs fit grauis accentus. de quo non est curandum nisi de predictis duobus. **O**mnis accentus predominans aut est in vltima vt iherusalem. aut in penultima: vt fortuna: aut in ante penultima: vt iustificationibus. **D**e accentu sunt tres regule: et decem impedimenta. **¶** Prima regula est quod omnis dictio monosyllaba habet accentum acutum: vt ros cos mos dos iob. exceptis prepositionibus que a deo habent quod quasi nullum videntur habere. vt ex si.

At tunc dat ergo lector quod indicatiue interrogatiue. vel alio modo legendum sit. **E**t ubi in oratione est distinctio facienda: ne confusione prolationis intellectum auferat auditoribus. hec enim male seruata intellectus turbant: alios ad risum prouocant. **¶** Dicitur autem accentus quod alio nomine prosodia nuncupatur de ad et cano quasi ad cantum. quia qui bene accentuat quodammodo cantare videtur. quia sicut quando cantamus proferimus vocem aliquando sursum aliquando deorsum sic accentuando. **¶** Vel secundum ianuensem. accentus dicitur ab accinendo. i. ad signi

C Secunda regula est. Omnis dictio dissyllaba habet accentum predominantem in prima: siue sit longa siue non. vt manus dies. Excipitur ergo pro causa: puta pro verbi gratia: pone pro retro: vna pro pariter: circum pro iuxta. Et vniuersaliter omnis dictio indeclinabilis similis alicui declinabili habet accentum predominantem in vltima causa differentie. quia ppter differentiam faciendam fuit inuentus accētus.

C Tertia regula est. Omnis dictio polysyllaba seruat accentum in penultima: si sit longa vel indifferens per metrificaturam, vt iustificationes illius. exceptis que componuntur a quando. inde. intus. longe inceptus. orsum. et si muta sequatur cum liquida. vt simulacra tenebre lauachum. nisi naturaliter sit longa vt amatrix. Si autem penultima sit breuis seruat accentum predominantem in ante penultima qualiscūqz sit. Excipitur facio et fit in compositis vt calefacit tepesit et hoc cum vocalis nō mutatur.

C Contra has regulas sunt decem impedimenta.

C Primum est equiuocatio in dictionibus: vt in hac dictione puta.

C Secundū est recti ordinis cōuersio. vt neuides. pro videsne.

C Tertium est coniunctio enclitica que inclinatur ad se accentum precedentis syllabe. vt dixitqz dominusue. Excipitur vndiqz deniqz vtiqz itaqz.

C Quartum est concisio. vt alpinas nostras. antiqui dicebant alpinatis te. nostratis te. Et est regula q̄ supra quācūqz syllabā est accētus ante cōcisionē in eadem est post cōcisionem.

C Quintū est interrogatio. est enī regula. Omnis dictio interrogatiue posita. acciuit vltimam sillabam. vt in hoc exemplo. Quomodo nos audiuius vnusquisqz illos loquētes et c.

C Sextum est relatio. Est enim regula. Omnis dictio relatiue posita cum immediate adiungitur suo verbo acciuitur. vt q̄ crederit et baptizatus fuerit saluus erit.

C Septimum est in prepositionibus que cum preponuntur auantur. vt Ad dominum cum tribularer.

C Octauum est in barbaris dictionibus que semper acciuit vltimam syllabam quando non sequuntur declinationem nostram.

nit autor qd sit accētus. et quot sunt. et vbi reperiatur accentus. In secunda ponit regulas generales accentus. In tertia ponit exceptiones siue impedimenta ipsius accentus. scda ibi. de accentu. et c. tertia ibi. cōtra has regulas. et c. **C** Sequitur littera. Accētus vt dicit Priscianus in libris antiquis nō inuenit. vt dicit Priscianus. **D**ifinitio Prisciani hec est. Accētus est certa lex et regula ad eleuandā et deprimendā syllabā vniuscuiusqz particule oratiōis q̄ fit ad similitudinē elemētorū litterarū atqz syllabarū. Et qz iste diffinitōes quasi in idē tendūt. ideo additū est vt dicit Priscianus et c.

ficandū aliquid canendo. quoniā accētus ad hoc inuenit est: vt significatio dictionis melius distinguatur: et equuocatio remouetur. vt in pendere pro dare penas. et in pēdere pro accipere eas. quapropter predicta indagatione prolotionis. vel accentus est necessaria. Unde prolotionū. alia metrica q̄ in metris fit: cui adiacet tempus dictio enī in metro tpe regit. Alia melodica que fit in cātilenis: cui adiacet neuma qd est vocū emissio vel modulatio. vel neuma. i. cātilene pars q̄ fit de geminatione punctōrū. Alia prosaica que in prosa fit. Est enī prosa. oratio producta. et a lege metri soluta. Et dicitur a prosō. i. longū vel prolux et isti adiacet accētus cū dictio in prosa regitur accentu de quo est presens intentio. Et diuiditur in tres partes. In prima parte po-

vt daniel. dauid . vt hic. Et tu bethleem terra iuda & ce. Judas
quando declinatur latine accētuat primam syllabam vt ibi. Ju
da osculo filium hominis tradis.

Canonum est in interiectionibus que nullo certo accentu regū
tur tamē pro maiori parte accētuant in vltima syllaba. vt pape.

Decimum est vsus ecclesiarum cathedralium & non aliarum
qui est obseruādus cum quis fuerit in eclesijs illis & non in alijs.
Si ille vsus fuerit cōtra regulas assignatas. vñd versus. Equi
uocat conuer coniungit sincopat inter. Refert preponit barba
rus inter vsus.

Deo gratias.

Inc.
1425